

Hatan pedig

Bálint

Tomi

*túl
korán*

Robi

Zoli

*mentek
el...*

Albert

Gergő

Halassy Béla

2023.

HATAN PEDIG TÚL KORÁN MENTEK EL...

Halassy Béla
2023.

EMLÉKEZZÜNK

Nem elég megszületni: élni tudni és akarni kell.

Számos fajtája létezik az öngyilkosságnak. A leghosszabb és legkínosabb az, amikor valaki feladja a reményt, felhagy az életért való küzdéssel és élettelenül éli az életét tovább.

Hat barátomról fogok megemlékezni. A helyeket, neveket, időpontokat, egyes eseményeket elváltottattam, keveset kitaláltam. Mivel viszont annyira karakteres személyiségekről van szó, esetleg felismerhetik őket.

Tudniuk kell, hogy mindegyiket nagyon szerettem és nem kárhoztattam, hanem óvtam a végzetüktől, amit mégsem kerülhettek el. Túlzás nélkül állíthatom, hogy mint felnőtt férfiakat némely tekintetben jobban ismertem őket, mint akár a legközelebbi rokonaik. Mindegyikben volt valamilyen utánozhatatlan érték és mindegyik cipelt magával valamilyen titkot, amit csak egy barátjával oszthatott meg, ha egyáltalán.

Félek, nem állíthatom tiszta szívvel, hogy mindent megtettem értük...

A Szent Lajos király hídjának (Thornton Wilder) az áldozatai egy fizikai objektum leszakadása következtében haltak meg. Az alább bemutatott személyek halálának közös oka az emberi kapcsolatoknak, a lelki hídaknak a teljes összeomlása.

Tomi	piackutató	(† 65)
Robi	szállítmányozás	(† 50)
Bálint	informatikus	(† 53)
Zoli	statisztikus	(† 71)
Albert	népzenész	(† 67)
Gergő	r.k. pap	(† 72)

Béke poraikra!

P.S. A „Halottakról csak jót...” szólás szamárság: gondoljunk például a diktátorokra. Én inkább a „Halottakról csak igazat...” – jót és rosszat egyaránt – szabályt követem, mert anélkül nem mutathatnám be a sorsukat, illetve azt, amit azokból én láttam.

A repülőtéren fiktív jelenet idején (2005) már csak Zoli, Albert és Gergő élt.

Legvégül a barátaimmal való kapcsolatokról levont tanulságot kívánom megosztani az olvasóval:

***Ne akarjuk az embereket megváltoztatni.
Inkább próbáljuk megérteni és elfogadni őket.***

SORSOK KÖZÖS ÁLLOMÁSÁN

Nagy szerencse, hogy a repülőgépek felszálló súlyába nem számítódnak be az utasaik lelki terhei. Különben nagyon megcsappanna a járatok száma.

Az ismerkedés

A frankfurti repülőtér ideiglenes várótermében egy buggyosnadrágos kisfiú egy műanyag teknőst tologat a fényes fehér kockákon, mintha csak játékautó lenne: dzsöm-dzsöm. Célja a falat közelről kísérő bordó csík, mert hiszen az az igazi pálya.

Közelében halkán nyílik a falba süllyesztett szolgálati rejtekajtó. Jóképű, vállas, egykilencvenes fiatalember lép ki rajta tökéletesre vasalt pilóta egyenruhában. Csaknem felbukik a picurban, akit mégis mosolyogva, fél kézzel markol fel és emel a magasba, a mellével egy magasságba.

- Lass mich frei! – kapálózik a kölkök és a nyomaték kedvéért vicсорit:
- Tegyel már le, te melák! – így, magyarul.

Felháborodásában váratlan szövetségesre talál. Egy arra siető ifjú hölgy rászól az óriásra:

- Nem szégyelli magát, egy ilyen kicsivel így bánni?!

Az eddig türelmes repülős tiszt most visszavágni készülve jól megnézte magának a mentőangyalt. Alacsony, fekete bongyorhajú, harmincas forma nő állt előtte. Már a száján volt az éles válasz, de azt feledve csak kiütközött belőle a meglepetés:

- Jé, hiszen maga is magyar?

Addigra már rohant is feléjük az anyuka, a fiatalasszony, aki addig egy pamlagon csücsülve két másik, nagyobbacska gyermeket igazgatott.

– Was ist denn los... – kezdte volna kissé türelmetlenül, de az ő szeme is elkerelkedett, elcsípve az éppen elhangzott mondat végét: „is magyar”. És bár nem őt kérdezték, mégis ő válaszolt:

- Hát persze...

Erre kirobbant a nevetés, a kisfiús incidens pedig felejtődött. A repülős kadét – a fiatalember még nem tette le minden vizsgáját – átültette jogos tulajdonosa karjára a kisrácot, majd megigazította fényes gombjait.

Fölöslegesen:

– Mutassad csak aztat! – nyúlt oda a delikvens apró praclijával és csavargatni kezdte. Közben az asszony visszaindult a másik kettőhöz.

– Odakisérhetem, hölgyem? A csüszások miatt még van egy óráam az indulásig. Elbeszélgethetnénk.

Így a repülős, majd hozzá sehogyan se illő tipegő léptekkel – a picur még mindig a gombját tekergette – kísérte az anyukát a pamlagig. A kislány, aki

a pamlag előtt állt és a rajta csücsülő babáját igazgatta, fel se nézve üdvözölte: „Sziiija”. Bátyja, a három közül a legidősebb nem köszönt: egy német képeskönyvet lapozgatott. Még nem volt a mobilérett korban, de a mások iránti közömbösséget már gyakorolta.

A bongyor, aki az imént úgy felháborodott, tétova széles léptekkel követte őket, majd az orra alatt motyogva nem kérdezte, inkább megállapította:

– Akkor szabad? – és már le is telepedett a többiek mellé.

A frankfurti repülőtér sehogyan se talált magára. Számos helyen még a legújabb toldalékait igazgatták, a plafont fehér mozaikok és fénylő lámpák helyett otromba traverzek csúfitották, az átjárókat nehezen döngő fémajtók pótolták és késés késés hátán: most duplán, valami légköri zavarok miatt.

– Hát hogyan is... – kezdte a fiatalasszony és a pilotasarj egyszerre, majd mindketten elhallgattak, és elhangzott az utóbbtól a banális közhely:

– Az ember mindenütt magyarokkal találkozik a világban.

Majd egy-két pillanat alatt beigazolódott, hogy ámbátor a közhelyek banálisak, sokszor valóságűek. A megafon a következőt recsegte:

„Kérjük Barbara I.-t az orvosiba!”

Egy sápadt, nyüzött, középtermetű, negyvenes hölgy lépett ki a szolgálati ajtón és a várótermen át a lengőajtó felé sietett. Közben régi ismerősként üdvözölte a fiatalasszonyt:

– Szerbusz, Ancsi, már megint utazol?

– Hello, Barbara, mennék Pestre az apámhoz, de ezek a járatok...

A szimpatikus fiatalember, aki időközben megszabadult a gombjait veszélyeztető lurkótól, erre már nem állhatta meg:

– Úgy tűnik nem kell témát keresgelnünk. Ki a kedves édesapja és ki ez az ismerős hölgy, ha nem vagyok indiszkrét. Kolléganő, ügyebár?

Majd udvarias gesztussal a bongyor felé:

– Na és persze arra is kíváncsi lennék, hogy ön mi járatban van itt, a magyarok bevett találkahelyén?

Az utóbbi kitételt fölösleges kifejtteni azoknak, akik ismerik a hazájukat végleg vagy csak időlegesen elhagyó magyarok sorsát. Frankfurt – csakúgy, mint a repülőjáratokat illetően kisöccse, München – sok magyar számára végállomás, másoknak pedig kapu Amerika felé. Így-vagy úgy, itt sok lélek kerül a másik útjába.

Az incidens

Ámde hagyjuk most ezt a kis társaságot magára, hogy szemérmesen, mosolygósan vagy éppen könnyesen kitárulkozzanak egymás előtt, és sétáljunk át a büférezsléhez.

Bandinak most is üres volt a tárcája. A pult felé lépdelve számolgatta magában, hogy egy frankfurtit és esetleg egy sört engedhet meg magának, de csak pohárral. Felkapaszkodott az egyik magasülésre és azon medítált, hogy milyen régen nem járt otthon, most pedig, hogy hazament arra az örökségi tárgyalásra, az jól elhúzódott, ő pedig lekéste a közvetlen londoni járatot. Így került Frankfurtba.

A tárgyalás arról a faházaz telekről szól, amit anyja most adott el. Jól emlékszik, ahogyan nagyapja a házikó tetejét ácsolta, miközben ő a fűben csücsülve játszott. Az emlékek megrohanták és terhüket nem lehetett egy sör mellett elviselni. Eh, döntötte el, majd csak kihúszom valahogy. Azzal odaintve a buggyosujjú blúzban virító pincérnőt snapszot rendelt tőle.

Hát igen, méltó is ez így, hiszen apját is az ital vitte el. Egy kortyra nyelte le az italt, és miközben végigfutott szájában-testében a tűz, felidézte a hazai képeket, ahogyan apja vörös képpel dülöngél és hadonászik, anyja pedig előle a konyhába menekülve kárpálja:

– Ittál, megint ittál. Mikor hagyod már abba? Hozzám ne érj!

Bandi nem tudott elmélyedni a sötét képekben. Egyszerre csak a körpult túlsó végéről nagy puffanást hallott, majd kiabálást: „Orvost, orvost!” és mindenki össze-vissza rohangált.

Bandi atletikus alkat volt, nagyon nem bírta az éhezést, az az egy szál virsli smafu volt a számára, a pálinka, meg rá a sör hamar elbirt vele. Két egymáshoz közel fekvő mélybarna bogárszeme most elhomályosulva próbálta kivenni, hogy mi is történt vele szinte egyenest szemben.

Addigra már betoltak egy mentőszágyat és ráfektették a delikvenst, aki az előbb váratlanul lefordult az ülésről. Közben megindult a suttogás: „Infarktus. A szíve. Meghalt.” Szerencsére az utóbbi csak a mindig a bajok környékén káráló kibicek jóslata volt. Az izzadsággal gyöngyöző homlokú, a középkort már régen elhagyott, kerekkepű, szemüveges sápadt pofa bár kapkodva lélegzett, de élt.

Bandi mellett tolták el. Az félfenékre ereszkedett a magasülésen, majd lecsúszva onnan és felismerve a beteget hozzá lépve meglepetten dadogta:

– Gergő atya, Gergő atyám, hát te vagy az?!

Az elgyötört arc feléje fordult és nagy erőfeszítéssel halványan elmosolyodott.

– Szerbusz, Bandi. Látod...

Majd erőtlenül a másik oldalára fordult és lehúnyta a szemét. De hiszen ő keresztelte meg, mint a nővérét is. Ő búcsúztatta az apját. És most ebben a keresztútban hozza össze őket a sors – mennyi is? – talán tíz-tizenkét év után. De már a lámpák el is surrantak fölötte, ahogyan kitolták az ajtón.

Az atya Amerikában volt egy fárasztó lelkipásztori körúton a magyarok között, és a rohanás, meg a lelki feszültség most vett erőt rajta.

Közben Bandiban is feltolultak az emlékek. A vidéki plébánia Gergő atyával és a számítógépes kurzus, amit Béla bácsi tartott ott. Egész életében csak kettejüket tudta tisztelni. Másoktól mindig korholást kapott, a végén még az apjától is. És igen, ott még ő is be-benézett abba a kis templomba. Azóta sem tette.

Bandi váratlan elhatározással egy egyenruhás hölgyhöz lépve tudakolta:

– Van itt egy kápolna? Merre van a kápolna?

Ezek a terhek nem cipelhetők tovább. Hol, hová lehetne őket lerakni?

A kápolnában egy megtévedt, útkereső ifjú gyertyát gyújtott és hosszú évek óta újra imádkozott. – Uram, büntessél engem, csak Gergő bácsit ne...!

Talán sohasem tudta meg, hogy aznap egy szomorú szív igaz fohásza meghallgatásra talált.

TOMI, A BÉKÉTLEN

Minden béketűrő ember egyformán békés. Minden békétlen a maga módján az. (Parafrázis az Anna Karenyna kezdősoraira.)

Kettős örökség

– Következőt! – rikoltott le a hézagos tetőrács közül az ott túristáskodó emberke lenyúlva a tetődeszkáért, a két százas szöveget a foga közé kapva, és már verte is be azokat az ácsszekercével, amit a derekán lógó széles bőrvöből húzott elő. A szájában lógó tüskés holmik dacára nem volt összetéveszthető a cipésszel, aki faszöveget, többet és sokkal kisebbeket kóstolgat csücsülős munkája közben.

Az emberke alkata fredasteri, de nem swing lendülettel, hanem óvatos balettos lábemelgetéssel lépdeli át a már felszögelt léceket. A fehér rongyolt trikó nem fedi be a teljes hátát, amely így a lengyel zászló színeit mimeli. Az erősen tűző naptól fejét lapos, simlis fejfedő védi. A sváb munkásemberek kedvelik, bár Lenin is olyat viselt.

A dolgoknak pedig így kell haladniuk, mert előbb a tetőt kell megácsolni az eső elleni védelem okán, a belső elválasztók várhatnak magukra.

Öreg Tamás jó szakember volt, dolgos, alapos; sokan hívták munkára. Most a fia kicsinyke faházát állítja össze a szokásosnál is nagyobb gonddal. Időnként a létrán lekászálódik, felemeli a fal melletti demizsont és a karjára hajtva a szájához emeli. Nagyot hörpöl és nem zavarja, ha a nedű olykor mellé is csorog.

Mert bor van benne, nem más. A telekre amúgy is úgy kell edényben felhordani a vizet, mert odafent nincs se vezeték, se kút.

A fehérszóló gyenge leve mások számára üdítő, ám az ácsmesterrel nem tesz jót. Akár a Dr. Jekyll és Mr. Hyde történet főhőse is lehetne, de az ő átváltozásaihoz nem kell különleges varázssital: inkább a mennyiség játszik szerepet. Két liternél, ami már délután négyet jelez, a mester az egyik pillanatról a másikra bekattan.

Az addig szorgos, békés, nyugodt emberke löporos hordóvá válik. Kanócnak elég egy rossz szó, akár csak egy rossz mozdulat. És akkor Öreg Tamás kitör, átkozódik, csapkod – a szekercét gyorsan el kell szerezni tőle. A DT – delirium tremens – nála nem közönséges részegségből fakadt. Volt valami baj odafent is. Mi tagadás, az öreg gyógyintézetben végezte rövidre sikerült életét.

Olgi néni korán öszült. Kerek, enyhén pirosposzgás arcával és bodor hajával úgy nézett ki, mint egy koraérett porcellánbaba. Minden reggel a templomba sietett, hogy a család férfitagjaiért imádkozzon.

Az öreg csak karácsonykor és húsvétkor kísért el ünneplő fekete öltönyében, fehér ingben, nyakkendő nélkül. A fiú eleinte még ministrált is, majd a plébános úr egy bizonyos testi funkciójának az ürügyén felhagyott a templomba járással.

Azért van rossz a világon, hogy legyen a jónak mit legyőznie.

Olgi néni a Karitás tagjaként jótékonykodott nemcsak a munkájával, hanem a család általa kezelt pénzecskéjéből itt-ott lecsípett kisebb összegekkel is. Túlélve a férfiakat, Parkinson-kóros lett, ami megkönnyítette neki az álmélkodást a világ dolgain: „pedig mennyit imádkoztam értük”, ingatta jobbra-balra babafejét.

Egyetlen fia már születésével is bánatot okozott neki. Türelmetlenül tolakodott a világra és így Olgi néninek nem lehetett több gyermeke.

A felcseperedett Tomi alkatilag egyik szülőjére se ütött. Bár alacsony-növésű volt, korán és tudatosan kezdett testedzései széles vállat, erős felsőtestet eredményeztek. Az apja természetét örökölte. Azonban az arrogancia, az időnkénti erőszakosság nem tudta teljesen elnyomni az anyai géneket. Néha, ritkán, ha nem sikerült neki valami, Tomi szelíd kisgyermekként gubózott be. Amíg nem nyúlt az italhoz.

Felszínes magabiztosság

Tomi egy németajkú kisvárosból keveredett fel Budapestre, a Közgáz egyetemre. Nem tudni, hogy a szociológusok mennyit foglalkoznak ezzel a témakörrel, de a tősgyökeres fővárosinak úgy tűnik, hogy az élettér cseréje nem tesz jót a vidékről származók többségének. Tisztelet persze a kivételnek.

Az új jövevényeknek olyan vonásokat kellett produkálniuk, amelyek a pestieknél már a gyerekkorukban kialakult. Ezért a mérleg kétfelé billenhet ki: valaki vagy rátermettnek, erősnek, kivagyinak tettei magát, vagy magába húzódik.

Tomit a háttere az előbbi kategóriára predesztinálta. A középiskolában bokszolt, egy popzene-együttesben gitározott, és persze az ezekkel járó szereplés némi magabiztosságot kölcsönzött neki. Ezt azonban ellensúlyozta az egyke volta.

Milyen szívesen bámuljuk, ahogy az oroszlánkölyökök óvatosan bár, de egymáson próbálgatják oroszlánkarmaikat, avagy a medvebocok egymással birkóztatnak, hogy a szabályos boxmeccseket vívó kengurucsemetékről ne is beszéljünk. Ám a külön alomból származó rókakölykök nem hempergőznek egymással.

A gyermek egészséges felcseperedésének a legfontosabb kelléke a tesó. Nincs hasznosabb rossz, mint a sokkal később jóba forduló testvéri pofon. Természetesen vannak szomszédgyerekek is, de azokkal civakodni más dolog: könnyen válthat át sértődésbe, akár még haragba is.

A mi Tominknak valahogy nem sikerült leküzdenie az alacsony termetből, a testvérek hiányából és a társadalmi helyzetéből fakadó kisebbségi komplexust.

Ha a srácok fociztak, sohasem őt választották elsőként a csapatukba. A ring környékén se érzett kellő megbecsülést. A zenekarból kigolyózták. Majd amikor már tanácsadóként dolgozott és a céget magánosították, a nem kis buliból őt hagyták ki.

Az emberek gonoszak tudnak lenni, ha megérik, hogy valaki náluk gyengébb. Egy vidékről a fővárosba került – ezért akárhogyan is, de picit sérülékeny – egyén, akit ráadásul a kisebbségi gyötör, könnyen a vesztesek közé kerülhet, a szónak nem az amúgy is bugyuta „lúzer”, hanem a súlyosan komoly értelmében.

A Gellértben

Szép-szép dolog a táncház, de ne higgyük, hogy a felkapott mozgalom előtt a leányzók és a legények nem tudták, hogy mire való a virgácsuk. Tomi is egy közgázos táncegyüttesben ismerte meg Zsófit, még jóval 1970 előtt. Nem lehet tehát rájuk fogni, hogy a parketten zavar fogta volna el őket.

Tomi táncmozdulatai valamire emlékeztették az embert. Meg is van: a country-zenés filmekben a fészker padlóját döngölők rángatják ilyen magasra a könyököket a galoppszerű muzsika ütemére. Az italt a táncolók közt tálcán hordozó tapasztalt pincérek már messziről kerülnek az ilyen párokat.

Tomi ötdioptriás, vastagkeretes szemüvege a zene ütemére jobbra-balra billeg, és lencséi csak azért nem hagynak fényjátékot a plafonon, mert a csillárok vakítói fényei ezt kizárják. Zsófi születésnapja alkalmából Tomi gálánsan elkísérte aráját a Gellértnek abba a fényűző, barokkosan, sőt rokokósan díszített táncterembe, amely erősen elütött a hotel épületének a külső merevebb, klasszicista stílusától.

A hosszúkás, sokablakos terem táncra teremtetett. Az utca oldalán az ablakok között-alatt ülőkék találhatók, szemmel láthatólag a gardedámokra várva. Ezeknek előrelátó párpai ragaszkodtak a megjelenéshez, bár leszólták őket „drágám, te úgyse mozdulsz meg”. Ez ugyan igaz, de a tánctermet kísérő másokban az asztalokra ilyen-olyan finomság kerülnek. Akiket pedig nem nagyon éhit meg a mozgás, azokat a falat kísérő széles pult kínálata is kielégíti a maga aprószendvicseivel, süteményeivel.

Kórházban

Szóval az est jól indult és fogjuk rá, hogy úgy is végződött.

Tomi apja hajlamát örökölte. Viszont vele szemben nem a bort kedvelte, hanem a fehér italokat, különösen a vodkát. Ebből azonban már kevés után is elfogta az „italláz”, a dühroham. Szokásától eltérően az este gint ivott, márpedig ennek az ártalomnak van egy sajátos vonása: lassan hat, de annál erősebben. Az ital még nem gyűrte le, amikor Zsófit a villamoshoz kísérte: szinte józannak tűnt. A lány Újpalotán lakott a szüleinél, Tominak viszont a város másik végébe, a Fehérvári úton lévő koleszba kellett volna eljutnia.

Volna.

A friss levegő a ginnel keveredve altatóvá változott: Tomi mély álomba zuhant, mihelyst elfészkelődött a járata ülésén. Fel se ébredt a budafoki remizig, ahol a villamos kiállt. Vezetője rángatni kezdte a grabancát:

– Végállomás. Tessék leszállni! Hallja, nem megyünk tovább. Szálljon le!

Tomi a sarokba visszatérő félkókadts bokszoló kábaságával reagált:

– Khm. Dzsam-dzsam. Hol vagyunk? Mit kiabál velem?

Majd erőteljesebben:

– Ne rángasson már, mert orrba vágom!

Meg is próbálta, de az ütés lecsúszott és Tomi ismét Morfeuszt látogatta. Majd a már erőteljesebb hangra és bökdösésre feleszmélt.

– Tessék leszállni és készítse elő az igazolványát! – szólította fel a rendszigorú őre.

– Mit? Hogy? Mit akar? Velem aztán nem – rántotta maga elé Tomi az ökleit és nehézkesen, dülöngélve feltápáskodott.

Az ismételt felszólításra megpróbálta a rendőrt megütni. Erre az hátralépett, előhúzta és kibiztosította a pisztolyát, és amikor Tomi megint rátámadt, lőtt.

Tomi nagyot sikoltva a combjához kapott, amin átszaladt a golyó, szerencsére nem érintve az ütőeret. Elájult és jóval később a Szent Imre kórházban ébredt.

A továbbiakra borítsunk fátylat.

Munka és társaság

Tomi anyanyelvi szinten beszélt németül. Ritka igényességgel fogalmazott és igen alapos ismeretekre tett szert a marketing szakma útvesztőiben. Az általa leadott anyagok célratörőek, tömörek, precízek, világosak voltak. Az egyik vezető piackutatási és menedzselési folyóirat főszerkesztőjeként pedig hasonló igényeket támasztott a szerzők felé is.

Viszont tarthatunk attól, hogy a kávészüneteket kísérő csevelyeknél nem éppen a visszafogottság volt rá jellemző: hajlamos volt a dicsekvésre és a furcsa kitételekre.

Szórakoztató partnernek bizonyult, szellemesnek, olykor eredetinek is, csakhát voltak bizonyos allűrjei. Aki ezeket ismerte és nem zavartatta magát tőlük, az jól el tudott vele társalogni. Azért egy példát csak felhozunk Tominak a második pohár vörös utáni lelkivilágára:

– Tudod kedves Bélám, a Himnusz se smafu, node a „Bridge over troubled water” az igazi. Hidd el, hidd el nekem kedves Bélám, hidd el, ha én mondom. (Ez a „hidd el” és az ismételtetés volt a trademarkja...)

Tomi néha előkapta a gitárját. Jól táncolt. Remekül bridzsezett és benne volt minden társasjátékban. A csocsóval is kitűnően bánt, node a gombfoci egészen megbolondította. Ha előszedte az apja által készített gombfociasztalt és „világhírű” gombcsapatát, már hangzott is:

– Lásd be, Bélám, hogy te ebben a sportban sehol se vagy. A világon, érted, az egész világon nincs még egy ilyen csapat, mint amilyet most szerencséd van látni, értsd meg.

Szóval ilyen volt Tomi, (nem is) kicsit lökött, de szeretreméltó.

A vízzel nem volt kibékülve. Amikor a jéggel zajló – na jó, picit tényleg félelmetes – Bodrogon barátja csónakkal vitte át a boltba tejért, hangosan imádkozott. Nem szeretett pecázni se. Amikor Zolikától tudakolta, hogy mit fog csinálni a Velencei tavon, az szakzsargonban felelte, hogy „fenekezní”. Mire a válasz:

– Tudod kedves Zoli, én inkább itthon fogok fenekezní. Az biztos kapás.

A halászlét imádtta. Hatékonyan hozzájárult az elkészítéséhez is. Miután Misi felkérte, hogy gyűjtsön a bogrács alá tüzelőanyagot, elsietett, majd jó félóra múlva visszatért egy nyaláb – bodzaággal.

A társasház egyes férfilakói a közös helyiségben együtt szokták nézni a focimeccseket. Tomi Szent Tamáshoz méltó „tomizmusokkal” szórakoztatta társait:

– Alá nem lehet rúgni. Egy ember között nehéz elvinni a labdát. Bíró sporttárs, te tökorru. Az ilyenek ítélték meg Trianont is (a bíró francia volt).

Egyszer jelen volt egyikük lánykája, aki a szendvicsek pótlására érkezett a püpozott tállal. A kommentátor éppen ezt állította: „Dunai lökött.” Mire a leányzó:

– Miért, a többi nem az...?

Tomi nagy magyar volt, de azok táborába tartozott, akik Trianont rosszul értelmezték. Ez abban is megnyilvánult, hogy a vébék, olimpiák környező országokból érkezett szereplőit mind magyarnak tartotta, ha a nevük picit magyarosnak hangzott. Így drukkolt a román Komanecsinek is, „aki persze Kemenesi, ha nem tudnátok”, noha annak köze se volt a magyarsághoz.

„Boldogok a lelki szegények...”

Ezt a szólást sokan kigúnyolják és félreértik. Gyengeelméjűeket értenek rajta, holott a „lélekben szegények” – ez volna a helyes idézés – a legbölcsebb emberek. Lelki szegény ugyanis az, aki elégedett az állapotával, nem óhajt mindenáron gazdag lenni és bár nem veti meg, ha valami jó is jut neki, nem a többletszerzésre szánja életét.

Amikor Tomi Pestre került, lélekben szegény volt. Elégedett, vidám, reménykedő. A város és a többre vágyó életépárja csak később rontotta meg.

Tominak csak Trabantja volt, de boldog volt vele. A kis kocsi elvitte őt Erdélybe, a Felvidékre, Török- és Görögországba. Sátorat ugyan nem tudott verni, de feltalálta magát a görögök között, ha azok nem is értették német próbálkozásait. Fordított viszonylatban Tomi számára a Metaxa és a szuvlaki volt az érthető görög nyelv. Reggelente felhúzta a sátorra a magyar zászlót, Béla kikereste a magnón a Rákóczi indulót, amit vigyázba állva hallgattak. A bennszülöttek ezt nem vették rossz néven, mert respektálták a párost, amely többször is elpáholta őket fejelésben.

A Trabant nem csak örömök forrása volt. Na jó, felejtjük el azt az esetet, amikor a szokásos monosbéli közös szilveszterezésről hazatérőben a zuhogó havasesőben az ablaktörlője felmondta a szolgálatot és lehúzott ablakából kihajolva balkézzel törölgette kívülről a szélvédőt menet közben. Arról meg igazán nem ő tehet, hogy a román kiskölykök patkószögeket dobáltak a kocsi elé, amit a pneu rossz néven vett. Viszont a görögországi delfi (Delphoi) kirándulás már több szót érdemel.

Felfelé a 20. kilométernél megállt Béla leparkolt kocsija előtt.

– Tudod Bélám, a Trabant sokkal jobb, mint a Lada. Tudod nem forr fel a motorvize, mint a tiéd.

Na jó. Lefelé a 20. kilométernél Béla megállt Tomi félreállt kocsija mellett.

– Tudod Tomikám, a Lada sokkal jobb, mint a Trabant. Tudod mivel van motorfékje, nem kell leégetni a féket, mint te próbáltad.

Tomi állatbarát volt. Ha mást nem is, a medvéket kedvelte. Erdélyben a Bucsin tetőn a sátrából kibújva így köszöntötte még mindig álmos barátját:

– Az éjszaka zajt hallottam. Te jártál kint?

– Nem én! Azt hittem, hogy te voltál.

Majd tekintetük a kettejük sátra között félúton domborodó meglehetősen nagy barna és ugyancsak friss kupacra tévedt:

– Akkor azt se te ... – rémültek el látogatójuk névjegytől.

Tomi az utak során az erdőkben mászkált, áfonyát gyűjtött, ebéd után a pataokban edényt mosogatott, sátort takarított, mint minden elégedett ember. Boldog volt a családjával, a munkájával, az anyagi helyzetével, az egész életvitelével.

Egyszóval Tomi – élt.

A rendszerváltás őt is megbolondította, mint sokakat másokat, akik azt hitték, hogy a múlt felejtető és eljött a Kánaán. Bár kollégái szakmailag felnéztek rá, nem tartották magukkal egyenlő partnernek. Az MDF-essé vált társaság erősen politizált, közben a gazdagodás nem mindig legális ösvényeire lépett. Tomi jó szakember volt, de pocsék lobbista és pozíciójára, anyagi helyzetére nem túl kedvezően becsületes.

Az ördög Toyota alakjában kísértette meg. Amikor még céges kocsi volt, barátunk százhussszal száguldozott a sima közúton haza, édesanyjához. Úgy büszkélkedett a járgánnyal, mint sajátjával. Azután elérte a keserű csalódás: a cég magánosításakor a kocsit nem kapta meg, mint a többi hasonlót a nála jobban ügyeskedő cégvezérek.

Ezek a kirándulásokon az is megmutatkozott, hogy Tomi legnagyobb gyengéje a régen várt, de a lánya után némileg megkésve érkezett második gyermeke, a kislánya, akin majomszeretettel csüngött.

Bandika és a „bácsik”

Most Bandika a tengeröböl partján állva vágyakozóan néz a fürdőzők felé:

– Akkor bemehetek a vízbe én is, Béla bácsi?

A négyéves forma fiúcska várakozóan néz, de ezt a választ kapja:

– Nem azért jöttünk. – Béla bácsi hajlamos volt az ilyen viccekre, amiket a srác még nem érthetett.

– Hát akkor meg miért? – görbedt le a szájasarka. Mire válasz helyett felkapták és becipelték a tengerbe.

Bandika az elkényeztetés netovábbja volt. Ha a lurkó beszekundázott matematikából, Tomi berohant az iskolába és jobb esetben lehülyézte a tanárt. Viselkedése egyébként is cáfolta Cliff Richard-nak a „Tea for two” dalából idézett szövegét:

„We build a family. ... A boy for you and a girl for me.”

Normális családokban az anyuci fiús, az apuci lányos. Ezt megcáfolva amikor a társasházában mindenki heves lakásátalakításokba fogott, Tomi a picurka étkezőbe költöztette a nagylányát és a kétszer akkora, addig közös szobát engedte át a kislánynak.

A lányt ezzel persze egy életre megbántotta, de a fiú se hálálta meg a helyzetét törekvéssel, szorgalommal, a rendhez való igazodással. Egyetlen önálló lépésként elment egy karateiskolába, hogy büszkélkedjék azzal: földhöz tudja teremteni apját, aki egykor bokszt is.

Barátai, a „bácsik” csak néztek és ámultak, hogy miként csúszik ki Tomi kezéből a család irányítása és miként veszíti el a családfőnek járó tiszteletet.

A társasházban minden harmincat megért és adott körhöz tartozó, azaz beleváló férfi – amúgy körülbelül mind egykorúak – kiérdemelte a „bácsi” címet. A kívülállókat ez a titulus nem illette meg.

Amikor beköszöntött az ősz, a ház közös helyiségnek mondott pingpong terme borászáttá alakult. Közbevetőleg jegyzendő meg, hogy Tomi bácsi remekül pinyózott: másodikként mind közül. (Albert verhetetlen volt).

A fekete szőlő valahol az Alföldön szereztetett be. A kellékeket – a prést, üvegballont, szűrőket-merítőket – Béla bácsi produkálta; egyszer még igazi hordót is. A „szüret” alkalmat adott Tomi egyéniségének a villogtatására. Amikor a szőlőszemek közé némi linóleumdarabokat is bepottyantott, a korholásra optimistán legyintett:

– Majd kiforrja magát.

Azt a hordót pedig el kellett helyezni valahol. Tomi bácsi gondosan egy állványra emelte, hátralépett, megigazította a szemüvegét, ami nála mindig a legfontosabb mondanivaló előkészítésének a jele volt, majd elégedetten jegyezte meg:

– Ez így lesz jó. Pont tizenhét és fél fokosan.

A halvány felvetésre, miszerint a tizennyolc fok talán..., felhördült:

– Meg vagy te örülve, Béla bácsi? Méghogy tizennyolc? Ez így lesz jó és punctum.

Majd a művet befejezve elégedetten sóhajtott:

– Ezt jól megcsináltuk Béla bácsi, úgye? A tökorru franciák pedig menjenek a francba! Mit értenek azok a borhoz?

Halálos magány

***Az állatoknak azért vannak rokonszenves vonásai – és persze taszítóak is –,
hogy legyen mihez hasonlítani embertársainkat.***

Tomi leginkább a komondorra ütött, amely úgynevezett „egyemberes” kutya. Egy valakihez akkor is ragaszkodik, ha az veri, sőt eltaszítja őt. Keveseket eltűr, de a többiekre morog.

Tomi fölött lassan gyülekeztek a felhők; nem lehetett tudni, hogy mióta.

Lányának akadt egy heves szerelmi románca, nem gyümölcstelenül. Ámde Tomi teljesen alkalmatlan volt a nagypapa szerepre, amely másoknak örömet hozott. Közben fia, szemefénye, semmilyen felvételi mércét nem ütött meg. Testi erejét és karatetudását (éjjeli)örként pazarolta el és helyzetével nem volt elégedett. Ezért azt fontolgatta, hogy külföldön próbál sikert. Node diploma, szakma és nyelvtudás nélkül?

Miután Tomi és Zsófi viszonyán itt-ott repedés támadt és barátunk többször is a nejeire mordult, Bandinak egyre többször kellett közéjük állnia. Azután a felhők viharrá tornyosultak, bár a kívüállók ezt nem sejtették.

A társaság, három házaspár, a Rómaira vonult teniszezni. A hölgyek közül Anna és Zsófi nem nyúlt ütőhöz, a többiek partnert váltogattak, majd páros játékba fogtak. Eközben történt...

Megjelent az a jóvágású, napbarnított, fehér ruhás, a társaság tagjainál jóval fiatalabb legény, evezőkkel a vállán. Zsófi felé lépett, aki vele tartott a parthoz. Pár lépés után átölelték egymás derekát.

Zsófi jó óra múlva tért csak vissza. Olyan miljó lengte körül, amiből tévedhetetlenül következtetni lehetett arra, hogy mi történt abban az órában. Azt persze senki se tudhatta, hogy mióta tart a viszony, de távozásuk módja azt is sejteni engedte.

Tomiból kibukott a komondor. Ő más nővel sohasem kezdett volna, de azt sem tűrhette, hogy a párja azt tegye. Már nem enyhülésként, hanem csakazértis ivott. Apjától örökölt kötekedő természete a felszínre tört és egyre fenyegetőbben támadt Zsófigra, aki – ha nem volt otthon Bandi – kimenekült a lakásból. Ez viszont még jobban felbőszítette Tomit, és az ördögi ciklusnak nem látszott a vége.

Lányuk már másik lakásban élt a társasházban, de nemigen látogatta a szüleit. Fiúk egyre inkább útált otthon tartózkodni. Zsófi nem látva más kiutat rövidesen végleg az anyjához költözött.

Pár hét múlva kapta a telefont. Tomi a csöngetésre nem nyitott ajtót, a telefont nem vette fel, viszont lakásuk előtt gyanús szag terjengett.

A bejáratot betörték. Tomi – vagyis ami egykor ő volt – a fotelban hevert, a tévé előtt, amely kedvenc adójára, a német sportcsatornára volt állítva. Az ölében félig üres vodkásüveg, amelynek tartalma a ruhájára ömlött. Arcán csodálkozó kifejezés, talán egy váratlan gól miatt. Vagy inkább a várt halál érkezten?

Napok óta nyaggatta Bélát, hogy lássa el itallal, mert gipszelt lába miatt ő maga nem hagyhatta el a lakását. Barátja erre nem volt kapható, ugyanis az orvos határozottan leszögezte, hogy az alkohol végzetes lehet. Az ételt is úgy hozták neki. A pizzafutárt, ha az nem vállalkozott, egy taxist fűzött meg igen magas borraalóval a pia becsempészésére. Volt, hogy tízezer forintot fizetett egyetlen félliteres üvegért.

Tomi három nappal a halála előtt még lesántikált Béláékhoz – feltehetőleg aznap éjjel búcsúzott az árnyékvilágtól – és felpanaszolta összes sirámain.

A cége cserbenhagyta és csak a német tudását használta fel. Már nem engedte, hogy érdemi munkát végezzen és csak kegyelemből foglalkoztatta úgy-ahogy, papíron.

A marketing szaklap, amelynek szerkesztésére a leginkább büszke volt, anyagi okok miatt felszámolódott mint annyi értékes cég, vállalat, társaság, amely a velejéig romlott, helytelen és hazaellenes magánosítási intézkedések áldozatává vált.

Lánya nem állt szóba vele, fia külföldre készült.

Felesége – itt legyen szabad elhagyni a Tomi által rá alkalmazott jelzőket – nem tartotta be az oltár előtt tett esküjét: egy fiatalabb testért hagyta el.

Nem tudhatjuk, hogy egy ennyire elhagyatott lélek mikor törik meg végleg és mikor születik meg benne az elhatározás az élettel való szakításra. Tomi barátunk esetében mindez hamar bekövetkezett, bár aligha lehetett tudatos.

A kemény alkohol lassan, de biztosan ölé mérgével lett öngyilkos.

A kápolnában

A frankfurti repülőtér kápolnájában Bandi Gergő atyáért imádkozik. Közben szüleire is gondol, de értük nem tud imát mondani. Főleg az apjáért nem, akire még most is csak haraggal tud emlékezni. Arra, aki kényeztette, aki nem követelt tőle, aki miatt nem vitte semmire.

Keze a zakója zsebébe tévedt. Egy CD lapult benne Máté Péter dalaival.

„Nem mondom: jó nóták, de apa miért hallgatta annyiszor az egyiket?” – révedezett. Hogyan is hangzik?

„Egy kis patak, mindig rohan és egyre csak énekel...” – Idézi fel. Majd: „Nekem te nem, csak az a nap, vasárnap volt, meghalt már...”

Bandi a homlokát ráncolta. Két szeme még közelebb került egymáshoz, ha koncentrálni próbált. Most is sikertelenül: nem értette a nyilvánvalót. Azt, hogy az apja nagyon-nagyon szerette az anyját, de nem tudott szépen élni se vele, se nélküle.

Majd felszáll a londoni gépre. Ott várja a felszobás albérlet és az útált mosogatás az étteremben. De valamiből élni kell.

Gyorsan keresztet vetett. Kisietett a kis imaszobából és a váróba tartott. A lengőajtóban csaknem összeütközött az ellenkező irányba siető középkorú hölgygel, aki ismerősnek tűnt. Már az ajtó túloldalán ötlött eszébe: hiszen ez Barbara, Albert bácsi nagyobbik lánya. Bizonyára súlyos beteg volt, mert rettenetesen lefogyott.

A váróban leült az egyik körpamlagra. Valamivel odébb egy kis társaság élénken cseverészett. Pár kisgyerek lábatlankodott körülöttük. Irigyelte őket. Tőlük kicsit távol, mintha nem tartozna hozzájuk, egy fekete bongyorhajú lány a gondolataiba mélyedt, amíg az a pilóta hozzá nem fordult.

– Na és ... kíváncsi... ön mi járatban ... itt, a ... yarok bevett ...helyén?

A töredékekből is felismerte, hogy magyarul beszélnek, de nem volt abban a lelkiállapotban, hogy bármilyen nyelven diskuráljon másokkal.

„Kedvesnek látszik. És magányosnak, mint én is vagyok. Dehát úgyis rögtön indul a gépem.” – vágta el a meg sem formálódott gondolat fonalát.

ROBI, A SZELÍD

Istenem, óvj meg bennünket a nagyravágyás kísértésétől!

A szegény származásúak között sok a nagyratörő. Sorsuk azon fordul, hogy sikerül-e megállniuk a nagyság hajszolásában. Robika sajnos elkésett.

Korán őszültek

A Bartók Béla végén, valahol a remíz táján másfél szobás lakásban éltek Robiék, tisztos szegénységben. Arrafelé bizony volt nincstelenség, nem annyira tisztos is. A kettő között a határt a körgang jelentette, végén a közös, mindig szutykos végével.

J. bácsiról mindenkinek csak a humoros filmek kedves, köpcös, esetlen főhőse, Harry Langdon jutott az eszébe, amint a dzsungel oroszlánjai elől menekül.

– Hehe, úgyse nem tudod, hogy mi van a kezemben – dugta váratlanul elé a zárt öklét. – Hehe, a semmit nem is tudhatod – nyitotta ki. Ebben állt az ő humora.

Pedig a beszkárt (BSZKRT, a BKV elődje) ellenőreként komoly feladatokat látott el. Nem jegyellenőr volt, hanem a felszereltségért, tisztaságért volt felelős. A plébániai képviselő testületben is komoly szerepet töltött be. (A házukban élt az a komornyik-beütésű egyházfi, amúgy ügyvéd, aki a mise előtt a ministránsokat Vergiliussal traktálta, akinek a műveit latinul citálta).

A bácsi éppen csak őszült, viszont M. néninek, a feleségének a haja már nem is emlékeztetett az egykor barna fürtökre. Akkoriban szinte minden nő háziasszony, „háztartásbeli” volt, és mindegyik külön munkával próbálta kiegészíteni a férje által hozott nem túl bő keresetet a megélhetéshez. Amikor Béla náluk járt, ritkán esett meg, hogy M. néni nem mosott vagy vasalt. Kevéske forintokért, másoknak.

– Hogy tetszik lenni? – Érdeklődött Béla udvariasan.

M. néni ilyenkor letette a vasalót, kezét összeillesztette maga előtt, mint aki imádkozik, majd apró keresztet rajzolva a mellén sóhajtotta:

– Istenke csak megtart bennünket.

Reménytelen tekintete mást sugallt.

Óvónő menyé egy ritka vérbetegséggel kínlódik. Férje, a nagyobbik fiú, most is a kisebbik szobában nyomja az ágyat: gerincsérve genetikai örökség. Az ágyon ajtólap: háta a legkisebb puha hajlítást se viseli el.

Robika most kászálódik ki a fürdőszobából. Képe még picit gyűrött. Nem is csoda. A kisebbik fiúnak az előszobai gardrób jutott éjszakai nyughelyül, ami „mennyei nyoszolya annak, aki megszokta” – vidámkodott J. bácsi. Az alig hetven centi mély sufni üvegajtáját éjszakára nyitva hagyták.

Hét óra múlt pár perccel. Béla nem szokta ilyenkor zavarni a családot, de a megállóban baleset történt: a villamos előtt, félig alágyűrve egy méretes barna papírral takart csomag hevert vérfoltosan. A mentők már körülötte sürgölődtek.

– Mehetünk. – Intett Robi.

– Csókolom, anyácskám.

Járult édesanyjához búcsúcsókra, amit a homlokára rajzolt keresztcske pecsételt meg.

Igyekezniük kellett, mert a buszmegálló arrébb volt, a mozinál.

Mindenki kedvence

A megállótól kicsit odább, a vasút mellett volt a Bogyó utcai „stadion”, a kelenföldi kismotor gyár focistáinak az otthona. Csak egyszer, egy félidőt töltöttek ott Bélával, bár Robi apja rendszeresen látogatta.

Robikának igen jó volt a gömbérzéke. Hatévesen a Kisfradiban focizott, de a háta miatt a sportorvos abbahagyatta vele. A grundon a csapatkapitányok, az idősebbek mindig őt választották elsőként társuknak, mert kitűnően cselezett. A Béláék háza melletti pályának ő volt a sztárja.

– Ezt olvastad már? – Adta Béla kezébe a vékony könyvecskét, ami a „Fradi fiúk Ausztráliában” címet viselte. Tojáslabdával is elpáholták az ausszikat. Béla elkérte, és Fradi drukkerré lett addig, amíg az együttes még önmaga volt, saját nevelésű játékosokkal. Ma már nem rajong érte.

Robika tudására és kitartására jellemző a következő eset. Egy balul elsült házibuli után a szentendrei sziget homokpadján fociztak Bálint - Lapaj (aki osztálytársuk volt) kontra Robika - Béla párosításban. Az előbbieket már 5:1-re vezettek. Robika csípőre tette a kezét az ötödik után:

– Fogadjunk, hogy mi győzünk (a hatig tartó meccsen!).

– Mi a tét? – így Bálint, aki nevetőgörcsöt kapott.

– A vesztes megfürdik a Dunában.

És Robikáék 6:5-re győztek. Majd szimpátiából ők is a Dunába ugrottak. Hogy el ne felejtjük, április negyedike volt. Már nem ide tartozik, hogy Béla egy uszály alá sodródott és csak az őrangyalok mentették meg.

Robika a természetével nem illett volna a kosarasok közé. Mégis benne volt a piarista csapat kezdő ötösében. Szupergyorsan kigyózott át a nagyobbak között és a ziccert mindig bedobta.

– Itt...! – hangzott a felpályáról a kiáltás. Miközben mindkét csapat játékosai még csak kászálódtak a piarista palánk alól, Béla már leindította Robikát, aki az Európa Bajnokság győzteseinek, a felnőtt Honvédnak – két méteres játékosokkal – nyolc pontot dobott így!

Barátunk a templomi szolgálatban is jeleskedett. Szelíd természete miatt nem akadt vele baja se az atyáknak, se Bíró bácsinak, a nagybajúszú, török-képű, kopaszfejű sekrestyésnek. Gergő és Béla előtt lett „ceremonár”, az egyházi szertartások tudója és levezetője. Adventben ők hárman adták a rorate-misék szolgálatát előbb Kelenföldön, majd a piaristáknál.

A négy testőr

A 49-es még nem volt „stuka”, szögletesen áramvonalasított és automata ajtós egykocsis szerelvény, hanem csak három részes „tuja”, elején a motorkocsival. Egy kalauz volt rajta, így könnyen bliccelhetett egy megállót, aki akart. A hölgy – merthogy a kalauz többnyire az volt – két nagy figyelmet igénylő feladatot látott el.

Kezelte a jegyeket, amiket el is adott széles börtáskájából, amin egy tűzőgépszerű súlyos szerszám lógott láncon: a jegy lyukasztására szolgált. Gyerekjegy 35 fillér, vonaljegy 50 fillér, átszállójegy 70 fillér, felnőtt hetibérlet 6 forint, diák hetibérlet 2,70 forint. A dörzsöltebb diákok bedörzsölték a keménypapíron ejtett lyukat, ha délután szakkörük vagy edzésük volt. Ezzel követendő példát adtak az újrahasznosításra.

– Van leszálló? – Harsogta a hölgy az utastérbe. Ha választ kapott, akkor egyszer, egyébként kétszer erősen megrántotta a plafonon húzódó bőrszíjról lelógó „nadrágövek” egyikét. Így hangos zajt csapott a csengővel, hogy a vezető tudja: megálljon-e, vagy sem. A másik két kocsi maguk az utasok kapaszkodtak a fityegő slejfnibe, ha le akartak szállni.

A fel- és leszállásnál ugyancsak vigyázni kellett. A kocsik mindkét végén fedett, de oldalról nyitott peronú lépcsőjénél egy ügyetlen vasrács szolgált megakadályozni a kipottyanást, de ha a kezedre csukta, kipróbálhattad, hogy milyen a gipszkötés.

Mindezt pedig azért kellett elmondani, mert mindig itt a peronon utazott négy jó barát a gimnáziumba négy éven át. Gergő, Robika és Béla volt a kelenföldi három testőr. A Körtéren csatlakozott hozzájuk Gábor, a gascogni, azazhogy az albertfalvai D’Artagnan. Nem voltak túl hangosak, de a peron kisebb ökörködések szintere is volt. Most például Béla hergelte Robikát, akit mindig becenéven szólítottak:

– Nála aztán nem mersz próbálkozni – évődött barátjával.

A jártasabbak tudhatják, hogy ekkor hagyták el a Gárdonyi teret, mert a „nála” csak a peronfalat támasztó ifjú hölgyre vonatkozhatott, aki mindig ott szállt fel. Érett bájai, amelyeket sikertelenül rejtegetett a feszes matrózblúz, mindig nagy figyelemre tartottak számot – méltán.

A cikizés értelme pedig a következő.

Robika, az alacsony, nem túl jóképű, de csillogó barna szemétől mindig vidám tekintetű ifjonc a váratlan, gyors hódításairól volt ismert. A többiek nem értették, hogy a lányok, de még inkább az érett fiatalasszonyok, mit esznek ezen a nem túl mutatós srácon. (Nem tudták, hogy Langdon is a nők bálványa volt.)

Íme mi történt a múltkor is. A kalauznő, egy kicsit dundi, mattszőke nő az előttük lévő kocsiban kezelte a jegyeket. Robika a társaihoz fordult:

– Fogadjunk, hogy öt perc alatt befűzöm! – Ezzel választ se várva lelépett a lépcsőről az éppen elért megállónál – amihez a teljes leállást nem volt szokás megvárni –, majd máris felkúszott a másik kocsiba.

A kalauznő az új felszállóhoz indult a feladatát végezni. És Bélának látnia kellett, hogy a „célpontot” széles mosoly önti el, mutatóujjával megbökdösi Robi mellét, majd mellette a korlátnak támaszkodva kacér csevelybe merül.

Hát – ez Robika! A matrózblúzos azonban más eset volt: nem csak egy brahi lehetséges célpontja. Robika valahogyan másként nézett rá.

– Hagyjatok már – mordult a barátaira és elfordult. A hosszú fekete hajú teremtes leszállt a Gellértnél, ahogyan minden reggel tette. A hídról érkező másik villamosra várt, amely északnak, a lánygimnázium felé kanyarodott.

Az ismerkedés

Robi végül döntésre jutott. Célt fog érni, de nem a társai nógatására. Terveit a többiekkel nem közölve egyszer váratlanul ő is leszállt a Gelasnál. Barátai már csak azt látták a hídra kanyarodó villamosból, hogy a leányzó felé közelít.

– Ha szabad érdeklődnöm: kiskegyed melyik flottában szolgál?

Ha Robika izgult, ádámcsutkája hevesen fel és le járt, amitől a hangja egy picit fojtottá, gurgulázóvá vált.

A lány már-már elfordította a fejét, de a derűsen évődő tónus és az ártatlan mosoly a fiú felé vonzotta a tekintetét.

– A Szilágyi Erzsébet zászlóshajón – egyezett bele a játékba.

– És milyen rangra tetszett emelkedni? Kapta elő Robika a zsebéből az egyensapkát, amit a regulák szerint viselnie kellett volna, de a gimi utcájáig egyik osztálytársa sem tette. A kékszínű ködvágón arany sávok mutatták, hogy negyedikes.

– Látja, én már kapitány vagyok – mondta találomra, de szerencsére a lány se volt tisztában a katonai rangokkal.

– Na, akkor a fölöttesem vagy – váltott váratlanul tegezésbe a lány. A kezébe került kerek sapkán csak három sáv volt. – Úgye szeretnél az lenni? – évődött és huncut mélybarna szeme csakúgy csillogott.

Robika elpirult az izgalomtól és a remélt sikertől. „Csak most el ne szűrjam” – sóhajtott belül, hangosan viszont más szavak tolultak az ajkára.

– Mit szólnál, ha a rangokat suli után beszélénk meg, mondjuk stílszerűen a Matrózban – intett fejével a híd alatt megbúvó kocsmá felé.

– Óh, a rangomhoz más illik – bigyesztette el a száját lenézően, azzal a Gellért felé bólintva élt a javaslattal: – Mondjuk az megfelelne.

Közben beállt a járműve. Robika nagyot nyelve szólt utána:

– Akkor ott, ötkor. Ja, és hogy hívnak? Engem Robinak.

A lány a válla fölött kiáltotta le:

– Judit.

Szóval Judit.

Robi is eltűzött az iskolába, ahol beszédett egy fát matematikából, mert elmélázott. Pogány tanárúr rá is förmedt: – Mi van magával J.? Szerelmes, szerelmes? Kivágom, mint a tak...t!

A gimiben Robika semmiben sem tűnt ki, bár stabilan jeles tanuló volt. Azonkívül két dologban jeleskedett.

Sok osztálytársát segítette a tanulásban egészen az érettségiig. Továbbá a bal első padban ülve (ahová a katedréről elég nehéz lelátni) ő jelentette a sügölyukat. Ezzel felborzolta „M. anyó” – az eminens diák – kedélyeit.

– Sűgni halálos bűn. Mehetsz győzni – korholta Robit, mint leendő pap.

A négy testőr kamarakórust alkotott, amiben meglepő módon Robi volt a basszus. Íme a négy tag, magasság szerint is növekedő sorrendben:

Robi	1946. február	basszus	Gergő	1946. március	bariton
Gábor	1946. április	tenor-2	Béla	1946. május	tenor-1

Ha megszólalt felül Béla, de csak részleges tájékoztatást adva az ügyről,

– Csoda-e mint jön elő ...

akkor alul Robi kontrázott

– Dániel jön elő.

a másik kettő pedig bizonykodott:

– Dániel, Dániel...

Így kétség sem fért ahhoz, hogy a spirituálé – mert abban jeleskedtek – nemcsak szép, hanem informatív is volt, már ami az oroszlanbarlangokat illeti, ahonnan a Dániel próféták sértetlenül szoktak előkerülni.

Röpke mennyország

Ha két egymásra talált fiatal a tilosba téved, annak a romantikus regényekben csak egy vége lehet: happy end. Az élet persze egészen más.

Robi ugyan betöltötte a tizennyolcat, de iskolája regulái szerint nem mehetett volna szórakozóhelyre. Juditnak viszont elvileg a kora miatt nem volt mit keresnie egy sörözőben. Persze aki a blúzára pillantott, az nem firtatta a korát.

A Gellért terasz virágos berkeit dézsákba ültetett fácskák tarkították, amelyek barátságosan bólogattak a belépőre, és ha egy kis szellő támadt, akkor nem tudták eldönteni, hogy a Közgáz, vagy a Műszaki felé hajoljanak. Mint később kiderült, a lány az előbbivel, Robi az utóbbival szimpatizált.

Egyelőre rendelniük kellett. Robi választása világos volt, persze sörben. Viszont Judit töprengve forgatta az itallapot:

– Azt hiszem, most egy White Lady-hez lenne kedvem.

Ahogy ezt kiejtette, sejtetni engedte, hogy igencsak jártas a koktélok világában. A pincér felvette a rendelést, láthatóan mitsem törődve vendégei életkorával.

Robi gombóccal a gyomrában tapogatta meg a zsebét, amiben mindössze száz forint lapult, bár máskor még félannyi se. Akárhogy is osztott-szorzott, második rendelésre már nem futhatta, ha az a koktél annyiba kerül, mint agályosan sejtette.

(Információ a mérlegeléshez: Édesapja havi ezerháromszázat keresett. Egy pár jó bőrbakancs – biztosan vízálló, nem mint ezek a maiak - kétszáz forintot költött.)

Aggodalmasan figyelte, miként szűrcsöli a lány az italát, gondtalanul cseverészve. Szerencsére nem volt az a hörpölős típus.

– ... és akkor apu elvitt engem is Zalába, persze vadászni, és én is fogtam a puskát, de azt a gyönyörű szarvast mégiscsak ő lőtte, és minden csudi izgi volt.

Judit apjáról kiderült, hogy párttitkár, és Robi nem is csodálkozott, mert ismeretei szerint annak a kasztnak a tagjai szokták a vadakat fölöslegesen egyelni.

A lánynak nem tűnt fel a fiú szórakozottsága, de utóbb észbe kapott:

– Jé, hiszen nem is engedlek szóhoz jutni. Mondd csak, a te apád is vadászik? És hol laksz? És mivel szórakozol?

Hirtelen és hevesen ragadta el az érdeklődés, ami okot adott egy nagyobb kortyra. Pohara már csaknem üres volt.

Robi kerülte a kényes témákat. Elvégre nem szólhat a hálóhelyéről, vagy arról, hogy csak a rosszul megvilágított konyhában van lehetősége tanulni. Életében először nem volt szavakész. Csüggedten bámult a Matróz felé, a Duna túloldalára, ahol otthonosabb volt, ahol egy második sör is beleférne. Mivel pedig ez elfogyott és már Judit is a pohara fenekét nyalogatta, döntésre kellett jutnia.

„Ez nem jött össze. Ez soha nem is jöhet össze. Ez az én mázlim.”

Mérlegelt. A lány megdöbbenésére hívta a pincért, kifizette a számlát – nyolcvan forintot borravalóstu – és felkászálódott.

– Igazán ne haragudj, de el is felejtettem, hogy még szakköröm van, elkísérjelek talán valahová?

A lány sértődötten, durcásan nemet intett és csalódottan feltápászkodva indult a villamosmegálló felé.

– Köszönöm a „nagy” meghívást. – Lökte oda gúnyosan, magában meg ezt mormogta: „Ilyen egy tahót...”

Meglepődött volna, ha tudta volna, hogy ez a találkozó mit indított el Robiban. Aki akkor határozta el, hogy más útra fog lépni mint apja, aki csak ennyire vitte, és meg fog ragadni minden alkalmat a felemelkedésre. Egy pillanatra felmerült előtte gondos, becsületes, szorgos édesanyjának a képe, de hagyta elmosódni...

„Hey, Jude..!”

A négy testőr együtt sikeresen leérettségizett, aminek a jutalma egy balatonalmádi nyaralás lett. A fiúk főztek és ultiztak, meg zsugáztak és főzőcskéztek, a fáradságot sétálás ürügyén a restiben keverttel – brrrr... – lazítva el. Persze strandoltak is, ami nem veszélytelen művelet.

– Ultizni hárman is tudtok. Én körülnézek. – Jelentette be Robika, de mindenki tudta, hogy az előző nap a strandon felcsípett Anikóhoz siet.

– Nem tudnánk visszatartani a büntől? – Így Gergő, aki papnak készült, ámde kérdése költői maradt.

(Egyébként Anikó nem bizonyult jó választásnak. Apja egy szovjetbarát pártkorifeus volt, de az hagyján. Amikor Robikát katonának vitték, a leányzó Bélára akarta erőltetni magát, de ez nem sikerült neki.)

Négyük közül háromnak a társaságára igényt tartott a honvédség, eltérő időkben és különböző helyeken, így a barátok útjai szétváltak. Robika a maga természetével persze a páncélosokhoz került.

Kettejüket a kosárlabda újra összehozta. A műszakis Robika és a közgázos Béla volt gimis osztálytársukkal, Bálinttal nemcsak a pályán találkoztak, hanem az új lendületet vett házibulikon is.

– Akkor ide most beesünk – élt Bálint a kedvenc fordulatóval és a budafoki úti bulizó társaság három erősítést kapott.

Aki egyszer megégett, az egy ideig biztosan kerüli a tüzet. Robika sokáig nem kereste a lányok társaságát. Egyébként kevesen tudták róla, hogy csak a mások kedvéért, nomen valljuk be: a kisebbrendűségi érzés – ami nem annyira a természetéből, mint az anyagi helyzetéből fakadt – visszaszorítására próbálta megjátszani a Casanovát, amely szerep nem igazán illett hozzá.

Node Ámor nem szereti, ha mellőzik: hivatlanul is Robika mellé szegődött.

A jelmezbálnak indult buli a négy nagy szobában táncversennyé nőtte ki magát, amiben Bálint vitte a prímet, Robika viszont nem igazán tudta és egyáltalán nem akarta illegetni magát.

Ámor ekkor lépett közbe. Az utca felőli ablakmélyedésben egy hölgyike kortyolta hűtött fehérborát, mimelt érdeklődéssel nézegetve felhevültebb társait. Hosszabb szemlélgetés után Robika döntött, és lassan feléje lépdelve csendben társult hozzá. Majd elhangzott a kornak a táncot kerülők számára bevett fordulata:

– Van kedved egyet szövegelni?

Az egyszerű ruhás, komolytekintetű, barnás arcú, kicsit szemita beütésű leányzó örömmel kapott a társaságon. Meglepően mély hangján búgta:

– Judit vagyok, de mindenki csak Judy-nak hív. És épp’ ezért – fordított rögtön a szón – megtennél nekem egy szívességet?

Robi egy pillanatra visszahőkölt, de mint kiderült, nem volt oka rá.

– Menj már oda és tegyél fel egy normális zenét, mondjuk a „Hey, Jude”-ot. Az a kedvencem.

Óhaja gyorsan teljesült. A többiek kicsit méltatlankodtak. Mert nem is rossz nóta az a Beatles-dal, node tizedszerre talán mégis sok.

Judit – pardon: Judy – és Robika az ablakmélyedésnél is árnyaltabb, más által megközelíthetetlen gondolatokkal és érzelmekkel találtak egymásra.

Egy héttel később együtt ültek Bálint (vagyis az apja) fehér Topolinójában az erdő behavazott, szinte járhatatlan ösvényein a havas hegycsúcs felé haladva. Odafele a túristaszálló büféjében sűrűn nyílt az ajtó, topogó, fehérrel borított, siléceket cipelő alakokat bocsájtva a kellemes melegbe.

– Úgye forraltrumos teát isznak? – Érdeklődtek a betoppanó sielők.

– Hát hogyne – hagyta rájuk Robika – csak tea nélkül.

Judy még így is panaszkodott a hidegre.

– Ez nem nekem való. Otthon folytathatnánk – súgta halkan Robinak.

A fáma hallgat arról, hogy miként és hol végződött az estéjük. Erős a gyanú, hogy vonzalmuk nem teljeseedett ki. Ezt látszik igazolni az a képeslap, amit Robika egy hét múlva kapott a hölgytől:

„Meg ne haragudj rám! Férjhez megyek Tiborhoz. Szeretettel várlak az esküvőmre ekkor és ekkor. Távirati cím: ... Tampa, Florida, US.”

Robi némi flegmával jegyezte meg barátjának, Bélának:

– Remélem, hogy a Juditokból nekem járóknak ezzel a végére értem.

A három jóbarát – Bálint, Robi és Béla – 1968 nyarán Czesztohowában a Fekete Madonna előtt tisztelgett. A templomnál szőlította le őket a három lengyel fiútestvér egyike, miközben a másik kettő egy lánykát vett körül.

Robika rögtön belezúgott a fehérruhás, törekeny, finom modorú aprócska hölgybe, akit Barbarának hívtak. (Úgy látszik arrafelé minden lánynak ez volt a neve. Bélának kettővel is akadt némi liasonja.)

Karácsonyra meghívták a lány szülei, bár már előtte is járt ott. Úgy tűnt, hogy a lengyel-magyar párok sora eggyel növekszik, de Robika meghátrált.

– Bátyjai azon mérik, ki az ember a talpán, hogy 80 fokos (!) alkohollal itatják, amire egy korsó sör a hígítás. A nekem egyaránt fontos szerveim között kellett döntenem: mi fájjon, kicsit a szívem, vagy nagyon a májam? A kilométerek azt súgták, hogy a májamra hallgassak.

Elszakadás

Gyakorlat teszi a mestert. Ezt Béla megközelítési technikája igazolja. Egy-két éve még meg sem mert szólítani egy csinos lányt – kivéve persze a régi nagy szerelmét, Zsuzsát – ma meg már a barátai helyett is ő kezdeményez.

– Bocsánat, melyikük a Judit? – Kalimpált az ágyás széléről szedett két kókadt harangvirággal a magasabb és a kisebbik, egyaránt feketén bongyor leány előtt, majd így folytatta: – Tudniillik neki kellene átadnom.

– Juditunk nincs, csak Katival és Rózsával szolgálhatunk.

Replikált a magasabb. Ámde ekkor már Robika vette át a szót:

– Rózsa egy harangvirágért: igazán remek csere.

Majd karonfogva a kisebbet arrébb sétált.

Az esküvőt egy év múlva tartották. Rózsa, akit Ruzsikának becéztek, megragadta és el se engedte ezt a szelíd, irányítható fiút. Majd fokozatosan a maga ízlése szerint gyúrta át.

– Tudsz kukoricát címezni? – Robika és Béla ekkor még együtt vonatoztak Ruzsika nagybátyjának a birtokára, a hatalmas tengeritábla megművelésére. Majd alig pár hét múlva:

– Nem is gondoltam volna, hogy ilyen szemét vagy. – Támadt Robika tanújára az ifjú ara, amiért az nem hagyta magát korrumpálni Ruzsika egyik barátja által.

Ez csak ürügy volt a régóta érlelt szakításra. Robi elhagyta a kosárlabdát és vele együtt a templomba járást is. (Régen a meccsek előtt Bálinttal és Bélával a piarista kápolnában álldigálva bámultak az egyik oltárra.)

A bizonyos nagybácsi rokonai állást kínáltak Robinak egy szállítmányozó – akik nem szeretik a magyar nyelvet, logisztikának mondják – cégnél, azzal az igazán apró feltétellel, hogy belép a pártba. Azon a széles ösvényen csak az első lépés megtétele a nehéz, azután minden magától megy. Az ember előbb osztályvezető lesz, majd elmegy az Almádi pártüdülőbe, végül vadászni és máris sütheti a pecsenyéjét.

„Hiszen mi a piar fiúkkal itt...” – szólalt meg halványan a lelkiismerete. De megszületett a kicsi Mariann. Csak érte teszem – hallgattatta el a belső figyelmeztető hangot.

A szegény származású, de művelt emberek hamar meg tudják győzni magukat arról, hogy a jobb sorsot megérdemlik, annak árát pedig meg kell fizetni. Ha meg netán haboznának, a nejük nyaggatja őket:

– Te lehetnél a nagyfőnök, és akkor elmehetnénk, megvehetnénk...

Az első infarktus

A kamionosok csak egyes amerikai filmekben szimpatikus hősök. Valójában igen nehezen kordában tartható, önfejű és kemény banda. Mert ugyan ki is vállalkozik például egy anatóliai fuvarra Kisázsiában? Vagányság kell oda, ami elkerülhetetlenül bűnözésbe csap át. Vagy jattolsz az utat vigyázó rablóbandának, vagy megölnek.

Kevés szó esik arról, hogy a konzulok mennyit kínlódnak a kamionokkal.

A szállítmányozásért felelős Robika nem számolt ezzel, meg sok minden mással sem. Ráadásul – márcsak fizikai alkatánál fogva is – szelid lélek lévén nem volt képes másokkal üvölni, az asztalt csapdosni, meg ilyesmire, amivel egy ideig a szívinfarktust meg az agyvérzést el lehet kerülni.

Először egy erőszakkal vádolt sofőrt tuszkoltak eléje.

– Főnök! Én nem tudtam, hogy csak tizennégy éves...

Másnap egy kolléga somfordált be hozzá egy borítékot téve az asztalra.

– Ennyi lenne az ön része, ha a szállítólevélen szerepelne ...

Harmadnap a görög konzulátus hívta:

– Az X. rendszámú kamionjuk szakadékba borult, rakománya eltűnt.

Mindez vöröses-szürke ködben kavargva egy nagy kérdőjelle formálódik. „Mivel-kivel pótolom...?”, vagy „Elég lesz-e a biztosítás...?”, vagy „Kit küldjek tárgyalni...?”

Robika az égetően fájó mellkasához kapva összeroskadt.

– Majd túl leszel rajta. – Zokogta a kórházi ágyra borulva szeme fénye, egyetlen öröme, Mariann. – Én mindig melletted leszek.

Közben a felesége ezt morogta: – Na hiszen, ez is jókor jött!

Aztán a negyedik

A domb alján álló, az átlagosnál nívósabb társasház egyik lakásának az ajtaján megszólalt a csöngő. Az ajtó csak nagysokára nyílt ki. Akkor is a

kicsi, de annál harciasabb kutyas tolakodott előre, amelynek az ugatása válaszolt a csengetésre. Első dolga az volt, hogy belekapjon Béla lábába.

– Hát te vagy az? – Üdvözölte nem túl lelkesen a csaknem összeroskadó, görnyedt Robika, majd „Bocsánat!”-tal már vissza is vándorogott a földön elterülő, pokróccal fedett matrachoz és nagy kinnal hanyatt heveredett.

– Emlékszel Jenőre? – Utalt a gerincpanaszokkal kínlódott, rég elhunyt bátyjára.

Robika kimondatlanul is neheztelt Bélára életének alakulásáért, hiszen ő hozta össze Ruzsikával. Az most tömören előadta jövőtele célját:

– Éppen harminc éve volt. Gondoltuk, hogy... Szóval lejössz Almádiba egy kis emlékezésre? Látom, nem tudsz vezetni. Majd én leviszlek innen és beraklak a Zsigába.

Robika meg sem fontolva azt hidegen fogadta a javaslatot. Átfutott rajta, hogy akkor magyarázkodnia kellene, pedig nem is tehet róla, mert a sors...

– Inkább nem. – Utasította el az invitálást magyarázat nélkül, ridegen. És már kelt is volna fel, de Béla visszaintette.

– Maradj csak. Kitalálok.

Egy hétre rá Béla telefont kapott Bálinttól. A hang elcsuklott:

– A negyedik elvitte.

– Mi van? Beszélj már értelmesen.

– Elkapta a negyedik infarktus és ezúttal már nem segíthettek rajta.

Ha valakit kétszer megmarta a csörgőkígyó, de szerencsésen megúsza, az soha többet nem fog köves-bokros talajon védtelen lábbal bőklászni.

A második infarktus után mindenki várta, hogy Robi a rokkant-nyugdíj békés kiútját választja, de nem, pedig tehette volna. Szándékosan rohant a vesztébe. Béla mindig is tudta róla, hogy a kis ember roppant keményfejű. Most derült ki, hogy mennyire az.

Önitélet

Tárt karokkal várta az új megpróbáltatásokat. Azt, hogy végre elgázolják és megszabadulhasson mindentől, a terhektől, a magánytól, az önvádtól.

Házassága már régen csődbe ment. Neje nem vállalt második gyermeket. Robi gyanította, hogy igazából már az elsőt sem akarta. Legalább Mariann szereti, örömet okoz neki és ami fő, már sínen van. Nem kell tehát már csak érte élnie. Már nincs miért-kiért harcolnia az élettel.

A lány sikerrel elvégezve a testnevelési egyetemet gyógytornász lett. Ámde nála is fellegek mutatkoztak az addig derűs égen. Nem kapott olyan állást, amire az anyja ne húzta volna fel az orrát.

– Menj Németországba, nem hiába taníttattalak németre. – Unszolta a lányát.

Mariann pedig némi lelkiismeretfurdalással fordult az apjához:

– Megigérted, hogy melletted leszek. De apu, ez most olyan... Érted, a lehetőség ...

Robi fáradtan elmosolyodott:

– Ne aggódj, tedd csak azt! Megértelek. Tudod, hogy nagyon szeretlek.

Mariann aggódva bár, de magára hagyta édesapját. Az a könyvespolchoz ment és kikereste a mélyre eldugott füzetszerű könyvecskét. „Lurkó” volt a címe. A kelenföldi cserkészfiúk példaképének, „Fulgur”-nak a gyerekkoráról szólt. Elrongyolt külseje sejtette, hogy egykor sokat forgatták.

Robi belelapozott. Az első képet még látta, de a sorok elhomályosultak a lassan megtörő szeme előtt. – Istenem! Miért...? – sóhajtott.

A könyv kicsúszott a kezéből, a szívéhez kapott és a földre zuhant.

Tanácsstalanul

A frankfurti repülőtéren a női mosdóban Mariann a tükör előtt próbálta egy picit rendbekapni magát. „Most mit kezdjek vele?” – állt meg félúton a puderpamacs. Felötlött előtte anyja közömbös, kicsit sértődött képe: a férje itt hagyta egyedül, méltatlanul, pedig ő mennyit fáradozott a felemelkedésén.

Befejezte a mozdulatot, szemét meresztve picit még felborzolta a pilláit, majd a látványt nagyjából rendben érezve kilépett az ideiglenes váróba.

Előtte egy nagydarab férfi durván megragadott egy gyermeket. Feszült idegei nem bírták tovább, rá kellett ripakodnia:

– Nem szégyelli magát, egy ilyen kicsivel így bántani?!

Azonban a férfi mosolyát és meghökkenését látva rögtön meg is bánta. Halkan, kicsit alázatosan követte őt, a picurt és az időközben előkeveredett anyát a pamlagig. Egy kis meleget érzett, egy kicsit mintha őt is otthon vette volna körül.

Node hogyan tovább? Hálásan fogadta a repülős kadét érdeklődését:

– Na és persze arra is kíváncsi lennék, hogy ön mi járatban van itt, a magyarok bevett találkahelyén? Bálint vagyok, az ifjabbik. Szabad tudnom a nevét? És mitől ennyire letört?

Alig hallhatóan válaszolta:

– Mariann. És az a baj, hogy nem tudom mit tegyek.

Mivel pedig a fiatalasszonyt úgyis a három gyermek kötötte le, úgy érezte, hogy most egy picit kiöntheti a szívét. És már áradt is belőle a szó.

– Mert az apám meghalt, mindössze 50 évesen. Nekem meg van ugyan jó állásom gyógytornászként, csak nem tudom, hogy mit kezdjek anyámmal.

Odaát se találja a helyét – intett a fejével hátrafelé –, ahhoz meg túl arrogáns, hogy itt társakra leljen. Mit is tudna itt magával kezdeni? Félek, nagyon félek...

Megborzongott, és önkéntelenül közelebb húzódott a kadéthoz.

Annak hirtelen nem akadtak vigasztaló szavai a számára, mert őt is megrohanták az emlékek és éppen azon tűnődött, hogy egyes magyar sorsok mennyire hasonlóak.

BÁLINT, A TÉTOVA

„Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak Isten országába jüni”. és „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.” Dilemma: Mi lesz annak a sorsa, aki gazdag, de lélekben szegény?

A mama és a hírnév

A méretes, kétszáz négyzetméteres terésvárosi lakás súlypontjában egy pamlag foglalja el a főhelyet. A franciás jellegű, kicsit megkopott méretes bútordarabot éjjel-nappal Sára mama foglalja el. Előtte nem szabad kiejteni ezt az egymást közt használatos nevet: a „mamát” el kell hagyni. Ami nem könnyű, mert a „néni” egy volt énekesnő számára még elviselhetetlenebb.

Sára asszony – na, ez meg olyan parlagi – előszeretettel emlegeti nagy példaképét, Fedák Sárít. Bár jómaga soha nem jutott primadonnai magasságba, azért jelentős szerepeket játszott szépen és ami fontos: kedvező kritikákkal.

Sára mama naponta tucatszor is a pamlag melletti kerek, barokkos, görbelábú asztalkán lévő fényképtartóhoz nyúl, amelyen éppen az X. darab után pukedlizik a közönségnek abban a hozzá illő habkönnyű, lebbenős fellépő öltözékekben. A régi fotón az egykor kék szín már megkopott, ami azért nem baj, mert jól harmonizál mostani vastag köntösének tónusával, amit nyáron is fázósan magához szorít.

A volt díva – legalább ő annak tartja magát – háta a pamlag támláján, párnával megtámasztva nyugszik. Kezében valamely színlap, amit a kisasztal polcáról a többi közül választott ki. Erős, vastagkeretes szemüvege kicsit megbillen, amikor sóhajtva a homlokát simítja:

„Mit adtam fel értük. Nem is értékelik, hogy mekkora áldozat volt az!”

Amikor megismerte Albertet, választás elé került: család vagy énekes karrier. Az anyaság utáni vágy oldotta fel a dilemmát. Sára mama elhagyta a világot-hírnevet jelentő deszkákat és három gyermeknek adott életet.

Ez persze nyomott hagyott egykor karcsú alkatán. És ami még rosszabb, folyton gyötri a migrén. Az asztalkán egy tálcán áll a vizespohár, mellette gyógyszeres dobozka. Sára mama odanyúl. Keze súrolja a lámpa nyelére tapadó és ernyőjét tartó félmeztelen najádot. „Hamár” alapon felkattintja a villanyt, mert ez a lakás mindig olyan sötét. Az orvosságot bekapja, majd fáradtan elszenderül.

Hangos csörömpölésre ébredt. Megjött a bejárónő, aki egyben szakács is volt és tevékenykedni kezdett a konyhában. A két lány már régen elment. Bálint – picit elmosolyodott – nem sokkal utánuk. És a férje...

A papa és a jólét

Albert éppen most lépett be a kétszárnyú, négy méter magas, egykor fehér ajtón.

– Akkor én megyek is. Jól vagy drágám? – azzal kicsit szórakozottan homlokon csókolta a nejét. – Hozzak neked valamit?

– Nincs szükségem semmire. – válaszolt fáradtan, olyan hangon, amely sejtette, hogy nagyonis sok minden hiányzik neki, dehát... – Ja, légszíves szólj Irmának, hogy hozza be a melegtejcit. – kérte mégis a cigarettától elmélyült és rekedtesre vált hangon, miközben most is rágyújtott.

Albert mindig megvárta Irma érkezését. Nem szerette, ha Sára mama egyedül marad a hatalmas lakásban. Ámbár itt van Tisza is, a fajtisza puli.

Az ajtónyitást kihasználva a kopottszerűke lobonc beosont a gazdi lábai között. A pamlaghoz somfordált és a kócok közül alig kitetsző bogárszemeivel Sára mamára bámult. Már régen nem nyalakodott. Nem engedték, egyébként is egyemberes kutya volt; a ház leggyakoribb vendégeit is óvni kellett tőle.

Albert az első emeletről a széles-tágas lépcsőházban lesétált a bejárathoz. Ott várta a Chevrolet. Bár sofőrt is ajánlottak neki, imádott maga vezetni.

Volt is mit. Ez itt a legújabb modell, a cég tulajdona. Mint az ellentéte, a kis Topolino, amit beszerzésre használtak, mert fürgén mozgott és könnyen parkolt a belvárosban. Néha megengedte, hogy fia, Bálint vezesse. Tehette, hisz' ő volt az ügyvezető. A harmadik kocsit, a Fiat, saját tulajdonát képezte.

Albert egy pénzügyi intézetet igazgatott. Közismert szakember volt, tekintélyes befolyással, mert több tanácsadó társaságban is magas tisztséget töltött be. Így aztán a családnak volt mit tejbe aprítani. Gyakran jártak estélyekre, éttermekbe, operába. A reggelihez a téliszalámi mellé télen is járt paradicsom, paprika. Nyáron pedig, de az évközi ünnepeken is, csak az a döntés okozott fejtörést: a tihanyi céges nyaralóban, vagy a leányfalui saját házikóban töltsék-e a pihenőt.

R. papa – jobban szerette ezt a megszólítást, mint az Albert bácsit – a férfiaknak azt a típusát képviselte a még csak deresedő hajával, fiatalos mozgásával, joviális modorával, szellemes humorával, amely vonzza az egy bizonyos korosztályba tartozó hölgyeket. Akkor is, ha a szemek elkezdtek tászkásodni, a hang pedig rekedtté vált.

(A család minden tagja, Zsuzsannát kivéve, erősen dohányzott. Ami végül Bálinttal történt, az nem pusztán a véletlen és az élni-nem-akarási műve...)

Bár ifjúkorában R. papa igen kedvelte a nőket, akik hozzá is járultak a karrierjéhez, miután Sárát meghódította, felhagyott az ilyen kapcsolatokkal. A cég, a jó élet – sors bona, nihil aliud – és némi ellentmondásként a politika

töltötte ki az életét. Az utóbbi gyümölcsként kisebb stiklik még belefértek az amúgy tiszta életvitelébe.

A lányokra ne szánjunk túl sok időt. Számunkra csak annyi a szerepük, hogy mindketten – olykor egymással is vetélkedve – ajnározták öccsüket. Az idősebbik Zsuzsanna állatorvos volt, a fiatalabbik Annamária tanárnő, akinek irodalmi próbálkozásai se maradtak észrevétlenek.

Sára asszony olyan háztartásbeli volt, aki azt félszívvvel művelte. Senki se látta mondjuk padlót kefélni. Eszerint akadt a családban egy igen jól kereső családfő, egy magasan és egy kevésbé jól fizetett, de önellátó nagylány.

Már nem tartozik ide, hogy a jóllét nem párosult felhőtlen boldogsággal. Mindkét lány egyszer már férjnél volt, de ilyen-olyan okokból elvált.

A hirtelen nőtt ifjú

A piarista gimnázium harmadik osztályában egy srác felel matekból. Mi tagadás, némileg döcögösen, aminek kisebbrészt oka a felkészületlenség, nagyobbrészt az apró, szőrös, mérgesnek tűnő tanártól való félelem.

– Hármazs. 'lmh't. – A tanárból kibukott a vasi származás. Finoman szólva takarékosan bánt a magánhangzókkal, mint egy ókori papirusz, vagy egy tóra-tekercs, de azért mindenki értette az „elmehet” elbocsájtást.

A csak azévben a piarokhoz került ifjút éppen ezért a tanárért küldték oda. Hogy az egyetemi felvételi előtt keményebb próbák elé kerüljön, mint a volt nyusztisuliban.

Termete átlagos, haja fakószőke. Beesett arcát az enyhén kiálló pofacsontokkal anyjától örökölte. Világoskék szemeit apjától kölcsönözte. Szépek lettek volna, ha nem vizenyősek, mint az öregé is. Ártatlanság sugárzott belőlük.

A srác kicsit még visszahúzódó. A következő évben vált egyes társai hatására azzá a némileg elrontott – a „romlott” kifejezés túlzás – ifjonccá, amilyennek később is megmaradt azok szemében, akik nem igazán ismerték.

– Kicsit elmaradott és nagyon kelekótya.

Ez az ítélet Tanárbácsi szájából hangzott el Béla felé, amikor kiderült, hogy egy osztályba jár Bálinttal. A bácsi cisztercita szerzetes volt. Németre tanította Bálintot úgy, mint Bélát. A minősítés nem annyira alaptalan, mint kicsit elhamarkodott volt.

Negyedikben Bálint bekerült a kosárcsapatba, bár nem a kezdő ötösbe, amire magassága predesztinálta volt. Egyelőre ügyetlen volt: csiszolatlan gyémánt. Bélával hamar összebarátkoztak, aki irigykedve érdeklődött:

– Hány centis is vagy?

– Tegnap még 193 voltam. – Válaszolt, fanyar humorával sejtetve, hogy ez az állapot nem egészen rajta múlik.

Bálint egyetlen év alatt 20 centit (!) nőtt. Ez egy várható és egy rejtett változást hozott az életében.

Ugyan melyik lányzóra ne hatott volna a legújabb Lee farmer, a norvég pulcsi, a szabadon használt, eléggé jól vezetett autó – Bálint 16 évesen korengedélyes jogsit kapott – és persze a korlátlannak tűnő zsebpénz? Tegyük hozzá a hatalmas Grundig magnót, a szülők és nővérek viszonylag gyakori távolléte miatt rendelkezésre álló óriási négyszobás lakást, amely a házibulik korában ugyancsak nagy vonzerőt képviselt.

Szóval Bálint a társaság- és buliéhes fiatalság körében dandy-szerű példává vált, amit maga is el- és felismerve gyakran dőngette a Kink's együttes hasonló című dalát. Valentire hajazó neve adott keretet ennek a picit rózsaszínű ködvilágnak.

A dolog másik oldalát – ugyan ki tette volna abban az életkorban? – szinte senki se mérlegelte, ha egyáltalán eszébe jutott volna. Egyedül Bélában rémlett fel olykor a sejtés. (Róla kevesen tudták, maga sem, hogy az átlagosnál jóval empatikusabb).

– Nem is igazán tudom. – Hangzott el sokszor Bálint szájából. A sokszerű, hirtelen növekedés nemcsak a testére hatott, hanem az egyéniségére is. Sokszor láthatjuk, hogy a hirtelen nőtt kamaszok nem tudnak mit kezdeni az esetlenné vált kezükkel-lábukkal. Bálint pedig az egész lényével nem tudott mit kezdeni. Miközben sokan vezéregyéniségnek tartották, valójában ő szorult irányításra.

Közben barátját váratlan „veszély” fenyegette.

– És mégcsak el se mosolyodik. – Csóválta fejét R. papa, amikor Béla az ebédlőasztalnál eleresztett egy-egy viccet.

Bálint új barátját egyre többször hívták meg ebédre, mert úgy vélték, hogy jó hatással van rá, szemben a nyaralóból ismert társaival. Béla idővel gyanút fogott és némi büntudat árán sikerült elkerülnie, hogy Bálint sógora legyen, aminek pedig lettek volna anyagi előnyei.

Végeredményben Bálintot sokan szinte bálványozták, kevesek roppantul nem kedvelték, Béla viszont egyszerűen csak szerette.

Bálint egy napja

Apja bölcsességének és a piarok szigorának köszönhetően Bálint a Közgázra került. Nem volt előfelvételis: valamilyen orvosi papírral megúszta a katonaságot.

Ez az egyetem a matematikát leszámítva, amiben Béla a segítségére volt, nem állította nagy követelmények elé az ifjakat, hacsak a sokhülye Marx-Engels ezer oldalakat nem számítjuk megerőltetőnek. Bálint egyébként is kereskedelmis volt; az volt az egérszak. Roppant összetett és tartalmas ismereteket kellett elsajátítania, mondjuk áruismeret címen. Előfordult, hogy vizsga előtt Béla kérdezte ki.

– Mit nevezünk rétegesen leváló szappannak? – tudakolta.

– Ha egy szappan felülete használat közben rétegesen leválik, azt rétegesen leváló szappannak nevezzük. – Citálta Bálint a definíciót helyesen, és így tovább 300 oldalon át. Kellett is, mert dógát írtak belőle.

– Mid lesz még ma?

– Tudszoc és gaztöri.

„No, az Mátyás proffal legalább egy értelmes tárgy” – gondolta Béla, majd:

– Lejössz rajongani?

A rajongás a piaristáknál a kosárlabda imádata, ami abban testesül meg, hogy az edzésen kívül is „lemennek” dobálni, játszani. Szóval egy dolog a kötelező edzés és egészen más tészta a szívvel teli rajongás.

– Megyek. Várj a félemeleten!

A Közgáz félemelete volt az órák közti és utáni társadalmi élet központja. Itt zajlottak a randik: felismerhetők voltak az asztalkák fölött összebúvó párokról. Itt sakkoztak, ott rejtvényt fejtettek vagy olvastak, de a profik a „gyufázás” szenvedélyében merültek el. Tudod, megpöckölöd az asztal szélére fektetett gyufásdobozt és aszerint kapsz pontot, hogy melyik oldalára pördülve áll meg (0-1-5-10 pont, ahol a címkétlen lapos oldal 0).

– Tizes. Jössz egy korsóval. – A doboz a rövidebb élére állt az utolsó dobásnál és sörben játszottak addig, amíg fel nem szabadult a terem.

A tornateremnek becézett „alacsonynövésű” szoba, amelyben hármast akkor se lehetett volna dobni, ha már akkor létezett volna, még foglalt volt és Sanyi bácsi, a kellékes nem adott ki labdát.

Közbevetőleg jegyzendő meg, hogy Bálint bagózott. Persze más is. Csak éppen barátunk sokat, füstszűrő nélküli Szimfóniát, és mélyen-hosszan leszívta a slukkot. Ilyenkor pofazacskója behorpadt, a ritkás szőke szőrök még jobban kimeredtek belőle és tovább színeződtek dohányságára a srác állával együtt. A füst az orrán dőlt ki.

Még a középiskolában a Piarista gimnázium kosárlabdacsapatát a Csepel Autó szponzorálta. Mezzel, labdával, egy kis zsozsóval. Cserében végzésük után átvette a gimitől a jobb játékosokat a felnőtt NB II-es csapatába. Nem járt rosszul. A piarok félelmetes együttese nyerte meg '64-ben az akkor először kiírt országos ifjúsági bajnokságot a Csepel Autó színeiben.

Noha akkor még nem volt a kezdő ötösben, Bálint hamarosan a felnőtt-csapat meghatározó játékosává vált, immár – úgy-ahogy – fizetett profiként.

'66-ban Béla összerúgta a port az egyre dilinyósabb edzővel és átnyergelt a Közgázba, ahová az átigazolás könnyű és gyors volt, ha valaki oda járt.

– Tényleg mész? – Bálintot nem cikizte az edző, ő inkább maradt volna. Nem a zsozsóért, hanem az NB-ért: a Közgáz csak a budapesti bajnokságban szerepelt.

– A múltkori eset után csak az maradt. – Az edzésen Bélát össze-vissza verték az NB-hez keményedés ürügyén. Amikor meg egy kicsit törlesztett és Tamásnak eleredt az orrávére, őt korholták. Elege lett ebből.

– Mit szólnál, ha én is átigazolnék?

– Nem is vártam mást, te lökött. – Ölelte át sóhajtván barátja vállát Béla.

Aki nem csak divatból sportol, az tudja, hogy mivel jár egy kétórás rajongás. A magasszárú tornacipőből – már nem járt a drága kínai, csak a merevebb magyar – a szó szoros értelmében csavarni lehetett a vizet.

Azt viszont nem a saját vegyületével illik pótolni. A Pipát, ami nem tévesztendő össze a Kis Pipával, ahol gyengébb, vizes sört szolgáltak, a közgázosoknak találták ki. Na jó, a Nagycsarnok melósai is felkereshették.

Kelemen, aki télen értékes szörmebundában virított a kocsmán kívül, fél meghajlással előre köszöntötte a kis társaságot és maga közölte a rendeltetést:

– Akkor két rum, két sör rendel.

Az előbbi a hideg ellen, az utóbbi a folyadékpótlásra. Ha az előbbi az utóbbiba kerül, az a „sörbet”. (Sörbe t.ett rum.)

– Kösz, Kelemen, most csak két sört. Vagy tudod mit: négyet.

Bálinték nem voltak úgymond nagy piások. Persze itt-ott elfogyott egy feles is, de házibulijaik, szemben a manapság divatosakkal, soha nem váltottak át elszabadult dorbézolásba. A legnagyobb erkölcstelenség az volt, ha valaki elaludt.

(Béláról úgy tudták, hogy még nem volt dolga nővel. Ezért egyszer a kis társaság felkerekedett, levonult a szomszéd kricsmibe és ott hagyták a fiút Bálint diványán és Katinkát, hogy lássák: lám mire jutnak. Az ifjonc csak a visszatérők zajára ébredt föl.)

– Hiába fáradozok érted. – Évődött Bálint a vállát vonogatva.

Később meglepődött, amikor a lassú víz már mosta a partot.

Egyébként nem minden házibuli emléke volt kellemes. Egyszer Robika, Bálint és Béla egy dunaparti házban érték meg a hajnalt. Április 4. volt és aznap a dunaparti homokban akartak focizni a szigeten. A bulit rendező leányzó egy szinte teljesen üres hallszerű szobában matracokat-pokrócokat fektetett a földre és vendégei ott pihentek le.

Úgy négy óra tájban felpattant az ajtó, felgyulladt az összes villany és a vaksin tápászkodó fiataloktól egy sztentori, ámbátor női hang tudakolta:

– Mit gondolnak, hé? Ez talán egy szálloda? Azonnal távozzanak!

Ha szívesen kérték őket, a fiúk mindent megtettek...

A sorsforduló

A régi felfogás szerint jó, ha egy fiatalember kicsit kitombolja magát mielőtt komolyan elkötelezné magát. Főleg, ha nem történik nagy elhajlás és a lányoknak se okoz bajt.

Egy esetről tudni, amelyben Bálint a mércét túllépte. Lapaj barátjával és két svájci, érettebb hölgygel, aki Béla révén került a képbe. Ebben a srácban egy Cyrano veszett el, aki mások nevében tud igazán udvarolni.

(Bálint társaságának standard tagja volt Zsuzsa, a megközelíthetetlen. Béla a csepeli munkásórák apró szüneteiben verset írt hozzá. Csoda, hogy nem került a világirodalom remekei közé, bár így végződött: „Én maradok bús Cyranód, Zsuzsám az Isten áldjon.”)

Node a derűt váltsa fel egy rövid ború, hogy minél előbb túlessünk rajta.

– Hol a fenében bújkáltál? – Tudakolta Béla Bálinttól, akit három teljes hónapig nem látott.

– Majdnem börtönben – érkezett a meglepő válasz.

Akkoriban még nem volt tilos némi alkoholt fogyasztani vezetés előtt, viszont balesetnél az ittasság komoly súlyosbító faktornak számított. Egyszer a piros Fiat a kelleténél gyorsabban száguldva (ami többször előfordult), lerohant a töltésről és egy szántóföldön landolt. Szerencsére csak kisebb sérülések történtek. Az ittasan vezető Bálintot egyikük kíséretében vonatra rakták és egy józan másikuk átvállalta a baleset ódiumát. Őrá ezért később pénzbüntetést szabtak ki, ámde az otthonában megbúvó Bálintot egy szemtanú vallomása alapján felkeresték és börtönre ítélték.

Az ég megóvja azt, aki bűnös, meggondolatlan, de végülis tisztaszívű.

– Hogyhogy majdnem?

– Óriási szerencsém volt.

A baleset március közepén történt, április negyedikén pedig a népköztársaság elnöke amnesztiát hirdetett. Így Bálint egy napig se élt szűkös állami koszt, és az eset után sokkal visszafogottabban vezetett.

Sokak életében van olyan kemény „pillanat”, amelyen áll vagy bukik a további sorsuk. Bálint szerencsésen keveredett túl rajta.

Három a kislány

Barátunknak a Közgázon nem akadtak gondjai. Közepes eredményekkel fejezte be tanulmányait. Végzése előtt Bélával háromszor tett kirándulást külföldön úgy, hogy Lengyelországba Robika is elkíserte őket. A harmadik út némi mellézköngével járt, node ne szaladjunk a dolgok elébe.

Csöngött Bálint telefonja.

– Az NDK-ba mennék, a csajom után. Elkísérnél?

Béla aktuálisan Ingébe volt zúgva, akivel Balatonon szépen indult a románca, de aki búcsú nélkül hagyta itt.

R. papa egyes ügyletei kapcsán jól el volt látva – legálisan – szocialista valutával. Az akkori hülye magyar valutatörvények szerint nem válthatta át forintra jelentős veszteségek nélkül. Így hát kényszerű nagylelkűséggel a fiára tukmált jelentős, több tízezer forintnyi zsozsót (a havi 2.000 forint akkor jó kereset volt), hogy verje el külföldön a barátaival és ha marad, hozzon valami értelmes cuccot.

– Csomagolok. – Bálindra nem volt jellemző a sok beszéd. A lényeket olykor harapófogóval kellett kihúzni belőle.

Béla románcának a bimbója nem borult virágba. A drezdai eszpresszóban megjelent ugyan Inge, de pár könnyes szó után az asztal alatt egy cetlit nyújtott át: „The trouble is my friend. He is my life I think.”

Könnye egyszerre szólt egy kedves kapcsolat végének és az igazi élettárs megsértésének, a megbánásnak. A rossz hangulat meg nem jár egyedül:

– Es stinkt! – A pincérnő bűzösnek ítélte Bálint cigijét és ragaszkodott ahhoz, hogy elnyomja.

– Mondd, a keletnémet pincérnők mind kielégítetlenek? – Várta Bélától a választ Bálint erre a mélysociológiai kérdésre.

A felvetés megalapozott volt. Egy másik étteremben a csajszi átrendelte a fiúkat attól a jó kis asztaltól egy másikhoz „itt nem lehet válogatni!” alapon, amikor pedig Béla magához szólította a süteményt a szomszéd asztalról, mivel az övék késett, talán a Stasi-val is fenyegetődött.

A fiúk Drezda szépségének fáradalmait egy előkelő bárban pihenték ki, elvégre a pénz elverése nagy gondot igényel. Astor-t szívogattak és viszikit hörpölgettek. Hamarosán rájuk tapadt két hölgyemény (nem kell megijedni: nem profik), akikkel randevút beszéltek meg. A lányok távoztak, de helyükbe akadt más. A harmadik randevú-ígéret után Bálint mélán pislogva – senki se tudott úgy elbambulni, mint ő némi ital után – felvetette:

– Beelá, te nem vagy ááámos?

Így hát csak az a kérdés maradt, hogy a hatra, fél hétre és hétre megdumált három randin melyik lányok vártak tovább hiába?

Bálint járatos volt a történelemben és érzékeny volt bizonyos dolgokra.

– Béla, nem ugrunk ki Buchenwaldba? – Vetette föl a weimari szálláson.
– Itt van egy köpésre.

Barátja nem is tudta, hogy Bálint ekkorát tud köpni. A haláltáborba tíz kilométert gyalogoltak. Vékony ruhában, november hatodikán. Ráadásul visszafelé megeredt az eső. Szerencsére felvette őket egy kocsi.

Egy Gasthausban reméltek felmelegedni. A finom flekkent kísérő krumpli rászórt paprikaportól vöröslött. A két korsó sör is csak elfért az asztalon.

– Látom ám, hogy magyarok. Azok pedig szeretik a paprikát. Nicht war?
– sürgölődött a természetes-anyás gazdasszony. – Hány legyen a sör?

Bálint elővette a jobbik modorát, és látva, hogy két strigula került a sör-alátétre így bízta:

– Hozza és húzza csak. Ha majd körülért, szólunk.

Idővel az egyik asztaltól feltápáskodott egy öreg, aki már régóta figyelte ezeket az ifjú magyarokat. Falábával lassan kocogott-kopogott hozzájuk.

– Ez igen. Mindig azt hittem, hogy a magyarok borivók. Meghívhatom magukat...

– Majd inkább mi, foglaljon csak helyet. – Invitálta Béla.

A ráncosarcú hadirokkantról kiderült, hogy Rommel csicskája volt. Szépeket, jókat mesélt a nem náci, becsületes és profi német tábornokról. De hogy mit, azt a sör elmosta.

A fiúk kicsit fáradtan buktak be a Jugendsherberge előterébe. Úttörő ruhában díszelgő 15 német és 15 orosz lányka invitálta őket, hogy csatlakozzanak hozzájuk november hetedikére ünneplésére. Szóval Béla állt délen, tőle jobbra 15 német lány. Bálint északon, 15 orosz lánykával. És három nyelven harsogtak az Internacionálét.

„Ki ez a vörös neccinges vékony magas piszkos Fred, ott velem szemben. És milyen szépen dalol! Nem lehet Bálint, hiszen ő nem is kórustag...” – mélázott Béla.

„Az a fehér neccinges pofa, aki jobbra dől, nemis, inkább balra, na látod az az én barátom. De mi a fenét keres kettőnk közt ez a sok-sok csajszi, ha úgyse...” – így Bálint.

R. papa juttatásának egy derekas hányada méltó felhasználásra talált.

Lengyel, magyar, két jó barát ...

Lengyel lány, magyar legény, két jó ... A parafrázis még némi cizellálásra szorulna, de csak formailag. A barátok tartalmilag több pontosítást is tettek.

A dolgok meglepő fordulatot vettek. Noha Bálint volt a Valentin, a pesti lányok kedvence, itt mégis Béla vitte a prímet. Tán a lengyel történelmet ismerte jobban...?

A százhusz fős koedukált sátor vaságyáról kászálódva készültek a remélt kalandokra.

– Hát te mit eszel? – fordult Bálint a lányhoz, aki odább valamit jóízűen majsolt.

Az fejével kifelé intve csámcsogta feléje: – A parton.

Ikszlábú asztalok mellett óriási bödönökből nagy kerek kenyerek karajaira kenték a zsírt fiúk és lányok. Pár zlotyért, hagymával. A kék

tengerszem mögött a háttérben fent a hegyen, mélyzöld fenyők között halványzöld fűvön hófehér kápolnácska illegett.

– Tudtad, hogy ez itt Nagymagyarország északi csücske volt? – fitogtatta a nem átlagos hely- és történelemismeretét Béla.

Háromszor is megpróbálták, hogy a lengyel zsiroskenyér se rosszabb a hazainál. Bendőiket így megerősítve indultak fiatalosan a várt váratlanságok elébe.

Egy elég vonzónak tűnő kocsmá – akármelyik magyar faluban lehetett olyan – háromlépcsős bejáratánál kötöttek ki. Az elől haladó Bálint odalépett, majd fejét hátrafordítva közölte a döntését:

– Akkor most ide beesünk.

Közben megbotlott a második lépcsőben és szavát szó szerint beváltva a hasán csúszott a söntéspult elé. A pofa szemrebbenés nélkül érdeklődött:

– Ott szolgáljam ki, vagy inkább leülnek valahová?

Később a szégyen letöröltetett, miután két lengyel srác a jelenettől megtévesztve pia-versenyre invitálta a magyarokat.

– Az fizet, aki előbb berúg. A csapos dönt – szögezték le a játékszabályt.

A három zsiroskenyér oltalmáról nem tudtak. Amikor egyikük felkérte Bálintot táncolni, a pultos igazságosan a magyarokat hirdette ki győztesnek.

Egyébként félelmetes, hogy a lengyelek mennyire nem bírják az alkoholt. Igaz, vodkát, mi több: sörrel kísért 80 fokos alkoholt isznak bor helyett, amit a magyarok társasan kedvelnek.

A lengyel keményen, magányosan piál. Amott hamisan dudorászik egy:

„Sztolik za sztolikom, za sztolikom sztolik,
a zacsém sztolikom, szidzsé alkohólik. Szidzsé...”

A refrénnél a földre fordul.

Másnap a barátok a nézelődésnek szentelték a napjukat. Autóstoppal kerültek át Krakkóba.

– Látod, mondtam, hogy hozzuk a magyar zászlót. Rögtön meg is álltak.

Bálint igazat adott Bélának, aki rövid magyarázattal mutatta be a Wavel hatalmas, gyönyörű, magyar történelmi emlékekben gazdag katedrálisát.

– De azért adjunk a kultúrának is. – Vidámkodott Bálint meglátva a székesegyház előtti kioszkot, ahol úgy tűnt, hogy páran nem haboznak. Mármint sört inni.

– Zywiec? – adta Bálint a csaposnak a műveltet. Az a fejét csóválta:

– Okociem.

A korsót elegáns-habosra töltötte, de nem a pereméig. Az egymás melletti két csap másikához nyúlt, várakozóan alátartotta a korsót és közben valamit kérdezett.

– Mit nyöszörög ez? – Bökte meg Bálint a nézdelődő barátját. Az hátrafordult, majd gyorsan ijedt nemet intett a csaposnak: – Nyema, ami magyarul „ne má’!”.

A pultnak támaszkodva, a habot szájáról letörölve fedte fel a titkot. A lengyelek a csapolt sörbe csapolt málnát töltenek, kinek-kinek ízlése szerint. Fene a gusztusukat.

Reggel a kempingben Bálint Bélát megelőzve sietett a kantinoslányhoz, akivel így közölte a reggelijére vonatkozó elképzeléseit:

- Rántottát kérek.
- Hányból?
- Hat megteszi.
- Kettejüknek? – Intett a lány az álmosan odabaktató Béla felé.
- Ő majd kér magának. Ja, és négy sört.
- Kettejüknek?
- Mondtam már, hogy ő majd kér magának.

Imádkozó sáska

Ez a lény erősen megkérdőjelezi az evolúció, a faj- és önfenntartás konzisztenciájára vonatkozó elképzeléseket. Ha az a sáskalegény látja, hogy mi történik a haverjával, miért követi a példáját? Mert a szerelem vakká tesz? Ha van evolúció, akkor már rég ki kellett volna fejlődnie egy szerelemre rezisztensebb sáskahímnek.

A nyíregyházi ügyvéd harmadik lánya alaposan rácáfolt a népmesékre, amelyek szerint a harmadik, a legkisebb lány a legszebb és a legkedvesebb. Az anorexiás Ica dülledt szemeivel, kampós orrával, vékony nyakával, nyápic végtagjaival hasonlított a jelzett lényre, és Bálint barátai attól tartottak, hogy fel fogja emésztetni őt.

Barátunkra azon a bulin tapadt kullancsként, amelyen Robika Judyra talált. Mindenki meg volt lepve.

– Ennyi jó csaj közt pont őt... – fordult volna Béla Robikához, de az ő számára megszűnt a Judyn kívüli világ.

Ica ritkán mondott szépet – okosat inkább, mert nem volt ostoba – és azt is jellegzetes fád, köszörülő torokhangon tette. Sohasem dícsért, lényre leszólásra, kárpálásra termett. Talán a kemény határozottságával fogta meg a tétova Bálintot.

Két kellemesnek indult eseményt is sikerült elrontania. Az elsőt idehaza.

– Bálint, el tudnál vinni, fel a Meleghegyre? Tudod ott van Judy, és... – Robika vágyakozó kívánsága megértésre talált.

– Mikor?

Nem beszéltünk róla, így most a hiányt pótlandó említsük meg, hogy Bálintnál segítőkészebb, önzetlenebb, adakozóbb barát kevés volt. Bélának odaadta az egyik farmerét, Robinak a bolyhos pulóverét, és így tovább.

– Csak nem akarsz engem itthon hagyni? – Reccsent közbe Ica.

– Öten is elférünk. Ügye te is jössz? – Fordult Bálint Béla felé elengedve a füle mellett a kellemetlen közbeszólást.

– Node akkor szorosan ... – nyafogott Ica, de Bálint tekintetére elhagyta.

Noha a kis Topolino négyszemélyes volt, öt kosaras is tanyázott benne azon a bizonyos pécsi úton, amikor Béla fejére omlott az üvegpalánk. A főtéren rendőrök kordonja: éppen Kádár elvtársat várták. Közöttük hajtott át Bálint úgy, hogy a sebváltót Lapaj kezelte a lába között, a lehúzható tető fölött kikandikáló felsőtesttel. A zsarvak ezen annyira meglepődtek, hogy elfelejtettek közbelépni.

A Börzsönyben a kanyargós, szűk hegyi úton egy katonai jármű állta útjukat, ami elől a fák közé tolattak. Elvégre lejjebb ott állt a tábla: „Kiképzőterület. Civil járműveknek tilos a behajtás.” A dzsip valahová sietett: nem állt meg figyelmeztetni a társaságot. A fehér Topolino végül leparkolt fentebb a fák között. Nem volt feltűnő, aminthogy az sem, hogy a gyenge hőszállingózás erős havazásba fordult.

A túristaház söntésében Judy már várta őket. A fiatalok ölelkezése közben Béla a pulthoz lépett:

– Négy forralt rumot és egy teát kérek. – Az utóbbit a sofőr Bálintnak szánta.

– Rumot sohasem iszok, az olyan közönséges. – Reccsent rá Ica, amikor eléje is került egy csészével. Béla szó nélkül magához vette a fölösleget.

Közben a söntés kezdett megtelni a sielésből megtért, fázósan topogó figurákkal.

– Tea rummal? – Bökött az egyik a kis társaság asztala felé.

A „rum tea nélkül” válaszra méltatlankodva dörmögte:

– Micsoda alakok!

(Ő sem tudta, hogy a forralt rumból a hó elpárologtatja az alkoholt).

A remek estét, amikor még Robika abban reménykedett, hogy komolyan összejön Judyval, Ica nyekergő nyafogása rontotta el:

– Minek jöttünk ide, fázok, mindez olyan snassz – nyafogta.

Formáját a későbbi nagy kiránduláson is hozta.

A tavaszi locspocsban a Topolino Erdélybe vitte a kis társaságot. Mivel se Ica, se Béla nem rendelkezett jogosítvánnyal, Bálint negyediknek Zsuzsánna nővérét kérte fel, hogy időnként váltsa a volánnál. A Temesvártól Brassóig, majd a Székelyföldön és Kolozsváron át haza, Magyarországra tervezett út kellemesnek ígérkezett.

De már Temesvárnál megromlott a hangulat. A házínéni – a magánszállás volt az ésszerű választás – derék megözvegyült sváb hölgy volt, erényes, aki nem engedte, hogy Ica és Bálint egy szobába kerüljön.

– Micsoda bigott baromság.

Höbörgött Ica, elrontva a finom vacsora és a prima kis aradhegyaljai hangulatát. Ezekkel ő nem élt, csak a süteményből csipegetett, mert igazolva a szólást, hogy a baj nem jár egyedül, nemcsak vegetáriánus volt, hanem egyszersmind absztinens is.

A pohár Brassóban telt be. Béla segítőkészsége volt a kiváltó oka. Poiana Brassó emeletes, szalmafedeles gyönyörű turista fogadó-jában a bárban egy szőke magas svéd nézett tanácstalanul a kis fekete román pultosra. Nem értették egymást. Béla angolul kínálta fel a svédnek a segítségét, node a pultossal nem tudott értekezni. Feltápáskodott az egyik asztaltól egy szász úr, aki németül fordult Béla felé, mert az meg a svédnél nem vált be. Ezzel minden „egyszerű” lett.

Béla angolul megtudta a svéd-től, hogy a neyloningekből hány csomag van és mit kóstálnak. A zsilett-pengékről dettó. (A két cucc akkoriban nemzetközi valuta volt.) Elmondta németül a száznak, aki megbeszélte a románnal. Ezzel a nemzetközi üzlet nyélbe is ütődött.

Alkalmi tolmácsszerepéért Béla kapott egy doboz zsilettet és egy inget. (Az az ötödik mosásnál besárgult, ahogy illik.) A kalamajkát nem azok, hanem a viszkik okozták. A svéd cseverészni óhajtott Bélával és az idővel hozzájuk csapódott Bálinttal.

Egyszerre csak beviharzott Ica, aki eddig migrénre hivatkozva az ágyat nyomta, és feltépve Bálintot az asztaltól karonfogva kivonszolta.

– Who was this bitch? – dicsérte a svéd. (Ki volt ez a szuka.)

– Khmm – válaszolta Béla.

– Oh, I see. What a shame for such a brave fellow. – Sajnálkozott.

Béla egyetértett vele nem sejtve, hogy hamarosan ő húzza a rövidebbet.

Pár nap múlva Bálint sikeres szigorlatát a Gellért sörözőben ünnepelték. Többnyire Bálint fizette kevésbé tehetős barátai italát de úgy, hogy azok ne érezzék, mintha pumpolnák. A kosárról való diskurzus után Béla felvetette:

– Bálint! A társaság lelke, a lányok Valentinja vagy. Mondd, hogyhogy nem találsz magadnak egy kevésbé sarkos partnert? Icát senki se kedveli.

– Ezt hagyjuk.

– Nézd, nem óhajtok többé Icával egy társaságban... – próbálkozott Béla.

– Az a te bajod. – Dobta Bálint a pénzt az asztalra és faképnél hagyta a barátját.

Így történt, hogy a jóbarátok között mosolyszünet állt be. Mivel rövidesen mindketten diplomáztak, Béla pedig megnősült, útjaik egy időre elváltak.

Csapongó pillangó

A hetvenes évek fiataljai hajlamosak voltak korán házasodni, amit röviddel a diplomaszerezés után meg is tettek. Ez áldásos következményein túl, hogy tudniillik a szülők és születendő gyermekeik között nem volt generációs hézag, egy kevésbé pozitív mellékhatással járt: a régi barátokat elválasztotta a tér és az idő.

A tér azért, mert sokan csak vidéken kaptak megfelelő állást. Az idő meg azért, mert egyszerre kellett a gyerekekről gondoskodni és megszilárdítani a karrier alapjait.

Bálint kicsit késett ezen a téren. Még volt ideje kosárlabdázni, amit volt barátai már abbahagytak. Bélának is köszönhetően informatikus lett és volt egy jó állása. A mosolyszünetük viszont még tartott, noha már szakított az elviselhetetlen Icával.

A kibékülésre Balatonföldváron került sor, ahol a régi piar kosárlabdacsapat egy része összejött egy-két retrosőrré.

Azután Bálintot másodszor is elkapta a gépszij. Hogy mikor és hol, azt homály fedi. Béla végre útlevelet kapott és hosszabb időre Amerikába került. Ezért nem volt ott barátja amúgyis kicsit váratlanul jött esküvőjén. Majd Bálint is a szokásos útra lépett, aminek útjelzőit a született gyerekek és az előléptetésért való hajtás tüzték ki.

Nomeg sajnos egy harmadik, Bálint számára váratlan tényező: neje hűtlensége. Minderről Béla csak véletlenül szerzett tudomást. Egy szép napos délelőttön szólalt meg a telefonja.

– Bálint vagyok. Ráérnél egy kicsit? Két dologról beszélnék veled.

Barátja meglepődött a híváson, de főleg a szokatlan bőbeszédűsége.

– Találkozzunk egy óra múlva a Gellértben. – Az felütra esett közöttük.

Bálint mindig egy nyüzött hajléktalan benyomását keltette. Most azonban arca még inkább beesett és az elmaradhatatlan erős cigi megszívásának már nem hagyott további belapulásra tért. Szeme vöröslött, beszéde akadozott, bár még nem ivott semmit sem.

– Robikáról van szó. Megkapta a harmadikat is.

Béla elrendezgette az ismereteket. Tényleg, Bálint is a Vöröshadsereg útjánál lakott, egy megállóra a Budagyöngyétől, amitől viszont feljebb volt Robika lakása. A harmadik pedig csak az infarktust jelentheti.

– Óh, az a szegény srác! – Sajnálkozott és belül mérlegelte, hogyan és mikor keresse fel.

Majd felidézték a Robikával viselt közös dolgaikat. Kiderült, hogy Bálint nem is tudta, hogy Robi Almádiban ismerte meg nejét, ahol Béla vendége volt. Amikor a feleségre terelődött a szó, Bálint homloka elborult.

– Félek, hogy nem csak ő választott rosszul.

Bálint tudott arról, hogy Ruzsikában két Ica veszett el és igényeivel szó szerint a halálba kergeti szelíd, ellentmondásra képtelen férjét.

– Nicsak? Mit akarsz ezzel mondani? – Kapta fel a fejét Béla a szokatlanul személyesnek ígérkező mondanivalóra.

A sok beszédhez nem szokott Bálintból lassan bukott ki a történet.

A szép fekete Lili mindenben Ica ellentettjének bizonyult. Teltnek ugyan nem mondható, de formás idomain minden ruha jól állt. Modora kellemes, beszéde választékos, de hiszen egy színésznőhöz úgy is illik.

(Béla csak később, Bálint gyászmiséjén ismerte meg a két gyermekét. Anyjukat ott sem látta. A fiú bátran eljátszhatta volna James Bondot, a lány pedig Cleopátrát.)

Lassan bontakozott ki a szomorú történet a maga teljességében.

Lili vállalta az anyaságot, amiben Bálint anyjára ütött és aki épp' ezért bizakodott. Csakhogy más korban éltek, és Lili nem mondhatott le, de nem is akart lemondani a hivatásáról. Mármint egy kezdő színésznő, aki nem kirívóan talentumos, vagy akit a potentátok nem karolnak fel – ha megteszik, annál rosszabb – pesti színházban nemigen jutott szerephez, ergo életét a vidékkel kellett összekötnie.

Egy félszezon itt, egy másik amott fiatal testek kísértő társaságában, az éjszakát nem éppen magányos eltöltésre hivatott világban csak egy dologra vezethetett. Miközben Bálintra maradt a csonka család minden ódiума – az állása, a gyerekekkel való törődés, aminek a terheit csak a gyermeket vállalók ismerik, a lakás, a kocsis, a számlák –, a neje gondtalanul élte az úgymond hivatásával járó bohéméletet.

– Szóval te neveltetted fel őket egyedül? – Összegezte a képet Béla.

– Valami olyasmi. – Takarta el fátyolos tekintetét Bálint.

Béla ekkor látta először sírni.

Nem tudta, hogy a szakítás hivatalos válásba torkollott-e. Viszont amit korábban sohasem tett, az emberségéért kezdett felnézni a barátjára.

Aki most heves köhögéssel próbálta leplezni zavarát. Tüdejéből felszakadt a rengeteg káros matéria, arca vörösre torzult az erőlködéstől, levegőért kapkodott. Mégse árulta el legjobb barátjának a szörnyű titkot: már jó ideje tudja, hogy rákos.

A búcsú

Béla a barátjai közül egyedül Gergő atya közelgő haláláról tudott és ezért csak nála próbálhatta enyhíteni a testi-lelki fájdalmakat. Közben sokan őt akarták vigasztalni.

Egy tűzbalesetben fizimiskája csúnyán eltorzult. Mivel nem dicsekedett vele, Bálint is csak kívülállóktól ismerte meg a helyzetét. Barátjához rohant.

A két kislámpa nem teljesen tárta fel a már több műtéteten átesett arc vonásait. Bálint mégis megdöbbsent. (Ha tudta volna, hogy mit látott Zolika a kórházban...!)

– Jézusom! Miért? Hogyan? – csuklott el a hangja.

Sírását nem tudta elfojtani. Majd csak ültek egymás mellett némán. Két jó barát, akik csak azért nem szólnak meg, mert már mindent elmondtak egymásnak. Amit pedig mégse, azt a szívük által értették.

Bálint nem maradt sokáig. A maga baját elhallgatta. Megsimogatta Béla vállát, felállt, majd igen halkán búcsúzott:

– Isten veled!

Bélának fel se tűnt a véglegesség.

Barátja halálhíre pár hónap múlva érte. No persze, a tüdőrák...

Vannak tudatos öngyilkosok és van, aki beleegyezik a halálába úgy, hogy nem tesz ellene semmit. Azért nem, mert úgy érzi, hogy fölöslegessé vált.

Bálint fia külföldön kapott állást. Lánya - mily keserűség - az anyja példáját akarta követni. (Apja már nem érte meg, hogy döntését megmásítva újságíró lett.)

Az életben csalódott, egyre inkább magába roskadó valaha daliás férfi, a lányok egykori Valentin bálványa nap mint nap keresve önmagát a napi három doboz cigaretta gyilkos határát is átlépve elnyerte a láncdohányosok fődíját: a tüdőrákot.

Bélának kevés nála félreismertebb emberrel volt dolga. Az elbambultság, a nyegleség, a fölényesség mögött egy durvaságra, közömbösségre képtelen, bizonyos fokig gyermekinek megmaradt lélek rejtőzött.

Ha a menyországba három lépcső vezet, akkor azok aljában is bátran mondhatja: „Ide most beések...”

Kicsi a világ

A reptéren a kissrác most a nagy körpamlagon tologatja teknőst: dzsúm-dzsúm. Nővérkéje babáját hátulról ügyesen kikerüli. A bátyjánál megszakítja az utat: vele nem érdemes kikezdeni, amikor olvas. Viszont a fess fiatal-emberhez élve az „autó” megáll annak lába előtt, a gyerkőc meg komoly, várakozó szemmel néz fel a kadétra.

Az nem akarván elrontani a játékot elegáns aktatáskáját keresztbe fektetve a térdein biztatóan mosolyog:

– Ez itt a völgy – int a lába közé – ez meg a híd, úgye? Átmész rajta?

A gyerek szeme egy pillanatra mosolyra villan, a dzsúm-dzsúm pedig folytatódik.

– Jól bánt a gyerekekkel. – Jegyezte meg a fiatalasszony – De nem is árulta még el, hogy miként került ide?

– Mindig is pilóta akartam lenni, ami azonban odahaza nem könnyű dolog. Igen nehéz volt bejutni a Malévhez, majd miután megszűnt, át kellett nyergelnem ide, a Lufthansához, ahol még két vizsgát le kell tennem, hogy kapitány lehessen. Apám ifjúkori barátja segített mindenben, aki az XY-cargonál volt szállítmányozási főnök, kiváló repülő kapcsolatokkal.

Mellettük a bongyorhajú lány, aki ekkor éppen lehajolva a cipőfűzőjét igazgatta, hirtelen felegyenesedett, mint akit darázs csípett meg.

– Elárulná az édesapja barátjának a nevét? – kapcsolódott a beszélgetésbe.

– Miért ne? Négy évig járt egy osztályba J. Robival a piaroknál. Együtt is kosaraztak.

– Ez aztán a meglepetés – nyújtotta kezét a kicsit szögletes, kicsit esetlen lány – tudniillik ő az én édesapám.

A háromgyermekes asszonyka halkán jegyezte meg, hogy Budán ő is egy házban élt egy volt piaristával, aki... A gondolatot egyelőre elhessegette, mert az F. utcáról a gyermekkora és a szülei jutottak az eszébe. Most is apjához készült, de már nem Budára, hanem Solymárra.

ZOLIKA, A „BÁRÁNYFELHŐ”

„A pokolra vezető út szelídséggel van kikövezve.” (Saját változat).

Felhőtlen háttér

A B. család Bácskából költözött Budafokra, ahogy akkor mondták: Promontorra, ami a régi neve és szőlőhegyet jelent. Sváb származásuknak megfelelően katolikusok és jó hazafiak voltak. Egy négylakásos „békebeli” társasház földszintjén volt három szobájuk.

B. bácsinak a keresztnévét senki se tudta: mindenki csak így hívta. Alkata picit nyeszlett volt, mellkasa behorpadt, mégis tüdejét használta a legtöbbször.

Amikor a zenész pályára lépve klarinétos lett, nem is gondolta, hogy az operaház zenekarában egy fél életen át vadászkürtösök és trombitások között fog csücsülni. A rezek recsegése őt még a közönségnél is jobban megviselte, ezért kellett otthon is megdolgoztatnia a tüdejét.

– Mááá-ria! Mááá-ria! – harsogott az egész épületben a vékonyfalu fürdőszobából. – Hová tetted az alsóóó-mat? Mááá-ria! Az alsóóó-m hol van?

Felesége, Mária, visszakiabált:

– Drágám nem vagyok nagyothalló, mint te. Ezerszer megmondtam, hogy halkabban kiabálj! Alul a második fiókban. Már százszor elmondtam.

Amikor B. bácsi nem gyakorolt, amit a többi lakó hálaimával nyugtázott, a ház előkertjében féltve óvott kincséhez, egy füzöld és vajsínű Opel Rekord-hoz vonult. Az volt a büszkesége, amivel akkor kevés pesti dicsekedhetett. Valahonnan előkerült egy hatalmas, pihe-puha piros-kék kockás kendő és B. bácsi harmadszor is szolgálatba állította a tüdejét. Nagyokat lehelt a zománcra, majd megdörzsölte a ronggyal. Ha a lehelet kicsit tartalmasabbra sikerült, annál jobb.

B. bácsi enyhén göndör hajzata erősen ritkult. Amikor nagyot fúj, pár oldalsó tincs elszabadult és vidáman röpködött a feje körül.

Mááá-ria, vagyis Mária magasabb és vaskosabb volt az uránál. Dús, fakószőke haja mindig a tengeri aknákhöz hasonlított: gömb, amiből köröskörül színes rollnik álltak ki. Erős szemüveget viselt. Férjével szemben, aki zenészhez méltóan kicsit izgága, a nej nyugodt természetű volt. A nadrágot nyilvánvalóan ő viselte.

Egy ágyneműt készítő és javító szövetkezet bedolgozójaként gomblyukat slingelt, neveket himzett a párnákra rugalmas munkaidőben. Ha nem a lámpánál ült, akkor biztosan porrongy volt a kezében: takarításmániás volt.

A kívülálló hiába keresett volna rést ezen a szimbiózison: B. bácsi és Mária (akit viszont ritkán hívtak néninek), boldog párt alkottak.

Nagy bánatukra csak egyszem gyermekük született. Az viszont nagyon sietett. A csöppség hét hónapra érkezett mindössze két kiló húsz dekával. Eleinte úgy tűnt, hogy nem is marad életben az inkubátorban. De a pöttöm erősen küzdött az életért és testileg-lelkileg hamarosan utólérte kortársait.

Ámde Mária, akinél valamilyen idegi rendellenesség okozta a koraszülést, nem vállalhatott több gyermeket, pedig szeretett volna. Zolika egyke maradt.

Gyermekkor és autómosás

Zoli barátunk igen bőbeszédű volt. Mi több pletykás. Annyira, hogy egyesek a kelenföldi Babi nénihez hasonlították, ami azért túlzás. A fizikailag nem túl erős gyerekekhez hasonlóan ő is dumával mentette meg a helyzetet, amikor a nagyobbak bántani akarták. Ennek a beszédességnek több oldala is megmutatkozott.

Egyrészt közlései a felszínes világban mozogva pár témára szorítkoztak: politika, sport, étkezés, környezetének a részesei – ebben a fontossági sorrendben. Soha nem beszélt komolyzenéről, irodalomról, filozófiáról. És ami feltűnt: mélyen hallgatott a gyerekkoráról, amely gyaníthatóan nem volt mentes a zűröktől.

Másrészt felnőttként is kerülte a konfliktusokat. Soha nem látszott haragosnak. Szelíden, humorosan, röpke félnevetéssel kísértén beszélt. Akkor is, ami ritkán esett meg, ha valamit-valakit kritizálni akart. A felszínes simulékonyság miatt ragadt rá a Báránnyelű becenév. Ez azonban csak az őt alig ismerőket tévesztette meg. Ott belül Zolika eléggé keményre edződött az érdekei érvényesítéséhez.

Hogy szülei közül melyiktől milyen vonást örökölt? Fizikailag szinte semmit: elég magasra nőtt és nem volt kövér, egyedül a haja gyérült olyan gyorsan, mint apjáé.

A talentumokról keveset tudni. Túvel a kezében senki se látta, viszont amikor dúdolni kezdett – ami autómosás közben nem maradhatott el – abból kevesen gondolták volna, hogy hallását zenész apja hagyta rá.

Mégis rábukkanhatunk egy örökségre: felnőtt férfihoz képest Zolika igen-csak imádott takarítani, mint az édesanyja. A kocsik pucolásának a rokon szeretetét viszont az apja kölcsönözte neki.

Az utcán közepesnek nevezhető korú, fehérsapkás úriember mossa a kocsiját. No meg még azt a tizet, amelyet óvatlan gazdája a közelben hagyott. A mosást rövid manőverek előzték meg, amiket a behúzatlan kézifék csak ritkán zavart meg.

– Szép lesz mi, Béluskám? – Kacsint fel az erkélyre, barátjához.

– Lemossam a tiédet is? Na hozd ide, lemosom. Te, nem dobnál le egy gyógycigit? Szép, mi?

Sampon, kátrányoldó, fémcsiszoló, lakkozó, festékek garmadája közül vidáman pislant fel a balkonokra, miközben laza mozdulatokkal egy rokkant meszelővel halványzöld kiigazításokat tesz a lilaszínű kocsin.

– Egy Picasso se csinálta volna különbül – lép egyet hátra elégedetten szemlélve művét. Amikor pedig nagysoká’ mindennel végzett, fogta az immár eléggé gyanús tartalmú vödröt és rálötytyintette a frissen lemosott kocsira.

Bélában félsz ébredt. Így kocsimosás után... És valóban. Felhangzik az F. utcai jeladás, csöngő helyett az ajtó üvegén karistoló kulcs utánozhatatlan zöreje. Valaki jön! Az ajtóban római frizurásan, kopaszodóan, lötyögő, valamikor kék fürdőköpenyben áll barátunk, a nagy Kocsimosó, feltéve az evidens kérdést:

– Te, itthon vagy Béluskám? Bejöhetek egy gyógyszimfóniára? – Azzal szelíden félretova őt bevonul a nagyszobába és otthonos mozdulattal leveti magát a fotelba. Béla még magához se tér, amikor elhangzik a szózat:

– Te, hogy vagy Bélusom? Ezeréve nem láttalak! Szép a kocsi, mi? Így olcsóbb, mi? Te jóságos Atyaúristen!

Az utóbbi fordulat nála valaminek a lezárását jelenti. Persze nem a dumálásét: csak az adott témáét.

– Tudtad, hogy Zámbo a Pénzügyörben focizik? Az a legjobb csapat. Jó csapat, mi? Te, igazán finom a sör! No, ne hozzak le egy kevéske kiskőrösit? Tudod, leugrok oda pótlásért, azért mostam le a kocsit, voltatok Érden?

Közben az Ike-Bona japán együttes halk szitárzenéje hangzik.

– Te, jó zene ez mi? – értékeli barátunk a muzsikát olyan hangon, hogy Béla nem tudja miként pusztítsa el azt a bakelitet. Zolika ezt sajátos módon művelte. Amikor nála voltak házibulin és nem tetszett neki az aktuálisan hangzó dal, mutatójával egyszerűen odébb pöckölte a pick-up tűt... Brrr!

Kocsi és vásárlás

Zolika eme két szenvedélye erősen összefonódott egymással. Kiskőrösre többször is levezetett a távoli rokonokhoz (vagy talán a felesége szüleihez?), de nem azért a lőréért, amit ő bornak hívott, hanem a kaland, a kimozdulás kedvéért.

Féluton egy parkolóba beállva odasomfordált egy nyitott csomagtartójú kocsihoz. Mondjuk úgy, hogy érdeklődő típus volt.

– Béluskám, te tudtad hogy az aszfaltozó csak ötezret keres, pedig van három gyermeke és alig tudja fizetni a lakbért? Csepelen laknak...

Szóval mindenkit leszólított, kikérdezett, letámadott, aki csak élt és mozgott. A parkolós fickó se menekült meg tőle:

– Látom van stifondérja – hajolt a csomagtartóba. – Mennyiért adja?

Szegény főszernak esze ágában se volt üzletelni, a meglepetéstől köpni-nyelni se tudott, azonban végül kettőt a bolti ár feléért Zolika csomagolt el.

Mindez smafu. Egyszer egy annyira halk autó állt be Béla erkélye alá, hogy alig észlelte. No és ki száll ki a vadiúj Toyotából? Hát a barátunk.

– Klassz mi? Igazán megérte. Tudod leszaladtam Kiskőrösre, mert ott olcsóbb a kefir. Vettem is négyet. Meg ezt a kocsit, hehe...

Kiderült, hogy a közért közelében egy gépkocsikereskedésben jó árat kínáltak a használt Dacia-ért: beszámították az új autó árába. Zoli kapott az alkalmon. Ezt a műveletet még háromszor megismételte. A kedves nej leküldte őt a közértbe, a mi barátunk pedig lecserélte a kocsiját. Volt, hogy két nap különbséggel épp’ Karácsony előtt. Ugyanis az első Chevroletnek a kézifékjét nem húzta be a jeges-lejtős úton.

Szilvesztert a barátaival Monosbélien szokta tölteni. Most nem követte Bélát, aki a Ladával egy balkanyaros lejtővel a szállás udvarába állt be. Zoli megállt a főúton, majd elindult az arrafelé néző garázsos házhoz.

Később a köszöntőitalhoz csatlakozva vidáman jegyezte meg:

– A tulaj kiállt a Skodájával és átengedte nekem a garázsát egy százasért, hehe. Te, Béla, ez igazán megérte, úgye? Egerben dolgozik és főpincér, de két gyermeke nincs most itthon, mert...

Pecázás és foci

Zoli bácsi – néha így is hívták – imádott pecázni. Ebben a műfajban is közepes tehetséget árult el, miközben összekötötte a vásárlási szenvedéllyel. Nemcsak ilyen-olyan szerelést és csalit szerzett be, hanem a Velencei tavon egy csónakot is. Ha jól számoljuk egyszer ült is benne.

Egyszer kifogta a második „pontyikát”, amire jogosult, majd betenni készült a másik mellé a vízben ázó közértes neylonzacskóba. A fülénél húzta ki, mire a vízzel teli szatyor feneke kiszakadt és a benne lévő ponty papá-t intett. A malőr nemigen zavarta. Mint a másik esetben sem. Akkor hálós cekkerben őrizgette a zsákmányát Délegyházán. Hazafelé a Boráros téren kérdezte vidáman:

– Béluskám, te is ott hagytad a pontyikáidat?

Annyira együtt pecáztak, hogy egyszer együtt fogták ki ugyanazt a halat. Bizony, bizony! Az angolna finom éték annak, aki nem fél a serpenyőből kiugró, még abban is izgó-mozgó, szép kékesbőrű jószágától. Viszont olyan sikamlós és tekergőző.

Bélának kapása volt. Amikor a még ismeretlen fogást a partig húzta, a zsinór halkán pattant – ez minden horgász rémálma – és ellazult. A hal lelépett az eltépett zsinór maradékával. Szinte ugyanebben a pillanatban Zolika felkiáltott:

– Megvan! Gyorsan a meritőt! Megfogtam!

Botja végén egy hosszúkás tekervény írogatta az S betűket a levegőbe, szájában horoggal, de nem a Zolikáéval. Kiderült, hogy a Bélától lelépett angolna beakadt a zsinórjába és Zoli húzta ki.

Találós kérdés: Kié legyen a zsákmány?

Elég gyakran eljárt a Pénzügyőr meccseire, ahová egyszer a barátját is elcsábította. A most következőket nem ajánlhatjuk olvasásra a szemérmetes fehérnépeknek.

A szünetben a férfiak tágranyitott ajtajú kis helyisége előtt ballagtak el. Zolika harsányan berikkantott: „Jónapot kívánok!” Erre mindenki arra kapta a fejét – meg egyebét. A hatás elképzelhető, de a kárvallottak nem voltak üldözőképes állapotban.

Zolika sok mindenben különleges fazon volt. Vannak dolgok, amik csakis egy ilyennel történhetnek meg. Egy nap ezzel állított be a barátjához:

– Majdnem a zárunkba tört a kulcs. Kipiszkálnád? Én most nem tudom.

Azzal magasra emelte a begipszelt mutatóujját.

– Hát te meg mi a fenét műveltél? – Kérdezte Béla.

– Semmit, Béluskám. Kiskörösre készültem, tudod egy kis borért, és fel akartam húzni a cipőmet. Jó kis cipőhúzó ez, mi? – himbálta meg a kötést.

Családi tragédia

Barátunk egy szolid és nagyon csendes hölgyet vett el feleségül, Annát, akit a vállalati zsúrban ismert meg. A statisztika hozta őket össze. Bizonyos, hogy Anna a néma számokkal jobban elbeszélgetett, mint bárkivel. Pedig művelt volt: zenében, irodalomban tájékozottabb a kicsit felszínes férjénél, akivel szemben németül is jól beszélt. Zoli a leszármazása dacára egy kukkot se értett azon a nyelven (se).

Ha felkérték táncolni, eltartotta magát a partnerétől, csak ujjainak hegye érte a táncosa kezét és a heves mozdulatokat kerülve a vadabb ritmusoknál inkább leült.

A kedves, filigrán, kicsit színtelen asszonyka egy szép lányzónak adott életet, Anikónak, aki apja kék szemét és magas termetét, anyja szelídségét és csendességét kapta örökül. A magyar-német tanári szakra szakosodva perfektné beszélt németül. Elbűvölt egy nálunk egyetemre járt német orvostan hallgatót – a fáma nem szól a találkozásuk módjáról –, aki rövidesen

lediplomázott. Összeházasodtak és mindjárt Németországba költöztek. Ez Zolit kevésbé, Annát annál inkább megviselte.

A baj pedig nem jár egyedül.

Kicsit, bár nem túlzottan megkésve Anna ismét anyai örömek elé nézett. A kisfiút megszülte, de az csak pár órát élt, mert lyukas szívvel jött a világra. Barátunk feleségét a csapás nagyon megviselte. Egyre inkább árnyéka volt csak önmagának, míg végül Zoli lesújtva közölte barátaival a halálhírét.

A konyhában találtak rá. Ebédkészítés közben érte a vég, mialatt a ház lakói vagy a munkahelyükön, vagy az iskolában tartózkodtak. A Zoli által közölt halálokot - szívleállás – el is lehetett volna hinni, de egyesek másra gyanakodtak: némelyek túlgyógyszerezésre, mások még rosszabbra.

Átmeneti élniakarás

Báránnyelű kemény fából faragták; gyermekkorra edzette meg. Benne élt a származásából fakadó „musz” (meg kell tenni) létezési tudat is.

Jó szakemberként egy minisztérium statisztikai főosztályvezetőjeként ügködött. Főnökei elégedettek voltak a munkájával, az egyikkel pecázni is járt, beosztottjai pedig kedvelték, mert nem játszotta a kivagyit. Mind közül a titkárnője került hozzá legközelebb, aki önfeláldozóan pátyolgatta Zolikát felesége halála után.

Ekkor barátunk egy nem túl szerencsés döntést hozott.

Előbb az édesanyja halálával megürült és azóta bérlőknek kiadott, a jelenleginél nagyobb lakásba költözött át. Majd a két birtokát eladva házat vásárolt Solymáron. Ez több szempontból is hibás lépés volt.

Egyrészt eltávolodott egykori barátaitól. Már nem volt kit üdvözlőnie a lépcsőházban:

– Szevasz, Béluskám. Te, pinyózunk egyet este?

Másrészt a ház is óriási tévedésnek bizonyult. Valamikor vadásztanya volt, szűk és a megöregedett faborítástól sötét belső terekkel, kifűthetetlen folyosókkal; ámbár a lépcsőzetes kertje nagyon szép volt. Barátunk abban a tévhitben vásárolta, hogy az időközben született unokáival hazatérő lánya majd ott talál családi otthonra.

Ám a dolgok nem a reményei szerint alakultak. Veje feladta az egyszerű sebész praxisát és átnyergelt építészetnek. Ez azzal is járt, hogy nagyobb házba költöztek, még távolabbra Frankfurtól. És bár Zoli szeretett vezetni, az a mintegy 1.000-1.200 kilométer egyre inkább nehezére esett.

Veje felkapott plasztikai sebész volt, ami társadalmi vonzatokkal is járt: például hetente kétszer el kellett mennie golfozni. Szó mi szó, Anikó egyre magányosabb lett, aminek csak egy pozitív következménye volt. A legkisebb

fiúval többet foglalkozott a testvéreinél, így az – szemben a tesóival – úgy-ahogy megtanult magyarul.

Azonban végülis a nagyapai „láthatás” egyre jobban bekorlátozódott.

Amikor Zoli látogatta meg a lányát, a nap nagy részét egyedül kellett töltenie. A gyerekek iskolában, óvodában voltak; noneg amúgy se szívesen társalogtak a grósztatával. Lánya órákat adott valahol, amíg valamelyikükért nem kellett mennie.

Fordítva pedig várakozásával ellentétben lánya mind ritkábban látogatott haza, és akkor se a nagyméretű, de barátságatlan, mindentől távoli solymári házban tartózkodtak, hanem a pesti Hyatt Regency egyik apartmentjében. Tellett rá a magánpraxis jövedelméből.

Beteg lélektől beteg test

Az „ép testben ép lélek” (mens sana in corpore sano) latin eredetű mondást mindenki ismeri és érti. Érdemes elgondolkodni azon, hogy a fordítottját miért nem emlegetik. A lelki betegség – ha áttételesen is – kihat a testre. Például úgy, hogy valaki féltudatosan, mégis szándékosan rombolja.

Zolika jószívű volt. Barátait váratlan ajándékokkal lepte meg.

– Te, Béluskám, jártam a lengyel piacon. – Ezt olyan hangsúllyal mondta, mintha valami újszerűt művelt volna, holott mindig beszerzett ott valami kacatot. Legutóbb egy hordozható ajtóriasztót. Ne kérdezzék, mi az...

– Próbáld csak meg ezt! – Bújt ki egy kék-fekete vastag felsőből. – Tudod mit, neked adom. – És ellentmondást nem tűrően már húzta is Béla fejére.

Ehhez képest barátja meglepődött, amikor a füle hallatára – Zolikának nem a tapintatosság volt az utánozhatatlan erénye – így mordult Piroskára, volt titkárnőjére:

– Te csak ne reménykedj, egy fillért se hagyok rád!

Zoli képtelen volt a magányt elviselni. Kívülről úgy tűnt, hogy Piroska jó társa lesz abban a kongó solymári házban. Azonban ő nemcsak pótolta a feleséget – úgy tűnt, hogy jól –, hanem igényt is tartott bizonyos jogokra. Amikor elveszítette erre a reményét, magatartása ellenségesre váltott.

Amikor közös Albert barátjuk emlékművét avatták, Béla meghívta a párt a lakásába egy kis csevelyre.

– Most nem érünk rá. Tudod, hogy dolgunk van. – Reccsent Zolikára a hölgy.

Párszor még beszéltek telefonon.

– Jó lenne találkozni – mondta ernyedten Zolika, de semmit se tett azért, pedig szívesen invitálták. Feltehetően Piroska állt a háttérben.

A mozdulatlanság – halál. Barátunk fokozatosan dermedt mozdulatlanná.

Előbb az F. utca régi közösségéből esett ki. Ő nem járt oda és Bélát se hívta meg magához, mint korábban párszor.

Majd nyugdíjba küldték, amivel elmaradt a munkahelyi társasélet is. Zolika a fél napját se töltötte a saját asztalánál, hanem körbe-körbe járva a főosztályán ide-oda bekukkantva társalkodott.

– Elszívsz velem egy gyögycigit, Miklós? Szép napunk van, mi?

Mivel csak ketten költöttek, egyre gyakrabban váltogatta a kocsiját: volt rá pénz. Ez ellentmondásos hobbi volt, mivel egyre ritkábban mozdult ki otthonról. Kiskörös elmaradt, a lányához való utat mind fáradságosabbnak tartotta és Bélának is panaszkodott:

– Ott engem lenéznek és nem is szólnak hozzám. Csak ücsörgök.

A fecserészéshez szokott valakinek az ilyesmi kemény megpróbáltatás.

Amikor még az F. utcában lakott, Béla unszolására egy ideig eljárt a templomba, amivel mint annyian mások, még egyetemistaként hagyott fel. Nyugdíjazása óta viszont a Városmajort is csak alkalmyszerűen látogatta. Megkeseredett, hitét veszítette.

Egy hetven éves amerikai férfi még virgoncan keresi az élet örömeit. Elég Matthau és Lemon kedves filmjeire gondolni. Barátunknak viszont nem volt hobbi. Nem szeretett olvasni, nem hallgatott meg egy agyongyötört lemezt. Csak ült a kertben a karosszékeben, egyre-másra szívta a cigijét, emelgette a pálinkásüveget. És miközben az kiürült, életének a pohara betelt.

– Itt már nincs mit tenni. Gyomorrák operálhatatlan áttétekkel. – Hangzott a főorvos halálos ítélete.

Még összevarrták, de a narkózisból már nem tért magához.

Halvány emlék

Frankfurtban a fiatalasszony, aki már akcentussal ejtette a magyart – alig hét év után! – a rá jellemző vontatott beszédével mégis csatlakozott a társalgáshoz:

– Arról a Béláról lenne szó? – utalva a régi közös lakhelyre, az F. utcára.

Az igenlő válasz után felöltött benne apjának és barátjának a képe, amint a kályha tűzének lobogó fényében egymással szemben álltak. A villany éppen előbb ment ki, és Zolika tőle szokatlanul komolyan kérdezte Bélát.

– Meg tudnád javítani, Béluskám?

– Soha még hasonlót se bütyköltem. – Válaszolta az kitérően, majd kiment az éjsötétbe zseblámpát és csavarhúzó tartva a kezében.

Alig negyedóra múlva zúgás hallatszott. A generátor beindult, a villany felgyulladt. Az asztal körül ülők folytathatták a játékot a két kockával, ahol a következő játékosnak nagyobb kell dobnia az előzőnél.

„Hol is történt ez?” – próbálta Anikó felidézni a jelenetet. Csak lassan esett be, hogy Hosszúvölgyben, ahol utóljára volt együtt azzal a társasággal. Bár abba a játékba ő is bekapcsolódott, korban se a kisebb gyerekekhez, se a felnőttekhez nem illett. Ezért is nem ment velük többször szilveszterezni.

„De régen is volt!” – sóhajtott magában, elgondolkodott, de már nem tudott könnyet ejteni az édesanyjáért, az édesapjáért, a fiatalságáért. Ez a három itt most az élete, értük kell mindent megtennie.

A többiek végre mosolyogni látták.

Közben Barbara az orvosi szobába ért. Régen sztyúdió, légikísérő volt, de súlyos emésztési bántalmai miatt – amelyekről az orvosok nem sokat tudtak, csak azt gyanították, hogy idegi eredetűek – fel kellett hagynia az imádott hivatásával. Viszont a repülés körüli forgatag továbbra is vonzotta, így hát átnyergelt földi utaskísérőnek, aki fordítószolgálatot is ellátott.

Most egy magyar beteg mellé hívták, aki rosszul lett, így közte és az orvos között kellett tolmácsolnia. Valahonnan az a kerekképű, testes páciens ismerősnek tűnt a számára. Ám a felismerés nem volt rögtön kölcsönös.

– I. Barbara vagyok – mutatkozott be az erősen izzadó férfinak.

Az szaporán kapkodva a levegőt megpróbált felülni, kis erőfeszítéssel elmosolyodott a vezetéknev hallatán, majd visszahanyatlott az ágyára:

– Én meg Gergő atya, az édesapja barátja. Tudja Albert barátom az Alapítvány kuratóriumi tagja volt.

– Ne fárassza ki a beteget – intette az orvos sztereotíp módon Barbarát, majd nekilátott a kórlap felvételének.

Az asszony szórakozottan tolmácsolta az atya adatait. Közben arra gondolt, hogy mióta nem látogatta meg az édesapját, nemi az se őt. Soha de soha nem ér rá. És amikor mégis találkoznak, akkor is csak a munkával foglalkozik. A legutóbbi barátját se volt hajlandó közelebről megismerni; bár igaz, hogy az a kapcsolat se tartott sokáig. Az örege pedig neheztelt, amiért nem állapodik meg. Node arról se ő tehet...

ALBERT, A SIKERES

„Mit ér az egész világ, ha meg is nyered, ha közben a lelkedet elveszited?”

Igazi magyarok

Kevesen dicsekedhetnek azzal, hogy ők magyarok, ami azért nem baj, mert a nemzetiséggel úgyszincs mit kérkedni, főleg ha az mások rovására történnek. Albert származása viszont valóban figyelemre méltó az etnikai gazdagságát tekintve.

Öreg Albert mindenben pedáns, szakmájában szigorú mérnökember és jó hazafi volt. Hivatása régen a kultúrmérnök nevet viselte, ami felölelte az út-, vasút-, híd- és várostervezést. Nevezett az utóbbiban jeleskedett. Albert bá' a kivételek közé tartozott, akik együtt látták a várost és a benne élő embert.

Benne is csordogált kevéske sváb vér abból a jó fajtából, ami Gárdonyit, Erkelt és sokakat magyar patriótává tett. Szűkebb szakmáján túl komoly érdeklődést tanúsított a magyarságnak a Kárpát-medencében elfoglalt helye, szerepe, illetve azokhoz kapcsoltnak népünk súlya és gyarapodása iránt.

Az átlagos magasságú, szép egyenes kiállású férfi mindig gondosan öltözködött és határozott beszéde mindig pallérozottnak hatott.

– Meg tudnád írni nekem azt a programot? – Kérdezte fia barátját.

Az algoritmusnak azt kellett megállapítania, hogy milyen termékenységi ráta mellett őrizhetné meg a magyarság a lélekszámát, ami mint tudjuk, a század vége felé erősen fogyott. Azaz: Hány gyermeket kell egy-egy anyának világra hoznia ahhoz, hogy az össznépi szinten ellensúlyozza a halálozást és a kivándorlást.

– Ez nem meglepő. – Kommentálta az eredményt, ami 2,73 volt. Inkább három, mint két gyermek szükségeltetik a magyarság fogyásának a sikeres megállításához.

Albert anyai oldalról is gazdag örökséget kapott.

– Tudtad-e, hogy a nagyapám pópa volt? – Árulta el barátjának.

Ehhez képest anyukája a református gyülekezet oszlopos tagjaként ügykörésztett. Gyermekait is abban a vallásban nevelte: a lányokat és a kor szerint közéjük ékelt fiát is. Az utóbbi kitartásában nem volt meggyőződve: a fiúk egy bizonyos kor után hajlamosabbak elhagyni a vallást, mint a lányok.

– Nagyon köszönöm neked, amit a fiamért tettél.

Két finom, de dolgos tenyere közé vette Béla kezét és barna tekintetét mélyen a szemébe fúrva így hálálta meg, hogy annak nyaggatására fia megkereszteltette a kislányát és visszatért a nyájba. Béla nem református, hanem katolikus volt, de szerinte a hit fontosabb mint a vallás.

Sok ember reménye, hogy Isten nem a vallását tudja be neki, ami olykor szeretetlenül szétválaszt, hanem a hitét, ami szeretettel mindig összeköt.

A szülők egy vegyes nemzetiségű vidéki városkában éltek és ritkán kerültek a fővárosba, így Béla közelebbről nem ismerhette meg őket. Kivéve az emlékezetes alkalmat, amikor Albertnek az anyjához kellett látogatnia és Béla vitte oda a kocsiján. A pecázásból hazatért fiúkat terített asztal fogadta.

– Meg látjátok vettem nektek sört is. – Dicsekedett a mama az asztal közepén díszelgő egy szál kőbányais üveggel. Albert elfintorodott a bajsza alatt, de a dolgot inkább a közeli kocsmában diskurálták meg.

Két élmény

Ha már úgylis a Körösök felé jártak, Béla a kocsiba tette a peca-felszerelést is. Noha Albert nem volt szenvedélyes horgász, nem felejtette el gyerekkora élményeit. Dobása talán azért lett nagyobb, mert megnőtt. A folyó túlsó partján legelésző méla tehenek ezt nem is firtatták, csak akkor legyintettek a farkukkal, amikor túl közel érezték hozzá a horgot, pedig nem is legyes műcsali volt.

Végülis csak a vihart fogták ki. Albert ismerte már a „hazai” időjárást és az első gyanús jelre a hazatérést javasolta. Kicsit megkésett vele. Az eleinte éppen csak csepergő esőtől a talaj fellazult és Béla komolyan rettegett attól, hogy leszakad alattuk a folyó menti meredélytől csak húsz centire vezető út. Amarra a folyó, aminek túlsó partján már párákód takarta a jószágot, emerre a veszettül csúszó fű. Jó kis kínálat!

– Soha nem gondoltam volna, hogy a te szekeredet tolom – kommentálta a történeteket levegőért kapkodva Albert, miután a meredek és csúszós lejtőn végülis feltolta a Ladát a töltésútra.

Hazafelé benéztek a cukrászdába. Csinos, karakán leányzó csapta össze a kezét:

– Hát tégedet is látni mifelénk?

Extrafinom kávéval és süeménnyel bűvölte el a vendégeit. Bár csak az egyiket kellett. Az a másik, az a bajszos, már régi hódolója volt. Valaki, akinek sokáig hiába fájt érte-miatta a szíve.

Táviratilag

A gyermekkori élmények nem igazán oszthatók meg mással. Na jó, te sokat bicikliztél, én meg szinte soha. Te is szerettél úszni, én is imádtam. Te

is majdnem belefűlladtál a te Körösödbe, én is az én Gelasomba. No és te mire másztál és miről pottyantál le majdnem? Az alföldi hegyek nem annyira sziklásak, viszont vannak ott olyan várfélék, amelyeken kiválóan el lehet játszani mondjuk a Pál-utcai fiúkat.

Akárhogy is legyen, a múlt élményei csak hasonlóak, de nem azonosak. A közös érzéshez együtt kell lenni. Ámbátor a szigorú szabály alól akadhat kivétel is, legalábbis az alaphelyzetet illetően. De lépünk csak visszább.

Fergetegesen szakadt a zápor, dörgött-villámlott, az eső a körbe kifeszített vastag neylon mellett is be-becsapódott a teraszra, ahol a két barát az életről társalgott némi melegséget adó jó kis vörös mellett.

– Játsszunk olyat, hogy melyikünk mire emlészik a legrégebbiről az életéből! Vagyishogy hány éves voltál a legrégebbi élményednél?

Javasolta Albert és ötlete alapján máris találtak egy közös témát.

– Tudod a Fraknó utca földes volt, de össze-vissza túrták a dömperrek, amelyek nyáron a sítet, télen a havat szállították a töltésre, illetve a Dunába. A megfagyott hó jégbarázdákat eredményezett, amin hamar fenékre lehetett ülni. Épp’ ezt gyakoroltam, amikor egy négyéves kislány nem messze tőlem pisiléshez guggolt. Némi érdeklődést tanúsítottam a dolog iránt, mire anyám felrántott.

Barátja erre a szokott széles mosolyával elvigyorodott.

– Nocsak Béla bácsi! Az én történetem is valami hasonlóról szól.

– Nővérem a fészker háta mögé igyekezett, a mező szélére. Sejtettük, hogy miért. A legidősebbikünk erre kitalálta, hogy játszunk távpisilő versenyt. Egyvonalba álltunk és nekiláttunk. Én lettem a második – húzódott még szélesebbre a vigyora.

Az F. utca férfitársadalmában ők ketten illettek leginkább egymáshoz és hamar egymásra is találtak. A „nagy” Béla és a „kis” Albert – az utóbbi három héttel fiatalabb volt – csak két dologban nem volt közös nevezőn. Az eltérő vallás nem jelentett gondot, mert a közös hitet nézték, bár néha-néha elvitatkoztak az eltérő felekezetek eszmei világán. Viszont Albert szívecske a népzene volt, amivel Bélát ki lehetett volna kergetni a világból.

– Tanárúr – Albert szólította így barátját –, te igazán nem szereted a népzene?

– Én, már dehogynem! Imádom a countryt. – Sütötte el az a szokásos poénját.

Az utcában Béláé volt a negyedik kocsis. A benzinbűz nélküli csendben kiültek az erkélyre és elbeszélgettek zenéről, irodalomról, vallásról, ifjúsági mozgalmakról. Nem mindenben értettek egyet, de vita sohasem alakult ki közöttük. Néha a sakktáblát is kiköltöztették oda. Az aztán végleg egyensúlyt teremtett közöttük. Mert ha Albert ötből négyszer püfölte el Bélát ping-pongból, az ugyanilyen arányban adott neki mattot.

Közös dolgaink

- Azért egy kávét csak elfogadnak? – békítette a rendőröket Albert.

A társasházban gyakoriak voltak a házibulik, amelyek nem mindig sikerültek túl csendesekre. Általában Béla magnójáról a „Young ones” számmal indultak, majd Albert hegedült, olykor a neje zongorakisérétevel és Tomi gitár-aláfestésével. Sajnos az utcában nem mindenki volt jó zenei érzékkel megáldott. Ez csak egyszer okozott apró gondot, de az ügyeletet Béla leszerelte:

- Nézzék csak a csinos névnapos hölgyet. Megforgathatják. Önök talán nem így szokták?

A „jól van na, legyenek kicsit halkabbak” intés már a kávét követte.

Azt senki se vitatja, hogy a húsvét hétfőkre Albert készült fel a legjobban.

- Benézhetek egy kicsit, csókolom a kezét? – köszöntéssel az aktuális hölgy lakásába lépve máris egy locsoló rigmusba fogott. Háromféle lötytyöt is magával cipelt, állítólag a páciensre szabva. (A nők nagyon háklisak tudnak lenni a hajukat érő illatok tekintetében.)

Volt egy kihelyezett névnap is, amit Balcsin ünnepeltek meg munkával és kirándulással kötötte. Béla telkére kellett kerítést húzni. Ez alkalommal is igazolódott a „sok bába közt elvesz a gyerek” szólás. Előbb Tomi vette elő a nikkelezett szemmértékét, majd Misi – nem F. utcai barát – a sajátját, de persze Albert képviselte a mérnöki tudást. A siker nem is maradt el.

- Ilyen girbe-gura miafrászt még az öreganyám se látott – dicsérte a munkájukat az épp’ beállító szomszéd. A mű úgy nézett ki, mint egy magyar törvény, amihez a baloldal és a jobboldal egyaránt hozzáadta a magáét.

Albert minden formában imádta a labdajátékot. Hol ennek a giminek a tornatermében játszott kispályás focit, hol abban futott ziccerre, de főleg új kedvencének, a röplabdának hódolt. Mindegy, hogy éppen melyiket művelte, jelenléte mindenütt letagadhatatlan volt:

- No, ezt kapjad ki, édesapám! – Visszhangozta a terem.

Két családban

Albert is tánc közben ismerte meg a feleségét, Sárát, mint Tomi bácsi a sajátját. Szeretetteljes, ifjonti viszonyukat a hárpia-beütésű anyós se tudta megrontani, ráadásul pártbeli kapcsolatai révén a fiatalokat ebben-abbán hathatósan támogatta.

Mondjuk nyert autósorsjátékon egy Trabantot. Miután azt összetörték, a balesetre következő héten egy másikat. Ekkora szerencsét! De az a kocsi se maradt meg.

Asszonykája, aki mindenben jó partnernek bizonyult, a fontos dolgokban se hagyta cserben: két helyre lánykával ajándékozta meg. Azonban Albert – azt kell mondani sajnos – művészlélek volt. Márpedig ki tud elképzelni mondjuk egy Van Gogh-ot vagy egy Rubinsteint két lánykával az ölében...? Albert nem volt képes jól beilleszkedni a nagypapai szerepkörbe.

Figyelmét elkerülte, hogy felesége nemcsak a zongorán kíséri szívesen, hanem elkísérné – mondjuk – Rómába is. Ámde ilyesmire nem került sor egyetlen, bár jelentős távolkeleti közös útjukat kivéve. Azt se a románc, hanem a társadalmi élet kövezte ki.

– Elviszlek én nyaralni. – Nógatta a barátja, míg be nem adta a derekát.

A jesoloi kemping több tanulsággal szolgált. Például azzal, hogy ha Béla a sátor körülárkolását javasolja, azt érdemes megfogadni. Éjjel kettőkor Béla erre ébredt:

– Segítség! Húzd fel!

A kis kanadai sátor – Albert és neje privát budoárja – bejárati cippzárja elakadt pont akkor, amikor neki nagyon kellett volna... Az éjszakadás által árok hiányában eláztatott „tanya” lakhatatlanná is vált. Szerencsére barátja méreates sátrának tágas előterében meghúzhatták magukat.

Az éjszakai élmények és nappali morgolódások közötti, a lelkek mélyén rejlő összefüggéseket nem tudjuk feltárni. Azonban talán elgondolkozhatunk Albert barátunk kijelentésén, amit a velencei kirándulásuk után tett:

– Az a város építészetiileg egy nulla. – Értékelte építészmeérnöki szemmel a világ talán legszebb városát. Vajon mi lett volna a véleménye, ha elmarad az éjszakai vihar...?

Miután Albertnek nem maradt autója, barátját kérte meg, hogy vigye el a legelső össz Kárpát-medencei néptánc találkozóra. Az út élményei külön könyvet tölthetnének meg, de maradjunk az emlékezetesebb részleteknél.

– Mit keres? – Reccsent a pap anyja Albertra, aki éppen a tyúkólak felé settenkedett a szükségből kifolyólag. Az valamit morgott, mire a gyanakodó mami a fejével befelé intett:

– Ott van, bent. – Azon meg a pap ült újságot olvasva.

A kis társaság – Albert, Béla és a három kislány – a paplak kertjében sátorozott, mert másutt nem találtak szállást. A plébános beinvitálta őket, miután éjfél tájt Béla harmadszor is az ujjára ütve a sátorverésnél halkan „imádkozott”, azonban a kerti levegő frissebbnek tűnt a benti áporodottnál.

Mármost Erdély szép. Erdély a szívünk csücske. Csak könyörgöm nehogy igyál ott üdítőt! A sör se jó, de valamennyire fertőtlenít, ha már nincs cujka.

A találkozó színterére érve a három kislány a szalmonella fertőzéstől belázasodott. Nem nagy ügy annak, akit nem aggaszt a negyvenkét fokos láz. Béla felverte a sátrat a patakparton, ágyba dugta a lányokat, antibiotikumot és lázcsillapítót adott nekik, majd várta, hogy mikor kerül elő Albert.

Egy testileg-lelkileg meggyötört rokkant, lekókadts bajszú főszer tántorgott feléje:

– Odébb, a pataknál. Ott kellett leguggolnom, mert elkapott a szapora.

Mármost képzeljenek el egy szép amfiteátrumot, mondjuk Eleusiszti Görögországból. A lejtő a patak felé néz és mintegy ötezren, közöttük párszáz vizsla szekus, várják az első produkciót. Meg is kapták, ámbar nem egészen azt várták.

Az életrajzok nagy része nem felel meg a nevének. Azért nem, mert sokkal többet foglalkoznak az érintett személy szakmai útjával, mint a lényével, az életével, azzal, ami vele mint emberrel történt. Albert életét soha senki sem írta meg úgy, ahogyan zajlott.

Sajnos sok tehetséges ember is összetéveszi a kettőt és karriert csinál, ahelyett, hogy élne. Albertnek a kirándulásig két családja volt. A kisebb, a személyes és a nagyobb, a zenészek familiája. A kettő egyensúlyban állt. Ahogyan a lányai felnőttek és életük rúdja kifelé állt a családi otthonból, úgy a súly picit eltolódott a nagyobbik család felé, ami eddig természetes.

Azonban a sors hamarosan átformálta az arányokat. Albert feleségét igen súlyos megrázkódtatás érte egy komoly női betegség és az azt követő műtét által. Egy időre távoli magányba vonult, amely állapot ilyen-olyan okok miatt végzetesen véglegessé vált.

A néma ház

Időnként a méhkasok felzúgnak. A bennlakók egy része kiröppen és más helyre költözve új méhcsaládot alapít. Az embereknel hasonló történik: a felnőtté vált ifjak a saját útjukra lépnek. Mivel a társasházban a gyerekek kábé egy korosztályba tartoztak, a közösség pár éven belül elcsendesedett, de még nem teljesen némult el.

Az F. utca lakói nemcsak a szó jogi értelmében éltek társasházban, hanem ténylegesen is jó kompániát alkottak. Erre elég egy példát említeni.

Zsiga kiváló statisztikus, de magányos emberke volt. Az italt választotta élete párjául, ami méltánytalanul hamar el is vitte. Amikor egyszer haza dülöngélt, a ház előterében élénk sürgés-forgás fogadta. Nagy halom föld várt arra, hogy lehordják a girbe-gurba talajú udvarra. Amikor látta a társait sürgölődni, Zsiga kijelentette:

– ..izs, én izs aakarok levinni. Aadjál neekem izs – zalai volt – eegy vöodröt.

Albert Bélára nézett és bólintott. Megpakolt egy vödröt és Zsiga kezébe nyomta.

– Zsiga bácsi. Ezt most te viszed le, jó? De el ne essél! – biztatta.

Azzal az önként vállalkozót karonfogta jobbról, Béla meg balról, egyikük megemelte a terhet is és együtt lebotorkáltak az udvarra. Ez akrobatikus mutatvány volt, mert elvileg csak ketten fértek volna el a lépcsőn egymás mellett.

Hát igen, az az udvar ...

Albert találta ki, hogy télen fel kellene önteni és koripályát csinálni rajta. Már elfelejtette, hogy a kavicsok is az okai voltak a földhordásnak, hogy a gyerekek ne verjék össze-vissza a térdüket. Mármost a kavics úgy nyelte a vizet, mint Zsiga a bort. Pár köbméter után a reménnyel együtt távoztak kudarcuk színteréről.

Nem sokkal Sára elköltözése után a csendes társasház teljesen elnémult.

Addigi élénk életét meglepő módon a férjeknek köszönhetette. Másutt, így Béla gyermekkori otthonában is, a nők jártak egymáshoz lisztért, tojásért, de mindenek előtt társalogni: a cukor hiánya csak ürügy volt egy kis pletyire. Persze azt se feledjük, hogy anyáik otthont fenntartó htb-k voltak és nem volt állásuk.

Az F. utcai asszonyok munkába jártak. A családi háttérrel, az érdeklődési kört, a műveltséget, a természetüket tekintve erősen különböztek egymástól. Ráadásul három szingli is volt közöttük. Szóval a nők nem összekötöttek, inkább szétválasztottak.

A férfiak baráti négyeséből Tomi örökre eltávozott, Zolika elköltözött. Már Albert egykor harsány húsvét hétfői is elcsendesedtek.

Az F. utcai ház végleg elnémult.

Beszűkülés

Amikor a gyerekek kiröppennek a házból, amikor az ember testesedni kezd, amikor a vér meglassul – a hivatás veszi át az uralmat. A tudás elmélyül, viszont ezzel párhuzamosan az érdeklődési kör beszűkül. Először a tánc marad el, már nem jársz el csak annak a kedvéért. Azt a sport követi: a focitársaság szétesik, a kosár és a röpi a térd miatt válik lehetetlenné. Este nem pingpongozol, mert hiszen valahol éppen tanítasz, bemutatót tartasz, vagy valami hasonló foglal el. Elmaradtak a Bélával vívott sakkpartik is. Ha régebben a pingpong- és sakkgyőzelmeik aránya egy héten öt-ötre állt, most a mérlegük nulla-nullára változott.

Mindez az értelmiségiek szinte kikerülhetetlennek látszó sorsa, akiknek legalább arra kellene ügyelniük, hogy a mérleg nyelve ne nagyon ragadjon le az egyik végen.

Albert barátunk régen gyakran járt vidékre Békéstől Zaláig.

– Tudod tanárúr, Zalában van nekem egy jó komám...

Kezdte a beszámolóját. Vagy:

– A medvés, akiről meséltem. Levágták a lábát. Fekete volt már az érszűkülettől.

Ezek a kirándulások elmaradtak, főleg hogy édesapja meghalt, édesanyja pedig Pestre költözött. Már Erdélybe se járt át népzénét gyűjteni. És ahogy fogytak a megtett kilométerek, úgy szaporodtak Alberten a kilók.

– Mi nálatok ez a nagy kalapálás? – tudakolta Béla.

– Zuhanyzót tetetek a kád helyébe, amibe nem tudok beszállni.

Az egyensúly felborult. Albert „workalcolic” (munkamániás) lett és az alkohol se maradt el. Délelőtt a régi anyagait rendezte – ugyancsak volt mit. Este elment ide-oda bazsoválni – „Cigányélet az enyém, Béla bácsi!” – majd valamikor éjjel kettő után beült a konyhába, bevágott húsz deka szalonnát egy fél üveg pálinkával.

A nejevel már alig érintkezett. A lányaival nem látogatták egymást. Noha Albert érzékeny lélek volt, kisunokái mégsem kerültek közel a szívéhez. Mindenki azt hitte, hogy a hírnév, a felkapottság, az esti muzsikát vele együtt élvező nagy-nagy társaság kielégíti, ámde mindez csak látszat volt.

Albert fontos emberi kapcsolatai – a család, az igaz barátok – beszűkültek és bár a látszatra adók nehezen hiszik el, barátunk magányos volt. Roppant magányos. Tágabb környezete ezt nem is sejtette. Barátja tudta.

A barokk szék

Béla megfogadta, hogy ha egy útja vesztett barátja meglátogatja őt, nem engedi majd, hogy arra a bizonyos székre üljön. Most szomorú szívvel kell konstatálnia, hogy szigora fölösleges, mert már nem maradt tárgya.

Bálint azon a széken ülve búcsúzott Bélától. Tomi ugyancsak azon sírta el utolsó panaszait, mielőtt a halál magához ölelte volna. No és Albert...

„Ha a hegy nem megy...” Béla néha-néha bekaristolt hozzá az ajtóüvegen, ha égett nála a villany. Már nem haragudott, ha Albert nem kezdeményezett egy kis beszélgetést, mert ismerte zűrös életvitelét. Lélekben egymáshoz közel maradtak. Majd váratlanul érte a közlés, az elhatározás:

– Felhagytam a gyógyszerek szedésével. Nem akarom meghosszabbítani velük az életemet.

Albert vérnyomás, cukor és más bajokra kapott orvosságot. Béla csóválta a fejét, mert ugyanazok a betegségek kínozták és pontosan tudta, hogy mivel járhat a gyógyszerszedés elhanyagolása.

Pár hétre rá Albert váratlanul meglátogatta. Arra a székre ült.

– Bélus – most nem tanárúr, nem Béla bácsi: a hang érzékenyebb volt – elrontottam az egész életemet és már nem tudom helyre hozni.

Tárgyszerűen, szinte érzelem mentesen közölte a tényt. Lemondóan.

– Nem az igazi értékek foglalták le az életemet, hanem a talmi külső. Visszasírom a családot, az igaz barátokat. De ezen már nincs mit segíteni.

Az F. utca történelme részben ismételte önmagát.

Albert hazament – ha egy üres lakás otthonnak nevezhető – lefeküdt, a falnak fordult és meghalt. Senki se kereste, senkinek se hiányzott, csak a szomszédjának tűnt fel az ajtaja előtt terjengő szag. Amikor rábukkantak állítólag békésen mosolygott...

Sietősen

Barbara egész életében sietett. Sietségének nem külső oka volt: érzékeny lélekként a szép dolgokról való lemaradástól tartott. Ezt tükrözték írásai is, amiket minél előbb mással is közölni kívánt. Az elsők között volt Facebook-os blogja.

Hamar elköltözött az F. utcából. Hamar férjhez ment, hamar el is vált. Feltehető, hogy súlyos gasztroenterológiai bajának inkább lelki, semmint fizikai okai voltak.

A reptéren épp csak odaköszönt volt F. utcai barátnőjének, Ancsának. Az orvosi szoba felé tartva beleütközött Bandiba, Tomi bácsi fiába, aki nem ismerte fel, neki meg amúgyis sietnie kellett.

Az orvosnak lelkiismeretesen tolmácsolta Gergő atya szavait, de közben másutt jártak a gondolatai. Irigyelte, igenis irigyelte ezt a beteg embert. Aki tett valamit, aki nyomot hagyott maga után és akinek optimista szavai azt sejtetik, hogy ha lesz ereje, akkor folytatja a munkáját, azazhogy a hivatását.

„De mi az én hivatásom?” – kesergett magában.

Ha tudta volna, hogy Gergő atya milyen terheket cipel egy ideje, akkor az irigységet talán a szájalom váltotta volna fel.

GERGŐ, A KEMÉNYFEJŰ

„Legyetek alázatosak!”

Ellentétek körében

A gyerekek sokszor dicsekszenek olyasmivel, amiről fogalmuk sincs.

– A Csepel motor sokkal jobb, mint a BMW, mert a nagybátyámnak is olyan van. – Heveskedett a hatéves Gergő, ellentmondást nem tűrően. A nagy és erős oldalági rokon volt a bálványa. Apjára nem tudott úgy felnézni; tőle inkább félt.

Azzal is büszkélkedett, hogy a családjuk székel, mert hiszen „-csik”-re végződik a nevük. Bár rövid „i”-vel, ami bizony a Felvidéken használatos, nem Erdélyben és egyértelműen mutatja, hogy a papa szlovák származású. Családjá a századfordulón keveredhetett Pestre, amikor az építkezéseken sok „tót” alkalmaztak.

Nem tudni mitől az öreg „-csik” egyik lába tropa volt. Erősen sántított és vastag bottal támogatta meg magát. Erre szükség is volt, mert az átlagosnál alacsonyabb test a széltében pótolta a mérethiányt. Irdatlan szuszogások közepette töttyent az asztalhoz, széles csíkozású fekete nadrágjában, aminek a fenéke erősen fénylett. A papa pesszimista lehetett, mert az őv mellett hóentrógeret is viselt. A csikos fehér ingen sohasem lehetett zakót látni. Télen esetleg kötöttpulóvert.

A lezökkenést némi horkanás kísérte. Az asztalon lévő dobozka rögtön felpattant és kikaparódott belőle egy „Csongor”. Olykor csak egy megmaradt fél. A ritka bűdös szívnivaló nem a kubai szivar kategóriába tartozott.

Az öreg nemcsak tudálékos volt – nagy számárságokat tudott állítani –, hanem erőszakosan rátarti is: leginkább egy hörcsögre hasonlított.

– A mi készülékünket Tesla is megirigyelte volna, a rádió feltalálója.

Ilyenkor nem volt tanácsos közbeszólni, hogy az Marconi.

A néha otthon is viselt klott könyökvédő és a mindig tintás ujj elárulta, hogy öreg „Pityu” – így csak a neje szólíhatta – a Tanácsban dolgozik. Azt nem, hogy egy műszaki osztályon. A kort jól ismerők tudhatják ebből, hogy bizony párttag volt, ami nem kis előnyökkel járt. Ki is használta idősebbik fia lakáskiutalásánál.

A család férfitagjait ez a „kis stikli még belefér” lelki lazaság jellemezte.

Az apró mama, aki viszont sovány, másban is a férje ellentéte. Nemcsak külsőleg – amaz kerekfejű, fekete, kopaszodó, emez vékonyarcú, szőke, sűrűhajú –, hanem magatartásban is. Márta néni csendes, galamblelkű. Néha persze ő is felháborodott. Ilyenkor megbántottan csücsörítette össze vékony ajkait, hogy a felső fölötti barna anyajegy még inkább kitüremkedjen.

Idővel arcvonásai így rögzültek, mindig a sértődöttség benyomását keltve. Gergely nem örökölt tőle egyéb vonást, mint a sértődékenységet: azt viszont jócskán megtriplázva.

Márta néni Ausztriából keveredett hazánkba. Néha meglátogatta ottani nővérét és fordítva. Nagyon hasonlítottak egymásra, de annál a teltség több vidámsággal párosult. Márta a háború után valahogyan Pápára került. Ott szülte meg Gergőt, ami után a család hamarosan Budapestre, közelebbről Kelenföldre költözött.

A vallásos Márta néni a karitásznak és az abból kinőtt nőtársaságnak, a KÖTYE-nek (Kelenföldi Öregtyúkok Egyesülete) a prominens tagja volt. Ez utóbbi összejöveteleit egyes férjek is frekventálták, öreg Pityu persze nem. Rendszeresen járt templomba, ahová férje még a nagy ünnepeken se kísérté el; nem a pozícióját féltette, csak éppen nem volt hívő.

Öreg Pityut még jóval Gergő érettségije előtt a hörcsög-mérgelődés és az ahhoz jól passzoló, durva szivar vitte el agyvérzés címen. Márta néni viszont később demenciában és öröklött Alzheimer-kórban szenvedett, amitől sajnos Gergő se menekült meg.

Együtt növekedve

Gergő és a nála két hónappal fiatalabb Béla pár hónapos koruktól fogva egyazon házban laktak 19 éves korukig. Bélának nem volt fitestvére, Gergő meg sokszor összekapott a bátyjával. Így hát ketten hamar jóbarátok lettek, amely állapot hetvenkét éven át tartott, noha a végén Gergő már nem volt egészen önmaga és nehezen elviselhetővé vált.

– Látod, az enyém ilyen és így tudok vele pisilni.

Így a hároméves Gergő. Ida néni kankalinjait locsolgatva némi élettani ismeretekkel látta el Bélát. Már akkor kibukott belőle a leendő pedagógus; a lassabban érő Béla pedig ismeretekre szorult.

– Hogy te milyen szőrös vagy! – Ámult el a Gelas zuhanyzójában tízévesen.

Együtt jártak suliba és ami azzal jár: vasat gyűjteni, gesztenyét szedni, iskolai énekkarba, ilyen-olyan rendezvényekre, például a februári iskolai jelmezbálba stb. Együtt is ministráltak, bár nem mindig izgalmak nélkül:

– Fogja má' meg plébános úr, mert menten eldobom! – Kiáltott nagyot Béla, mert neki kellett átvinnie azt a bazi nagy misekönyvet az oltár egyik oldaláról a másikra, és a könyvtartó a hat lépcső közül a negyediknél megbillent a kezében.

Gergő előbb ért oda, de a könyv ennek dacára sem landolt a földön.

Egy helyre nem jártak közösen: az iskolai hitoktatásra, amiről Gergő elmaradt. Ámbár felnőttként azt állította, hogy a hittan tiltott volt, ez nem igaz: csak neki nem engedte meg a hírnevét-állását féltő apja.

Naponta együtt voltak, így közös élményeiket nehéz átszűrni az emlékezet sűrű és tarka vásznán. Csak négy esetet bányászunk elő a feledés mélyéről.

A bélyeg. Béla apja százával hozta haza a vállalata átszervezésekor leselejtezett hivatalos borítékokat rajtuk régi bélyegekkel. Többségük egy fillért sem ért, azonban akadt egy pár figyelemre méltó is.

Gergő és bátyja nyálcsorgatva turkáltak a kupacban.

– Ezért, ni, adok ötöt is az enyimből – ragadta meg az egyiket Gergő a bátyja intésére, láthatóan kizárva az elengedés lehetőségét.

A báty ismerte a bélyegek értékét, amiben Béla teljesen járatlan volt.

A Gelas. A szelídlelkű fiúk számára az jelentette a lányokhoz való közeledés netovábbját, ha az uszodában megkergették őket.

– Majd én úszok át fölötte. – Foglalta le magának a maguk közt csak Tündinek becézett magas, vékony lányt Gergő.

Hetekig kísérgették a Gellérből a Kruspér utcába, de idővel elmaradt.

Csillaghegy. Úgy '52 táján a kelenföldi ministránskör egyféle cserkész-csapattá nőtte ki magát. A két barát nagy szerepet játszott benne. Mivel szép sikereket értek el a természetjárás terén, azt hitték, hogy már igazi túristák.

'58-ban a csapatnak Csillaghegy fölött kellett találkoznia. Barátaink a HÉV-től kicsit távolabb megpillantották azt a mászásra teremtetett meredek falat, amely a felhagyott kőbányában 22 méternyire magaslott. Szeleburdian, a feladatot fel sem mérve, csak úgy kirándulócipőben gyürkőztek neki. Majd félúton felfelé megakadtak. Elfogyott a levegő, nem látszott új kapaszkodó.

– Ezt nem ússzuk meg. – Zihálta Gergő, pedig nem volt rá jellemző a csüggedés.

Nem tudni kitől örökölte, de Béla már akkoriban is sztoikus volt. Úgy gondolkodott, hogy minél előbb döntésre kell jutni, mert minden pillanattal fogy az erő. Lefelé lehetetlen, ergo fölfelé kell megoldást találni. Egy kis virág hívta fel a menedékre a figyelmét, mert valahol csak meg kellett ragadnia. És valóban: vékony, de alkalmas peremet rejtett. Béla lassan felkapaszkodott és elért egy szélesebb kiszögellésre.

– Jobb kezdtől negyven centire van egy rés. Most meg a balnál. Picit balrább...

Így kalauzolta fel barátját apránként a platóra. Soha többet az életében nem mászott két méternél magasabbra. Gergőt viszont továbbra is vonzották a sziklák – meg a velük járó bajok.

Téli sportok. Gergőék korcsolyázni a Tétényi út mentén, a kórházzal szembeni lápon tanultak meg, amely télen befagyott. Kedvenc játéuk, a zsombékok közötti fogócskázás közben jó nagyokat estek, de oda se neki.

– Te is jössz a cipészhez?

Gergő nyakában a fűzőjén lógott a bakancsa, amiben egyébként mindig vastag – és bűdös – télizoknit kellett hordani. Korcsolyacipője persze nem volt, csak rácsatolós korcsolyája, amit korikulccsal kellett felerősíteni. A kori elől sima, hátul fogazott éllel kapaszkodott a lábbelibe, aminek a sarka ettől időnként szétvált.

– Hát persze!

Együtt elballagtak Szabó bácsihoz, akinek a neve cáfolja a „nomen est omen” szólást, merthogy suszter volt. Amíg ő faszegecselt és ragasztott, a két fiú a szomszédos kisköztben élvezte a Rákosi-szalonnás, vagyis kemény szilvaizes zsemlet.

Szánkózni a Trunkhán-ra mentek fel. Ez keletre néző meredek szántóföld volt a Sasadi út félmagasságában. Csontkeményre fagyott trágyahalmok feküdtek rajta keresztben, az alján pedig egy kétméterre lenéző kőfal alatt gyümölcsös terült el. Veszélyes pálya volt.

– Ez aztán a szánkó, nem a tiéd. Látod, fémből van a talpa is. – Dicsekedett Gergő. – Ez aztán száguldani fog.

Felültek, Gergő pedig kiadta az ukázt:

– Ha szólok, tedd ki a lábadat, ahogy mondom!

Már igen nagy sebességnél a pálya közepén feltűnt egy trágyagerinc. Azt kikerülendő Gergő máris harsogta az ukázt:

– Tedd ki a balt!

Azzal ő kirakta a jobb lábát. A szánkó nyílegyenesen az ugratónak zúdult és a két srácot feldobta az égbe. Tíz-tizenkét métert repültek. Béla a lábára érkezett és tokszalag húzódással három hétig nyomta az ágyat. Gergő pedig a fejére esett, de nem szenvedett komoly sérülést. Barátja később azzal cukkolta, hogy már tudja, hogy miért ment papnak...

Béla azóta is utál mindent, ami csúszik és két foknál meredekebb. Gergő viszont síelni szokott. Tönkre is ment a térde.

Példaképek és kalandok

A cserkészcsapatot – valójában több volt, de ez itt nem részletezhető – a kelenföldi plébánia két új káplánja hozta létre és irányította. A lelkesedően és az egész a bebörtönzésig tartó önfeláldozáson kívül mindenben elütöttek egymástól.

Béla bérmaapja, L. bá' normál alkatú, életközeli, az élet örömeit meg nem tagadó nyugodt és művelt fiatalember volt, változatos könyvtárral.

– És akkor Tarzan elindult az Üvöltések városa felé... Legközelebb majd folytatjuk.

Az imával, énekléssel, a kijelölt téma megbeszélésével, a személyes feladatokról történt beszámolókkal eltelt ifjúsági gyűlést mindig érdekesítő regényrészlet zárta (Tarzan, Lurkó-Iluska-Fulgur trilógia stb.), amit a legizgibb résznél hagytak félbe. A trükk bevált: a srácok újra eljöttek, hogy hallják a folytatást.

Az atya vezetésével írógéppel újságot is szerkesztettek. Gergő általában irodalmi értekezéseket, Béla földrajzi cikkeket írt bele.

Jóval később derült ki, hogy L. bá' nem volt közömbös a női nem iránt, azonban ha voltak is „dolgai”, annyira diszkréten eshettek meg, hogy senki sem tudott róluk. A felnőtt Béla már csak azért sem ítélte el, mert ő maga elutasította a cölibátust. L. bá' hatására egészen a harmadikig pap akart lenni, de Eszti lényeg elgondolkodásra készítette: „Inkább éljek, mint égjek.” alapon letett a szándékáról. Pedig az akkori latin mise állandó részeit már fejből tudta és végig is tudta celebrálni.

Ezzel szemben Gergő bérmaapja, P. bá' vékony, izgága, aszketikus jelenség volt. Csak később derült ki, hogy neves grófi család sarja. Onnan örökölhette a szilárdnak hitt, valójában inkább sarkos magatartását.

– Üssön csak! A mi Urunkért viselem el. Üssön... – hergelte börtönőreit, akiket nemigen kellett bízni.

Tanítani akarta, de nem ismerte az életet. Az Örömhírből csak a neki tetszőt hallotta meg: „Aki nem gyűjt velem, az szétszór.”, a dialektikáról fogalma se lévén a másik üzenetet nem: „Aki nincs ellenem, az velem van.”

Mindezt azért kellett felvázolni, mert Gergő őt tartotta mintának, akit még a nagybátyjánál is többre becsült. Apja arroganciája és önfejlődése P. bá' rugalmatlanságával és empátia-hiányával párosulva olyan fiataalt produkált, aki fenntartás nélkül meg volt győződve arról, hogy mindig neki van igaza.

Ez a vonása gimis korában még nem ütközött ki. A „Csibészklub” volt kedvenc olvasmánya, amiből egyelőre a „csibész” jobban érvényesült, mint Koszter atya – a szerző – ikonikus, de igencsak szikár alakja.

– Akkor pedig át kell másznunk rajta. – Hangzott a verdikt éjjel kettőkor egy augusztusi éjszakán a tettyei fennsíkon.

A nagy túrán – laza 72 kilcsis kirándulás volt – ahol a szállásként szolgáló pincében Béla se tudott aludni, kikéredzkedtek és elcsatangoltak vadalmát szedni. A fennsík közepén egy még törököt látott rozsdás vaskapu unatkozott, amely mellől már régen elbontották a kerítést. Mivel pedig zárva volt, át kellett mászni rajta...

Ennél is emlékezetesebb a Rám-szakadék. Tizenhárom évesen, egyedül, éjszaka és zuhogó esőben csúsztak-másztak a vizes és veszélyes sziklákon, amikor még a hely nem volt lépcsőkkel-kapaszkodókkal ellátva.

– Robika, te felülről. Béla, te szemből. Én majd oldalról lepelem meg – jelölte ki a feladatokat a vezetést mindig magához ragadó Gergő.

Sűrű, setét az éj. A szakadékot itt egy hatalmas kerek kötőmb torlaszolja el: csak egy szűk, embernyi résen lehet felkapaszkodni oda, ahol az ellenség abszolút előnyben van. Most az ellent, aki egy tatár őrszem lenne, D. Gyurka – egy nyápic, idősebb srác – képviseli. Halványan pislákoló tűz sejteti csak a jelenlétét.

Öt perc múlva a néma sötétségben felhangzott a jel, a mi tagadás, picit nehezen felismerhető bagolyhuhogás, és a „tatár” Gyurika nyakába – aki éppen Mártikáról álmodozott – három „magyar vitéz” zúdult három felől. Így aztán Julianus barát üzenete sikeresen elérhette Béla királyt.

Érlelődés és döntés

A gimnáziumban már látszottak a csillogó talentumok körvonalai, bár még nem mutatkoztak meg teljesen. Gergő barátunk hangja gyorsan beérett és baritonját remekül érvényesítette. Az irodalmi szakkörben versmondási képességeit is felülmúlták szónoki adottságai. „Ebből a fiúból pap lesz” – mondta volna egy kívülálló, de benne semmi hajlam sem mutatkozott erre, hiszen a lányok is érdeklődtek iránta.

– Én inkább elmegyek a Szabó Ervinbe. Ott találkozunk.

Béla „rajongani” (kosarazni) hívta a gimibe, de Gergő gömbérzéke nem volt említésre méltó: egyáltalán nem focizott és csak gyengén kosárlabdázott.

Persze ez az ítélet némi korrekcióra szorul. Gergőt a könyvtárban egy ifjú hölgy társaságában szokták látni, aki nem volt épp’ gömbölyűségek híján. A jártasabbak felismerhették benne azt az uszodai és Kruspér-utcai, egykor deszkalap csitrit, Tündit.

– Örödül választom a megszépítő messzeséget... – szavalta szépen Gergő, aki mindig szerepelt az iskolai ünnepségeken. A hangsúlyokat mindig remekül helyezte el, de a tartalom néha nem ragadt meg benne. Legalábbis a saját papi pályaválasztását utóbb nem egészen valóságként szokta előadni.

Nem a pártkorifeus balos nagybácsi aggályai, avagy a nézeteiben nyakas jobbos P. bá’ nógatásai jelentették Gergő számára a választóvizet, hanem az emelkedett ideológiai vonzatok helyett a piszkos, köznapi anyagiak.

Férje korai halála után Márta néni postás tisztviselőként kereste a betevőre valót a Főpostán. Nyaranta Gergő is hozzájárult a költségekhez: biciklis postásként hordozta ki a sürgönyöket. A szegény asszony egyetemre

járatatta a nagyobbik fiát, de jövedelme nem volt elegendő arra, hogy Gergő tandiját, ruházatát, könyveit is fizesse. A sokféle tétel viszont nem őt terheli, ha fia szemináriumba kerül...

Gergőé hétköznapi történet, amin nincs szégyellnivaló, ő mégis inkább fátyol mögé kívánta rejteni a valóságot. Talán mert érezte a gyengéit.

Sok minden szükségeltetik ahhoz, hogy valakiből jó pap legyen:

- A tanítási képesség és készség a gyerekek és az ifjúság neveléséhez.
- A szereplési képesség és készség a ceremóniákhoz.
- A vezetési képesség és készség, ha valakiből plébános lesz.
- Nem utolsó sorban az empátia, az emberekkel való bánás kelléke.

Gergő barátunkban ezek az adottságok fifty-fifty módra voltak jelen. Az első kettőben kiemelkedett, a harmadikban szo-szo, a negyedikben eléggé hátul kullogott. A szolgálatnak olyan kellékeiről, mint az alázatosság és az engedelmisség, jobb hallgatni: ezek igen távol estek barátunk karakterétől.

Mindent összevéve, ha ezzel sokakat meg is botránkoztatunk, ki kell jelenteni, hogy Gergő sokkal alkalmasabb lett volna tanárnak, mint papnak. Azonban a kor ideológiai körülményei között az a pálya zárva volt előtte, az anyagi hátteret pedig nem ismétljük meg. Tény, hogy barátainak sohasem beszélt a meghívásáról.

Bevonult a szemináriumba, onnan vitték el katonának, majd sikeresen befejezte tanulmányait és felszentelték. Mindez azonban nem ment simán.

- Mária férje ugyanis... – kezdte volna Gergő, de a tanára közbedörrent.
- Megint kezdi. Jegyezze meg már, hogy Máriának csak jegyese volt. –

Intette le a teológia professzora Gergőt, akinek nem ez volt az első ütközése az előjáróival.

Közben barátaival hosszú évekig nem találkozott.

A szentelés utáni ünnepségen Béla lepte meg:

– Ez volt a kedvenc ülőhelyed – nyújtotta át a bíborhuzatú, felújított öblös és szép fotelt az ünnepi alkalomra.

Aztán évekig nem látták egymást. Csak Robika esküvőjén jöttek össze, ahol a három barát egyike volt az „áldozat”, másika az „áldozár”, a harmadik meg a tanú.

Sokféle megítélés

Gergő nem a simulékonyságáról volt híres. Fiatal papként több állomás-helyéről is idő előtt kellett távoznia. Kétszer gyaníthatólag az egyházügyi hivatal állt a háttérben, amelynek nem tetszett, hogy Gergő az ifjúsággal

foglalkozott. Ám nem tudni, hogy hányszor „intézte el magát”, mint mondani szokás; el lehetett róla képzelni, hogy összeszólalkozott az előljárójával.

A klerikusoknak van egy igen unszimpatikus vonása: az autokratizmus. A papokat általában tisztelet övezi, még a nemhívók részéről is, amivel némelyikük visszaél és a nem vallásos dolgokban is tekintélyként viselkedik. Erre a sok közül felemlíthetünk egy „szép” példát.

Julis néni a templom takarítója, aki a virágokról gondoskodott és sok feladatot ellátott az épület meg a kertje körül, valamint Feri, a fiatal erős sekrestyés sámlikon ültek a konyha közepén és a leverte diót pucolták egy nagy vájdlingba. Julis néni szipogott és időnként a zsebkendőjébe fűjt, Feri pedig dörögve vigasztalta.

Béla betoppanva a konyhába szinte fizikailag tapinthatta a gyászos hangulatot.

– Ugyan már, mi az a nagy baj Julis néni? – Próbálta könnyen venni a dolgot.

A néne ekkor már elzokogta magát, Feri pedig halkan dörögte:

– A plébános úr nagyon letolt minket. Szerinte Julis rossz terítőt tett az oltárra, pedig a plébános úr tényleg azt akarta. Én meg nem azokat a diófákat vertem meg, pedig ...

Béla amolyan pestiesen vetette fel:

– Na és miért nem küldték el a fenébe?

Látniuk kellett volna azt a két megrökönyödött tekintetet! Julis és Feri egyszerű, ahogy mondani szokás: iskolázatlan emberek voltak, bár két angiali teremtés. Julis néni hápogva, szinte elrémlően suttozta:

– De hiiiiszen ő egy pap!

Béla nem akarta őket még jobban megbotránoztatni, pedig már a száján volt: „Na majd én jól fenéken billentem.”

Gergő legkedvesebb állomáshelyén – mindig vissza akart oda kerülni, de ilyen-olyan ürüggyel mindig megtagadták tőle, tevékenysége és egyénisége sokféle visszhangot váltott ki. A fiatalok egy bizonyos csoportja rajongott érte, mint szinte mindenütt.

– Nem előljárónként, hanem közülünk valóként viselkedik. Minden jó buliban benne van, nekünk való feladatokat ró ki ránk, érdekes dolgokra tanít. – És így tovább.

Viszont az egyházközség egyik prominens férfitagja halkan dörögte:

– Nem ártana, ha kevesebbet foglalkozna egyes karitászhölgyekkel.

A képviselőtestület meg nehezményezte, hogy a rá tartozó döntésekben néha nem is kérte ki a véleményüket. Autokratizmus...

Az elmondottak később történtek meg. Csak azért kerültek előtérbe, mert megalapozzák a Gergő leghosszabban tartó állomáshelyén történeteket.

Amerikában

A magyar piaristák Amerikában is sikeresen tevékenykednek főleg a magyarok által leginkább lakott államban, Pennsylvániában, meg persze Washingtonban, és ismerik az óhazában elhíresült egykori diákjaikat. Így vetették fel Gergő atya nevét a térségért felelős püspök előtt, amikor missziós lelkipásztort kerestek.

Az eleinte csóválta a fejét, mert pozíciójából kifolyólag a magyar állami szervek véleményére is adnia kellett, akiknek figyelmét nem kerülte el a „renitens” pap. Viszont az amerikás magyarok ragaszkodtak hozzá. Így kénytelen-kelletlen hozzájárult Gergő atya amerikai körútjához.

Barátunk odaát is hozta a formáját. Több fergeteges prédikációt tartott, ráadásul a reformátusoknak is; a fiatalság tódult a nekik szóló alkalmakra; és a lakomákon se hozott szégyent ránk, úgy sem, mint kóstoló és úgy sem, mint szakács, itt-ott besegítve a háziasszonyoknak, amire szükség is volt.

– Béluskám. Meggyötörtek ott egy szárnyast és az eredményre ráfogták, hogy paprikáscsirke, pedig ott nincs se jó paprika, se tejföl. Borzalmas volt. Mondtam is utána, hogy már csak a répatorta hiányzik a boldogságomhoz. Erre behozták a maradékot a hűtőből ...

A program lelkes és fiatalabb hölgyszervezői elvitték „sétálni”, vagyis dög nagy járgányokkal beautózták vele a környéket, megmutatván a helybéli nevezetességeket – no meg bizonyos közelebbi látnivalókat is.

Ideje lejártával egyesek marasztalták, mások kevésbé, püspöke pedig egyáltalán nem akart hozzájárulni se a tartós odahelyezéséhez, se az újbóli kiküldetéséhez. Az erről szóló hírt még a Kennedy repülőtéren kapta, de mással lévén elfoglalva, a levelet csak a frankfurtin bontotta ki.

A feszes program, a sok megtett kilométer gépkocsival és repülővel, a mértéken túli lakomák megterhelték a testét. A püspöki intés a lelkének tett be: ugyanis a legújabb áthelyezéséről szólt. Ráadásul ezúttal vidékre.

Gergő ezt a feszültséget nem bírta. A megkezdett sört már nem volt képes felhajtani: a korsót és az ételmaradékot magával sodorva a földre zuhant.

A nagy lehetőség

Akkoriban két korszak találkozott. A kádári éra kötöttségeivel szemben szabadabbá lett a vállalkozás: magántársaságok, alapítványok kezdhettek működni. A Commadore mellett pedig megjelentek a személyi számítógépek.

Gergő elérkezettnek látta az időt nagy álma megvalósítására. Nem zavartatva magát attól, hogy a világ a „békeidők” óta igen nagyot fordult, új

Koszter atyaként még a „Csibészklub” álomvilágában élve akarta magát az ifjúságnak szentelni.

Összeverbuvált egy alapítványt, amelynek kuratóriumába sikerült nagy neveket is megszereznie, de a grémium tagja volt Béla és az ő révén a népzeneész Albert is. Béla a számítógépek terén kapott szerepet. Indításként átkonvertálta személyi számítógépre Gergő 732 darab Commodor-os írásos anyagát (prédikációk, levelek stb). Majd informatikai ismertető tanfolyamot tartott a község érdeklődő tagjai számára. Ezen jelen volt Bandi is, Tomi fia, akit Gergő keresztelt meg.

Egy ideig úgy tűnt, hogy Gergő profi módon intézi a dolgokat. Megjelent nála egy holland társaság, amely az ifjak vallásos nevelését Európa több országában is jelentős összegekkel támogatta. Gergőnek 70 millió forintot (!) helyezett kilátásba egy vallásos ifjakat befogadó kollégium felépítésére.

– But you must provide a well-based business-plan with details for ...

A hollandusok időnként németről angolra váltva üzleti tervet igényeltek. A némettel Gergő csak-csak elboldogult (Bélával közös volt a némettanáruk). Az angolnál és a közgazdasági részeknél viszont jól jött barátja segítsége.

Gergő megnyerő tudott lenni, amikor nem fogta el az a váratlan – mást nem lehet mondani – agyi defekt, amely megakadályozta a kerek normális forgását. Az ifjaknak az a bizonyos baráti köre meglepődött, amikor Gergőről ezt-azt állítottak, mert a körükben ez a jelenség nem, vagy nem élesen mutatkozott. Azonban az atyával tartós kapcsolatban állók sajnos egyre sűrűbben észlelték azt.

Szóval Gergő megnyerte a hollandokat; rábeszélte a tanácsot, hogy engedjen át terveinek egy használaton kívüli szép állami telket; felkérte öreg Fecót (egy régi barát apját) a kollégium épületének a megtervezésére és ...

És aztán csöstül jöttek a bajok. Öreg Fecó a gépészethez nem értve nem vállalta az odavágó résztervek elkészítését. A falubeli mesterek megígérték a pótlásukat, majd himezve-hámozva sorra bejelentették méltatlanul magas anyagi követeléseiket, pedig eleinte ingyenes hozzájárulással bíztatták.

Gergő, aki pap létére rossz emberismerő volt és olyanokban bízott meg, akikben nem szabadott volna, durcás lett. Nem keresett kiutat, a hollandok pedig a határidő lejártával – amire barátunk még hosszabbítást sem kért – visszavonták ajánlatukat.

Ez volt az első csapás, ami még nem törte meg, mert sikerek követték.

Testvérkapcsolat

Ismerve Gergő tartalmas irodalmi háttérét nem csoda, hogy az Alapítvány abban a szférában volt sikeres. Versmondó, prózaíró, színjátszó vetélkedők

kövezték egymást az Alapítvány még megfelelő forrásai által támogatottan. Az egyik jelentősebb jutalommal járt.

- Szerinted mi lenne a megfelelően ösztönző díj? – Kérdezte Gergő Bélát.
- Mit szólnál egy erdélyi irodalmi-történelmi körúthoz? – Vetette fel az.

Így hát az első négy helyezet a kísérettel együtt bejárta Erdélyt. Minden este egy irodalmi produkció és egy történelmi előadás hangzott el, a helynek megfelelően. A rengeteg élmény közül csak hármat emelünk ki.

Homoródalmás az unitáriusok Rómája. Béla előbb ért a paplakhoz elkérni a nagyon bájos, piros-fehér-zöld színekkel pompázó templomocska kulcsát. A lelkész nemcsak igen művelt ember volt, aki ókori leleteket is gyűjtött (az almási barlang az ősemléknek is menedéket adott), hanem jóhumorú székel is.

A később érkező Gergőt így üdvözölte:

- Szerencséje, hogy betért hozzám. Mert ha egy pap elmegy a másik háza előtt és nem köszön be, akkor az egyik nagy csibész lehet.

A bő lére eresztett almási papi pálinka ezt teljességgel kizárta.

Feljebb, Székelykeresztúron szinte az egész falu a „kultúrban” tolongott, amikor a „magyarok” előadtak egy kis ünnepi műsort, utána pedig Gergő atya fergetegesen megtáncoltatta ölében a gitárt.

- Szeretettel üdvözöljük testvérfalunk küldötteit...

Ölelte magához Gergőt a polgármester. Mint kiderült, a derék embernek ez egy hirtelen ötlete volt, ami azonban igen nagy tetszésre talált idehaza is. Mivel pedig a „rokonokat” meg kellett tisztelni, általános falusi vigalom vette kezdetét. A kora reggel az ágyukba hozott cujkától a gyermekek csak először lepődtek meg. Később már nem kellett kisegíteni őket.

A harmadik élményt Frici bácsi nyújtotta. A jó öreg pap térdét csapkodva már előre dőlt a kacagástól a saját vicce még el se hangzott poénján.

- A plébános panaszra ment a püspökhöz. – Hahaa. – Püspök úr, olyan faluba küldött szolgálatra, ahol még állomás sincs. – Heheee. – Elfelejtettem valamit, drága fiam? Nem emlékszem arra, hogy állomásfőnöknek küldtelek volna oda. – Így az előljáró. – Hihiii.

A székeleyknél mintha mindent pálinka kísért volna. A viccet feltétlenül.

A tanító

Úgy tűnt, hogy Gergő magára talált és a falubeliek is befogadták. Hálások voltak a testvérfalusi kapcsolatért, amely az ünnepségeken át évente pár alkalommal szint hozott az életükbe. No és miből látni, hogy egy lelki előljárót elfogadnak a hívei? Hát természetesen abból, hogy tele van a paplak éléskamrája.

Három jelenet is meggyőzhet bárkit arról, hogy minden remekül alakult.

Az udvaron húsz gyermek kergetőzik – és ez csak a középső hittanosztály. Gergő is köztük rohangál. „Jujj” – húzza be a fenekét, amikor Wagner úr, a kis bakkecske felöklelni készül gazdáját. Majd a pinceajtónak veszi az irányt, ahol a lépcső pár bicikli és egy szénkupac között a hittanterembe vezet le.

– Sipirc, befel! Téged meg úgyis megsütlek. – Az előbbi szolt a visító gyerekeknek, az utóbbi Wagner úrnak. Béla szerint kicsit rágós és sovány volt a húsa...

Most az atya a nagyszoba foteljében ül. Lábánál János a földön, mint egykor egy másik mester másik Jánosa. Köröskörül 6-8 eltérő nemű ifjú tanítvány issza a csendes szavakat. Egy-egy nehezebb kérdésnél egyikükre tekint, mire az kicsit elgondolkodva kapcsolódik a szóbanforgó témához:

– A szamáriai asszony hitéről én azt gondolom...

A korfa felsőbb rétege se marad ki az összképből. A kerti asztal körül hárman borozgatnak: a polgármester, Gergő és Béla.

– Klassz a zakód, haver. – Böki meg a falu első emberének a vállát az utóbbi.

– Bocsáss meg ... – kezdené Gergő, de az előljáró leinti. Benne van a játékban, nem rátarti. A diskurzus itt abbamarad, mert mindnyájan felállva üdvözlök az iskolaigazgatót, a határozott, csinos, tavasziasan virágosruhás hölgyet.

A váltás

Ősszel négyen ülték körül a konyhaasztalt. Gergő, Misi – Gergő és Béla volt osztálytársa – Fecó és Béla. Ultiztak. Gergő imádott zsugázni, bár nem tudott: azok hárman sokat nyertek tőle. A telefoncsörgésre egy-két percre kiment, hogy egy egészen más Gergő térjen vissza. Mogorva, szótlan. A többiek nagy megdöbbenésére valamit dörögve csapta oda a kártyáit és kiviharzott a konyhából. Barátai egy ideig még kelletlenül folytatták, de a rossz hangulat és az ulti kizárják egymást.

Béla később Esztitől, az egyik gimis hittanostól tudta meg, hogy apja eltiltotta a plébánia látogatásától. Később maga is fogadott hasonló hívást, amikor Gergő nem volt otthon:

– Mondja meg a barátjának, én nem akarom, hogy a lányom ...

Közben sok minden megváltozott.

Egy év telt el ama kártyaparti óta és tizenegy hónap azóta, hogy Béla megégett a karácsonyfától és kórházban töltötte a napjait. A pesti égési osztály főorvosának a kapzsisága kergette a vidéki kórházba, ahol ugyanaz a

lelketlenség fogadta, de ez nem tartozik ide. Gergő invitálta a nála való tartózkodásra.

– Akkor végre beengedsz? – Udvarolt Béla Ricknek a hatalmas, gyönyörű farkaskutyának, aki érkezésekor megszaglászta kezeinek hatalmas pólyáit, de azok szimatát nem tartván ismerősnek ismét a zárt ajtó elé heveredett. Béla nem merte átlépni. A kutya bánatos barna szemmel bámult rá, majd kelletlenül utat engedett. Nyűszítését így lehetett volna lefordítani: „Valahonnan pedig ismerlek, csak tudnám honnan?”

Béla lecuccolt szokásos hátsó szobájában. Majd megehülve a konyhába tartott. Az asztalról hiányzott a szokott sajtos-sonkás tál. A hűtőszekrény üres. Az éléskamra ajtaja tárva-nyitva – micsoda vigyázatlanság, beszökhethet a meleg. De nem volt miért aggódni. A farudakon üresen fityegtek a kampók. A fonott tojásoskosarak egymásba rakva. A másik hűtő ajtaja tárva. Egy szem dió se találatot elszórva.

– Mi az ördög? – Kereste volna a pálinkás demizsont Béla, de üresen kotyogott az is. – Tán az oroszok zabráltak itt...?

Közben megérkezett Gergő. Szívélyesen, de tartózkodóan üdvözölte Bélát.

– Mit ennél? Elugrok a közértbe. – Azzal vette is a kabátját.

„Mi a bánat. Plébános, aki a közértben vásárol kaját? Mi történt itt?”

Gergő később se árulta el. Egyébként is Béla a helyi kórházba vonult pár műtét erejéig. Majd az elszakadt Achilles-inát ment operáltatni Pestre. Varietas delectat.

Szóval Béla a közvetett jelekből és az itt-ott kelletlenül elejtett szavakból kellett, hogy összeállítsa a szomorú történetet. Az addig standard szerdai ifjúsági találkozók elmaradtak. A hittanos gyerekek száma megcsappant és kevésbé zsivajogtak. És bár a templomnak akadt egy kitartó új látogatója, Rick, a farkaskutya, már csak azok ültek a padokban, akik a hitük és nem a papjuk kedvéért mentek oda.

Mi történt? Mi történhetett? Miért kerülnek az emberek a plébániát, akik korábban a mindig tárt kapuján szinte egymást váltva léptek be?

Végülis Béla úgy találta, hogy két egymástól nem független dolog rontotta meg a plébánia renoméjét.

Az egykor göndör gesztenyehajú ifjú mindig nagy hatással volt a nőkre. Noha haja meggyérült és megfakult, vonzereje nem kopott meg. Nem annyira ő kereste a másik nem társaságát, mint az közeledett hozzá a szövegétől megszedülve. (Hány amerikai filmben csimpaszkodnak a prédikátorra a hölgyemények!) Végülis Gergő itt-ott nem eléggé állt ellen a kísértésnek, aminek egy kis faluban hamar híre megy.

Barátunk a másik előnyös vonását se jól kamatoztatta. Nekilátott a hivatalos hittant nem kedvelők számára kidolgozni egy modern felfogású

„embertant”, aminek a terén szép kezdeti sikereket ért el. Sokan kedvelték is a suliban, amíg...

– Ebben az iskolában csak én tudok jól tanítani. – Botránkoztatta meg tanártársait egy igazgatói ülésen. Mivel pedig volt némi igaza, kijelentését nem derűsen, hanem ellenségesen fogadták.

Két olasz út – két audencia

Béla sok barátját vitte el Itáliába, egyeseket a maga kocsiján, mások az övét kísérték, de mindig az ő vállát húzták a szervezés és az extra kiadások terhei. Nemigen hálálták meg; Gergőre meg egyáltalán nem volt jellemző a köszönetmondás.

Az első alkalommal meg is orrolt, amiért neki csak a társalgó – egyébként kényelmes – diványa jutott. A telefonon kapott váratlan feladatra hivatkozva egy nappal a tervezett előtt indult volna haza. Node milyen járművel?

– Odaadnád a Ladát? – kérdezte a barátját fanyalogva. Nem szeretett kérni tőle.

Mivel Béla nővérének a kocsijában volt két üres hely, ennek nem volt akadálya. Gergő szombat délben startolt el, miután barátja kioktatta a hazaút rejtelseiről és az autó használatáról. Emlékezzünk arra, hogy a Lada végsebessége 135 kilométer volt. Ehhez képest barátunk 155-tel hajszoila hegynek felfelé, 22 literes fogyasztással a 10 helyett. Telitankkal indulva benzinvétel nélkül is el kellett volna jutnia hazáig, ám így a tank félúton kiürült és mert pénze alig volt, úgy kellett mástól üzemanyagot kunyerálnia. A Lada utóbb némi motorgeneralizáláson ment át...

Gergőt otthon megdöbrentő hír fogadta. Szó se volt váratlan feladatról; azt csak kíméletből füllentették neki. Az írigy és kegyetlen vadász agyonlőtte Ricket, a gyönyörű farkaskutyát, Gergő hű barátját és támaszát.

Ez a csapás egy időre embergyűlölővé tette, ami ugyebár egy papnál ...

Ráadásul a püspök maga elé citálta, szőr mentén sikkasztással vádolva:

– Miből telik az atyának olasz utakra? Talán a havi 12.000 forintos fizetéséből? Ez lenne az oka, hogy nem kapok tisztességes elszámolást a plébánia bevételeiről?

Információ a mérlegeléshez: Gergőnek minden itáliai költségét Béla fedezte az utolsó fillérig. És bár a kimutatások nem voltak száz százalékgig naprakészek, mert papunk két hetes szabadságon volt, távozásáig nagyjából rendben voltak.

Amikor Béla az égése után nála lakott, formailag, mert hiszen többnyire a kórház „vendége” volt, olykor-olykor megjelent a plébánián egy kedves, igen határozott leányzó.

– Smarty, a könyvelő. Időnként rendberakja a pénzügyi cuccaimat. – Mutatta be Gergő becenevén a hölgyet. – Mivel pesti, néha az irodában tölti az éjszakát.

Barátja vállat vont. Mindez aligha tartozik rá.

Smarty férjhez ment, az atya pedig másik könyvelőnőt alkalmazott: egy kicsit közönséges és nagyon rámenős lányt. Még az esperes úr jelenlétében is úgy bánt Gergővel, mint tulajdonával, szemérmetlenül hozzátörleszkedve.

Ez viszont már Bélára is tartozott, amikor szégyent hoztak rá.

Humora, segítőkészsége, barátkozási hajlama miatt nemcsak kedvelték, hanem szinte családtagnak is tartották őt a Gemma olasz kempingben. Vagy tízszer járt ott, néha a lányával vagy a barátaival, mindig minden probléma nélkül. Most viszont a barátságos kempinges megütközve kérdezte:

– Vostro amico è veramente un sacerdote? (A barátja valóban pap?)

Merthogy az éjjel látott valamit, valami paphoz nem illőt.

Gergő az alapítvány kocsijával többeket is magával hozott a falujából, köztük a könyvelőnőjét is. Az pedig meglehetősen szabadosan viselkedett. A kemping mögötti tengerparton félmeztelenül heverészett egy pokrócon, majd amikor arra járt egy strandi árus, felugorva integetni kezdett feléje:

– Bácsi, bácsi! – Mármost bácsi (olaszul: baci) csókokat jelent...

(Megjegyzendő, hogy a kocsinak és a szállásnak a költségeit Gergő atya számára ismét csak Béla állta.)

A püspök másodszor is kérette Gergőt. Ezúttal a templom felújításáról faggatta. A korrodált toronysisakot papunk az ismerőseivel újíttatta fel kiváló minőségben és a várható költségek töredékéért. De nem ez volt a szálka az előljáró szemében.

– Miért nem vonta be az egyházmegyei építész? Most fizesse ki a díjat, ami járt volna neki... – vetette fel a püspök. Pénzt egy el nem végzett munkáért...? Hmm.

Szó szót követett és a diplomácia ellen beoltott Gergő átment támadásba:

– Na és a püspök úr mit tett azzal a barokk szekrénnel ... – kezdte.

Azzal végezte, hogy felfüggesztették és beosztás nélkül találta magát.

Halak és más fazékba való

Gergő még abban a tévedésben élt, mint a horgászok ismerősei, hogy a pecázás egy kék víz zöld partján üdítő hatással van az idegekre. Meg egy frászt! A bumpy-jumpereknek és az egyéb extrém-sportolóknak halvány gőzük sincs az adrenalinról.

– Jön már! Óh, te jó ég, nem is egy...! – hajlott meg Gergő botja, és valóban a két horog mindegyikének volt egy örvendező foglya. Még nem is tudták, hogy mi lesz a köret, máris fickándoztak a lelkesedéstől.

Ez nem horgásztúlzás, ez bizony így történt. De lépünk vissza az időben!

A két barát először a Balatonon áztatta együtt a madzagot, sikertelenül. Majd a mogyoróvesszőt Bélánál felváltotta az első grafitbot. Gergő nem is gondolt ilyesmire, mert nem tellett volna rá. Ám az egyik születésnapján barátja így állított be hozzá:

– Aztán hajoljon a bot – ami a horgászok köszöntése a „jószerencsét” helyett.

Nem hajlott, inkább törött. A Patkányoson Gergő befejezte a szerelés igazgatását, majd átszólt balra a barátjához:

– Akkor ezt most bedobom. – Ígéretét azonban csak félig váltotta be. A bot fele a csatornába röpült, másik fele horgászunk térdének ütődött, aki rálépett a zsinórra, ami nem kilencven kilóra volt méretezve. Még jó, hogy a horgászbotok némák... Béla viszont mintha emlegetett volna valamit a halat nem is látott botok korai haláláról.

Aztán barátunk félig megtanult dobni: az irány már jó volt, a távolság még nem. Béla halványan figyelmeztette, hogy a halászást és a madarászást nem ugyanazokkal az eszközökkel szokás végezni. Ennek ellenére a Duna elágazásánál Gergő egy túloldali fáról akart lekapni egy-két varjűfészket a tulajdonosaik méltatlankodása közepette.

Node aztán...! A Kék-nek nevezett tó barna vize csakúgy sistergett a pontyoktól. A két barát két óra alatt nyolcat emelt ki. Gergő egyszerre kettőt is, Bélának pedig a vízbeérés előtt a horgára rabolt egy, mintha csak sneci lett volna. Akadtak további sikereik is, amelyek közül csak Gergő öt kilós balinja érdemel figyelmet. Mivel sokat kellett volna fizetni a hazaviteléért, meg aztán túl szálkás is a húsa, nem került fazékba.

Mintha említettük volna, hogy Gergő nem mindig válogatta meg jól a barátait. Közéjük tartozott a „vörös”, egy pia-nagykereskedő, akit a fáma szerint az orosz maffia süllyesztett a Duna fenekére a vodka ki nem fizetése miatt. Roppant drága botjaival néha csatlakozott a két baráthoz, de a siker nem a szerelés árán múlik.

– Hetvenkét ezerrel tartozik nekem. – Közölte szárazon Gergő Bélával.

Szóval egy pap az összes megtakarított zsozsóját egy piakereskedőnek adja. Ez nem jószívre, hanem valami másra vall. Nem hallgathatjuk el, hogy Béla egy ideje már gyanús jeleket észlelt jóbarátja elmebéli működése körül.

– Ki ez az idegen! Öcsikém, védjél meg tőle – bújt Bélához Gergő mamája, aki éppen vasalt és Öcsivel (már kevesen hívták így) társalkodott, amikor belépett a saját fia, akit nem ismert meg. M. nénin ekkor már erősen kiütközött az elmekór. Gergő meg sajnos örökölte.

Ámbár azt a későbbi malórt másra is lehet fogni. Gergő remek szakács volt, de amikor a lecsót úgy kezdte főzni, hogy vizet öntött a paprika-paradicsom mixre, akadtak, akik ezt megkérdőjelezték. Egyszer a plébániára hoztak ajándékkul egy nyolc kilós süllőt. Gyuri annak rendje-módja szerint megsütötte, miután bendőjét darált gesztenyével töltötte meg és alkalmazta saját titkos fűszermixét. Csakhogy a gesztenyét cukor helyett sóval hintette meg és a vagyont érő hal így kárba veszett.

Sietünk leszögezni, hogy barátunk valóban jó kajákat készített. Csak a kivétel erősíti a szabályt alapon adjuk közre meglepő kudarc-sikerét vagy siker-kudarcát, az ellentétes fogalom pár magyarázatával.

Itáliában Béla el nem múlászta ünnepnapokon, hogy kalamárit és lepényhalat készíttessen a feleségével. Gergő viszont ragaszkodott ahhoz, hogy szombat este a hazulról hozott konzervpástétomot fogyasszák „haza nem viszünk semmit” alapon. A pástétomból gombócokat gyúrt, mintha fasírt lenne és ráramolta a kerti sütőke parázsló tűzén lévő fémrácsra.

A kenőmájas állagú pástétom szépen áttüremkedett a rácsozat résein és lekókadva pironkodott a szokatlan helyzetén. Gergő feltépdeste és kenyérre pakolta azt, ami megmaradt. Az arra járók érdeklődéssel nézték a műveletet és a bátrabbak nagy merészen kóstolót kértek a produktumból.

– Ez igen! – Bólogattak. – Elkérhetnénk a receptjét?

Béla pedig ott szégyenkezett a háttérben kalamáristúl-lepényhalastúl. Olyat az olasz naponta ehet, node cafrangos peremű lecsorgatott magyaros pástétomot?

Gergőnek volt egy rossz szokása: kapkodva, habzsolva – csúnyán – evett.

– Tudod, a szemináriumban ... – mentegetődzött.

Közös tálból „cseresznyéztek” amíg a nem túl bő adag tartott. Az viszont a kelenföldi szegénységből fakadt, hogy mindent meg kellett enni, amit eléd raktak: egy morzsa se kerülhetett a szemétkébe. Node azért vannak határok!

– Ételet nem dobunk ki – szögezte le és nekilátott a maradéknak.

Valamit kotyvasztott, amit ő krumplilevesnek becézett. A nevet ugyan cáfolta, hogy nem volt benne kolbász, nomet a rántás is hígra sikerült, ami azért nem baj, mert ki is hűlt. Szóval a krumplikockákkal tarkított híg, alig színes lötytyöt az ifjak nem tartották kulináris csemegének és a három literből kettő megmaradt. Gergő meg fel nem kelt, amíg mindet be nem falta. Hiszen P. bá' is azt tette volna...

Az a hely Székelyföldön Frici bácsinál, fent a hegyen, Bálványoson tanúja volt Béla nem mindennapi horgászkapességeinek. Villany ugyan volt, ámde víz, mégpedig jéghideg, csak a mély kútban. A fiatalok azzal szórakoztak, hogy a felhúzott vödört, amely leakadt a kampójáról, véletlenül beleejtették.

De legalább megtanulták, hogy miként lehet polippal vödört fogni. Béla előkapott négy csomagtartó gurtit és a közepükön összekötötte őket. Az így előállt izével a kút fenekén kaszált, amíg fáradozását siker nem koronázta.

Gergő atya otthon, majd későbbi házában is a gázboyler dacára mindig hideggel zuhanyozott, ami amennyire jót tesz a számlának, annyira ártalmas reumatikus szempontból.

– Te nem szállsz be? – Invitálta Bélát reggelente, miközben a mitfahrer Jóska a vödörből jéghideg vizet zúdított rá: mármint az egyház tökmeztelen képviselőjére. Béla aggályait így söpörte le:

– Nincs semmim se, amit szégyellnék.

Vajon a függönyös ablak mögül lefelé néző lányok egyetértettek vele?

Vergődés

Gergő jószívű volt. Nemcsak a milliomos „vöröst” segítette ki, hanem unokaöccsének is átengedte az örökrészét képező budai lakást bagóért.

Miután a püspöke kiakolbólitotta, fedél nélkül maradt. Olyan helyeken próbált szolgálatba lépni, ahol lakhatást is kínáltak. Amikor elege lett az üres ígéretésekből, Pesttől 270 kilométerre vett egy lepukkant parasztházat az örökség maradványából, amit ifjú barátai segítségével szépen helyreépített.

Ha a történelem nem is, Gergő története ismételte magát. Mivel a falunak nem volt saját lelkésze, szívesen fogadta az egyházközség és az illetékes plébános is. Aztán ezzel-azzal – a plébával is – kicsit összeszólalkozott. Itt is sikerült szert tennie egy pár álbarátra és nem annyira ál, a beszélőkéje által elbűvölt nőnemű hívőre.

– Igen, Béluskám várlak, hétfő reggel itt lesz H. és akkor elintézzük.

Béla 270 kilométert autózott egy honlap-tervért, aminek elkészítését H. megígérte Gergőnek. Azonban Béla odaérkeztekor „nem ért rá...” Amikor ez másodszor is megismétlődött, Béla felkapta a vizet és többet nem látogatta meg világvégi barátját.

Egyébként ide illik egy találókérdés:

„Miben hasonlít a számítógép a magyarok eredetére?”

A helyes válasz: Minden magyar ért hozzájuk, amennyiben hevesen tud vitázni róluk. De csak annyira. Barátunk gépét Béla szerezte az Alapítvány számára. Megspékelte mindenféle földi jóval, vagyis szoftverrel. Ellátta a rendszergazda szerepét: ha valami elromlott vagy kiegészítésre volt szükség, megcsinálta. Azonban...

A gépekben járattan nagymellényűek minden ócskaságot beszereznek kb. olyan alapon, mint ahogy a Csepel jobb motor a BMW-nél. Gergő gépét is telepakolták olyan szoftverekkel, amelyeknek megfelelő és sokkal jobb már

volt rajta. Barátunk meg örült az új kincseinek, nem tudván, hogy a semmi is jobb, mint a három... Szoftverből bizonyosan.

– Utóljára raktam rendbe – szakadt el a madzag Bélánál, amikor Gergő gépe már megint úgy nézett ki, mint egy program-bolhapiac. Süket fülekre talált. Ígéretét betartotta és többé hozzá se nyúlt ahhoz a géphez.

Gergő atyáról nem mondtuk el, hogy „A” kategóriás prédikációkat tartott, amikor a „D”-osztályú a hosszú és rossz. Leghűségesebb hallgatója Rick volt. Félrefordított fejjel ámult gazdája beszédén a sekrestyeajtóban csücsülve. Miközben hátulról világította meg a fénykéve aranylégportól csillogó alakját, előlről más sugarak érinthették meg érzékeny lelkét.

Barátunk könyveket is írogatott, eleinte nagyon igényesen.

– Rajtam segítesz, ha megcsinálod K.-nak... – Kapacitálta Bélát.

K. kegytárgy kereskedő volt, de könyveket is kiadott. „Mert a fiatalok értenek a gépekhez” alapon az ő masinái is teli voltak a leg össze nem illőbb programokkal. Béla, a harminc éve profi informatikus, a rendbetételt nem vállalta, viszont megírta a kegytárgyak „sifírozott”, a lényegét az adóhivatal elől elrejtő rendszerét. Barátjáért, aki cserébe lektorként jobb fizut kapott.

Mint mondtuk, az atya igényes volt: mindennek tucatszor utána nézett a neten, hogy ismeretei megfelelnek-e a tényeknek. A net azonban olyan, mint a közmondás: Egy honlap tartalma igaz, meg az ellenkezője is az. Ilyenkor barátjához fordult:

– Kikeresnéd nekem, hogy hány településen volt a Kárpát-medencében Szent Erzsébetnek szentelt templom, kápolna, kegyhely?

Nem ide tartozik, hogy miként kaphatta meg másnap (!) a teljes listát. Viszont idővel elveszítette az írás fölötti kontrollt is. Önéletrajza telistele van ide-oda kalandozással (ami állítólag a korszerű írásmű alapkélléke). Pár mozzanat nem felel meg a tényeknek, másokat ismételt vagy kifelejtett. Bár a mű sokaknak tetszett, Béla kíváncsi lett volna egy pszichiáter véleményére.

Hatvan év fölött már nehezen változik az ember. Gergő Pestre kerülve jelentős kisegítő tevékenységet folytatott ezen vagy azon a plébánián. Nem csak a prédikációi vonzottak sokakat; nála jobb hittanárt keresve se lehetett volna találni. Imádták a gyerkőcök, de némely felnőtt hívők és főleg káplán-társai miatt hosszabban sehol se tudott megragadni.

Majd „váratlanul” összeomlott körülötte és vele a világ.

Reménytelen küzdelem

Gergő beteg volt. Már nagyon korán és nagyon-nagyon beteg. Szellemi bajait eleinte nem vették észre, később pusztá kedélyhullámnak vagy kisebb jellemhibának tartották egészen a végső fázisokig.

Persze az is igaz, hogy Béla soha senkit nem ismert, aki olyan elszántan fűrészelte maga alatt a fát, mint Gergő.

Édesapja, öreg Pityu, nem tűrt ellentmondást. Bérmaapja, P. bá' saját magát az igazság egyedüli letéteményesének tartotta és Gergő ezt szellemileg örökölte tőle. A papi autokratizmus keretbe foglalta az önteltséget, amit a kezdeti sikerek fokoztak. Súlyos méltatás ez, de sokan azért nem értették meg őt, mert nem látták tisztán a valódi hátteret, és mint a rossz rajongók eleinte tapsoltak neki, majd kárhoztatták.

A „csak én tudok tanítani” rosszízű megjegyzés előtti és utáni megítélése nem engedi az elmondottak cáfolatát. Pedig voltak, akik kapisgálták már a lényegét.

– Óh, az a szegény ember! Hát nem látják, hogy beteg? – Ingatta a fejét a bolti pénztárosnő.

Béla barátja helyett is szégyenkezve ment vásárolni. Régen csak tejet és kenyeret kellett beszereznie. Most, látva a spejz kongó ürességét, tojás, felvágott, húsféle, zöldség és alma is került a kosarába. A középkorú barna hölgy már ismerte és jól esett eldiskurálnia egy ilyen pestivel. Valamikor ápolónő volt, de a dereka... Most is vastag párna támasztotta meg.

– Az atya mintha nem lenne önmaga. – Nyújtotta át a blokkot Bélának.

A vidám társalgás, játék, étkezés legváratlanabb pillanatában Gergő hátradőlt, elkomorult és szó nélkül faképnél hagyta a döbbent társaságot. Csak egyszer szolgált magyarázattal egy ebéden, közös barátjuknál, Gabinál.

– Nem mondtad, hogy Béla is itt lesz.

Szóval váratlan távozásának az volt az oka, hogy Gabi meghívta Bélát is, akiről mindenki úgy tudta, hogy a legjobb barátja. Hát normális ez?

Béla már jóval Gergő állapotának a rosszra fordulása előtt sejtette, hogy hibásan kezelték, mert félrediagnosticsztizálták. Miska bácsi, Béla lelkiatya Parkinson-kóros volt, tehát ismerte a tüneteket: a fej és a kezek remegése, bizonytalan testtartás stb. Gergőnél ezekből semmi se látszott. Mégis:

– Már az ajtóból láttam, hogy parkinsonos. – Dicsekedett Sz. doktor, akinél mocskosabb-szájú valakit nem hordott hátán a föld. A húsz méter hosszú kórházfolyosó egyik végéből állította fel a diagnózist a másikban álldigáló barátunkról. A kezelést pedig aszerint szabta meg.

Béla egy szavát se hitte a nagyképű felcsernek, aki mindennek tetejébe az orrvadászatból származó szarvas húsát is árulta. Nemcsak az az orrvadász, akinek nincs engedélye, hanem az is, aki azzal visszaélve gyilkolja a vadat a jogosítványa határait túllépve.

Most Gergő nehezen rakosgatja a lábát az egyik lépcsőről a másikra az elektrosokk kezelés színteréhez közelítve.

– Jajj, kapjál el! – kezd maga alá omolni, mint egy összerobbant torony. Bár Béla a hóna alatt fogja, a nehéz testet épp csak meg tudja menteni a

lehuppanástól. Már ki tudja hanyadszor, és nem is mindig sikerült: volt, hogy együtt csücsültek le.

A találomra elrendelt elektrokezelés után az atyát találomra küldték Németországba. Ennek egyetlen hozama az volt, hogy másodszor is járt a frankfurti repülőtéren: amúgy a pestivel nem harmonizált gyógyszerek és kezelések többet rontottak, mint javítottak az állapotán.

Megkezdődött az a hosszú, fájdalmas és méltatlan összeomlás, amely egy elfogadható, szép környezetű idősök otthonában kezdődött; egy fürdőszobás saját lakrészben folytatódott; hogy a demenciaosztály sötét szobácskájában végződjék. Köröskörül bedeszkázott fekvőhellyel, amelynek kalodájából kimenekülni próbálva barátunk kékre-zöldre verte magát. És már sikoltozni se volt ereje...

Legyen szabad a továbbiak részleteitől megkímélni az olvasót, de még inkább az író, aki tíz éven át volt tanúja barátjának – immár egy erőtlen test és egy reménytelen lélek – hiábavaló küzdelmének a pusztá létért.

Előbb az összeesések váltak mindennapossá. Majd Gergő tolószékbe kényszerült, meg – kimondani is méltatlan – pelenkázásra. Azután a kövér test 30 kilóra fogyott, a pálcavékony kékre-lilára vert karok elerőtlenedtek. A kávé – utolsó kedvencét – már csak szívószállal élvezte, de úgy is összepiszkolta a pizsijét. A pogácsával morzsánszerűen kellett megetetni, de egyre gyakrabban elfordította a fejét.

Végül csak ültek egymással szemben. Gergő motyogott: szavát az ápolók se értették. Majd szégyellve a helyzetét és ki sem várva barátja látogatásának a végét, visszavitette magát arra a szörnyű osztályra. Míg végül a lengőajtó utóljára zárult be mögötte. Bélát ezzel fogadta az ápolónő:

– Átvitték a kórházba... Ahol... Pedig az atya kedves volt, szerettük.

Az idős atyák menhelyének apró előkertjében, a kerítés melletti zúgban egy dús fügefa fürdette a napfényben itt-ott lilára fordult dundi terméseit. Béla a ferde kerítésperemre állva térdét és nadrágját erősen veszélyeztetve a legkövérebb, mélylila gyümölcs felé nyúlt, amely megérett a szüretre. Amikor megragadta, szemét elkápráztatta a váratlan fény.

Odafent egy ablak nyílt, élesen visszaverve a napsugarat. Pont az, ahol nemrégén még beérett sorsú barátja várta, hogy a kegyes halál leszüretelje.

Az életgyónás

Gergő és Béla közös osztálytársa, S. atya pár nappal a halála előtt meggyóntatta Gergőt, de természetesen a gyónási titokra tekintettel csak a tényt közölte Bélával, aki örült neki. Köztünk szólva erős sejtései voltak a bűnvallás tartalmáról. A két nagy tételről, amelyek közül csak az egyik miatt

aggódott. Mindettő – az egyik csak közvetetten, a másik közvetlenebbül – kapcsolatban állt a papi hivatással.

Gergő egy paphoz képest túlságosan, az erős férfihoz képest normálisan vonzódott a másik nemhez. Ám a két oldalt nem tudta jól összeegyeztetni, amit megértő előjárója – a kisebbik, az esperes – úgy aposztrofált, hogy nem eléggé diszkrét.

Az egyház nem tud mit kezdeni a cölibátussal, ami bizonyos aspektusból józan megoldás: a papot váratlanul ide-oda rendelhetik és mi lesz akkor a családjával? A problémát a nős protestáns lelkészek is jól ismerik. Azonban a nőtlenség lebegni hagyja – mondjuk ki bátran – az egészséges férfiember testi igényeit. Emiatt az egyház bizonyos dolgokat elnéz, ameddig azok nem feltűnőek, nem haladnak meg egy határt.

Ha viszont egy pap a csinos szomszédasszony fotóját teszi fel a Windows alapképének, az csak némi merészség árán mondható diszkréciónak.

– Béla! Ha most egy szót is szólsz, köztünk vége mindennek.

Ez az eddig nyilvánosságra nem került kijelentés Gergő hálósobájában hangzott el, ahová Béla azzal a szándékkal kísérte, hogy leteremtse. Ennek oka pedig az volt, hogy barátja egy társaságban feltűnően érzően fogta egy hölgy kezét, aki ... De itt álljunk is meg, mert a helyzet még kényesebb volt.

Mármost ha valaki ilyen kijelentést tesz annak, aki őt addig a legjobb barátjának tartotta, az nem normális. Milyen dolog odadobni egy esendő viszonyért egy egész élet barátságát? Csak Béla józansága mentette meg azt a helyzetet.

A másik tétel súlyosabb. Béla egy ideje gyanította, hogy az egykor magas lánggal lobogó fáklya már csak pislákoló mécses. A papokat leginkább veszélyeztető lelki betegség Gergőt se kímélte: a kételkedésbe forduló lelki fáradtság. Az, amelyik annál erősebben hat, minél szilárdabb volt korábban a hit. A magukat erőseknek hívókat a Sátán különös kedvvel veszi célba...

Talán kevesen tudják, hogy a papok kényszerhelyzetben, amikor nincs módjuk a gyónásra, önfeloldozással élhetnek. Azonban ez bajokra vezethet, ha nem elég feszes a lelkiismeret. A hit picit gyengül itt, az erkölcs kicsit lazul ott és a példaképből egy önbecsülését veszített hánykódó lény lesz.

Egykori osztálytársuk, S. Bandi atya is ezt az utat járta, de ő magára dőbbenve a vezeklés útjára lépett. Gergő viszont túl büszke, túl rugalmatlan volt példájának a követésére. Az erőseknek a megtévesztő magabiztosságával hajszolta magát a lelki öngyilkosság felé. Nagy kérdés, hogy ettől a tehertől meg tudott-e szabadulni a vég közeledtével...

Magyarok szélrózsája

„Én Istenem, adjál szállást...”

A repülőtér egyszerre felbolydult. Egyre sűrűbben hangzott fel a gépek jellegzetes dőreje, ahogyan elszakadtak a kifutópályától. A hangosbemondó szünet nélkül ontotta az információkat: „... járat ... felé ... beszállóhelyről.”

Amikor elhangzott a „London” kulcsszó, Bandi vállára kanyarította a hátizsákját. Egy utolsó pillantást vetett arra a kis társaságra, majd vállat vonva a bemondott hely felé indult. Nem hiányzott itt ő senkinek...

Közben a kissrác szakmát változtatott: sofőrből pilóta lett, a teknősből meg röpzi. Jobb is így, mert a pamlagon ülők így nem képezhettek akadályt.

– Dzsöm-dzsöm – a motor hangja eszerint mitsem változott – most én is repülőgépet vezetek, mint te. – Meredt ifjú Bálintra.

Ők Ancsival éppen az új témánál, a plasztikázásnál tartottak. Bálint húga leendő színésznőként vetette magát alá egy kisebb plasztikai műtétnek. A diskurzusból picit kirekesztett Mariannak nem maradt ideje a sértődésre.

„... járat indul Hamburgba a ... Kérjük, kezdjék meg a beszállást.”

A lány fáradtan feltápáskodva bal kezébe vette a poggyászát, jobbját meg a vele azonos karakterű nőkhöz hasonlóan mereven, egyenesen nyújtotta Bálint, majd Ancsi felé.

– Én búcsúzik. Remélem, hogy még összefutunk.

Arrafelé indult el, mint pár perce Bandi, ugyanolyan rezignáltan.

Az események felgyorsultak. Egy szőke egyenruhás hölgy sietett feléjük és Ancsihoz lépve inkább megállapította, mint kérdezte:

– Ön a hölgy a három gyerekkel, akit el kell kísérem a pesti járáshoz?

Bálint felé biccentett és elkérte a beszállókártyákat. Miközben a gyerekek lassan szedelőzködtek, valami papírt töltött ki, majd ringó léptekkel elindult a kis társaság előtt a megadott cél felé. Ancsi kapkodva búcsúzott Bálinttól:

– Ne haragudjon. Bár ez gyors búcsú, azért jó, hogy van aki segítsen a gyerekekkel. Viszlát! Egy hét múlva térünk vissza – jelezte informálólágg.

A fiatalember elengedte a kezét. Magára maradt a nagy és üres váróban. A gyerekek már a távoli lengőajtónál sasszéztak, amikor észrevette: az autóreplő műanyagteknős az ülés széle alatt hevert leesve. Az egyik lába letört. Felvette, a még libbenő kijárat felé tett vele egy bizonytalan lépést. A kezét váltva a fejére tette és megigazította az addig kézben tartott egyensapkját. Majd legyintett és határozott léptekkel a szolgálati helyiség felé tartott.

TISZTÍTÓTŰZ

„M megbűnhődte már e nép a múltat s jövődőt...”

Teológiaiilag ez az állítás ugyan vitatható, mert jövőbeli hibákat-vétkeket nem lehet előre megbocsátani, mondanivalója azonban rokonszenves. Különbben is az alábbiak sem teológus-füleknek valók. A közlendő messze nem ortodox, viszont remélhetőleg emberbarát.

Vannak emberek, akik nem hisznek a túlvilági létben. Fogadják el, hogy mások viszont bíznak benne. Mindenesetre aki reménykedik az öröklétben és egy fikarcnyi igazságérzettel bír, annak el kell fogadnia a tisztítótűz létét is. Én legalábbis nem szeretném, ha adós maradnék viselt dolgaim árával.

Senki sem tudhatja, hogy miben áll a tisztítótűz lényege, sőt még az sem biztos, hogy az a halál utáni állapot. Két dolog viszont világosnak tűnik:

- Azokra vár a tisztulási állapot, akik szerették Istent, de nem eléggé.
- Ezért kell átesniük egy utolsó felismerési folyamaton, amelynek végén elfogadják és viszonzózzák Isten végtelen szeretetét.

Ez a folyamat egy lelki állapotváltozás, aminek nincs szabott időtartama: lehet akár egy pillanat is. Mindenesetre úgy tűnik, hogy van egy kelléke. Ez pedig a megbocsátás önmagunknak, ami abból a felismerésből fakad, hogy Isten elfogad bennünket, minket is szeret bűneink dacára.

A hat férfi, akinek egyes életmozzanatait bemutattam, kivétel nélkül mind súlyosan megcszenvedett a hibáiért. Nem tudhatom, csak remélhetem, hogy életük végén megbocsátottak önmaguknak, amivel lerótták adósságaikat és Isten szeretetére méltóknak találták magukat.

Vagyis ők már megjárták a tisztítótűzet...